

SPAREBANKEN SØR

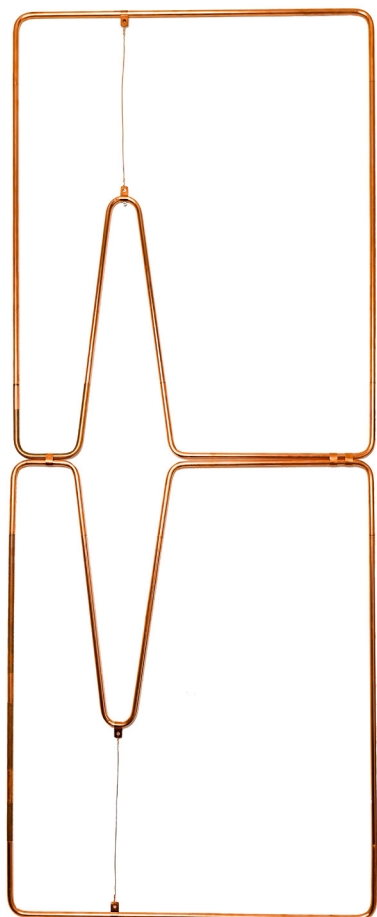
ÅRSRAPPORT 2020

VINNER AV SPAREBANKEN SØR KUNSTNERPRIS 2020

Johanne Hestvold (f. 1988, fra Sandøya utenfor Tvedestrand) har markert seg i en ny generasjon abstrakte kunstnere som viderefører arven etter modernismen. Med sine arbeider utforsker og utfordrer hun lesingen av former og masseproduserte objekter som omgir oss i hverdagen. Gjennom konseptuelle tilnærminger og materielle prosesser tar objektene form i poetiske og abstrakte skulpturer. På den måten retter hun blikket mot de menneskeskaptene objektene vi fyller verden med og menneskets forhold til sine omgivelser.

Hestvold har en BA fra Kunst- og Designhøgskolen i Bergen og Kuvataideakatemia i Helsinki. I 2015 gjorde hun seg bemerket ved sin deltagelse i gruppeutstillingen Ny Norsk Abstraksjon ved Astrup Fearnley Museet, som senere turnerte til Stavanger Kunstmuseum. Samme år mottok hun Anders Jahres kulturpris for yngre kunstnere.

VO OV, 2020 Copper

Hestvold tar ofte utgangspunkt i helt hverdagslige bruksgjenstander som for eksempel biler, klær, møbler eller dekketøy, som hun så bruker deler av og kombinerer med elementer fra andre sammenhenger. Hun bearbeider de kjente formene ganske langt vekk fra den funksjonen og historien de bærer med seg, og inn i en abstrakt billedverden. Der tar form, materialitet og uttrykk overhånd. Resultatet er både intuitivt gjenkjennbart, og samtidig fremmedartet.

Innholdsfortegnelse

4	Året 2020
7	Nøkkeltall konsern
8	Styrets beretning
24	Resultatregnskap
25	Balanse
26	Endringer i egenkapital
27	Kontantstrømoppstilling
28	Noter
101	Beregninger
102	Alternative resultatmål
103	Eierstyring og selskapsledelse
109	Erklæring fra styret og daglig leder
110	Revisjonsberetning
115	Organisering
116	Konsernledelsen

Året 2020

ET UTFORDRENDE ÅR I PANDEMIENS TEGN

I 1824 ble Kristiansand Sparebank etablert, og året etter fulgte etableringen av Arendal Sparebank. Dette var starten på Sparebanken Sør, i dag et meget solid og endringsdyktig finanskonsern som har bidratt til vekst og utvikling i snart 200 år. I dagens konkurranse-intensive næringsliv er det sjelden å møte bedrifter som har klart å overleve i to århundrer, langt mindre som samtidig har levert lønnsom vekst og gode bidrag til bærekraftig samfunnsutvikling. Det har vi klart i Sparebanken Sør. Ikke bare i det foreløpige toppåret i 2019, men også i 2020. Året som ble preget av pandemi og et konjunkturfall vi må hundre år tilbake for å finne maken til.

ET TILFREDSSTILLENDENDE RESULTAT I ET KREVENDE ÅR

Årets resultat er svakere enn året før, men likevel det nest beste i bankens historie. I et krise- og pandemipreget år er det all grunn til å være fornøyd, selv om resultatet falt med 64 mill. kr. fra rekordresultatet i 2019. Resultatet på 1403 mill. kroner (før skatt) er tilfredsstillende, og løftes av gode resultatbidrag fra hel- og deleide selskaper.

ET FULLVERDIG OG LEDENDE FINANSHUS I LANDSDELEN

Gjennom investeringer og organisk vekst har banken de siste årene styrket sin posisjon på nye forretningsområder som forsikring, leasing, fondssparing og eiendomsmevling. Sammen med banken utgjør nå Sørmevleren, Frende Forsikring, Brage Finans, Norne Securities og Balder Betaling en produktbredde som gjør oss til et fullverdig og ledende finanshus i vår landsdel, og som styrker breddeinntekter og gir en mer diversifisert topplinje. Gjennom våre sterke regionale kompetansemiljøer og korte beslutningsveier har vi et verdifullt og robust konkurransefortrinn.

KOSTNADSEFFEKTIVITET BLANT DE BESTE

Banken fremstår som en svært kostnadseffektiv bank i norsk og internasjonal sammenheng. Kostnader i forhold til inntekter var ved årsskiftet 39,2 prosent mot 38,8 prosent på samme tid i fjor. Målt i prosent av forvaltningskapital viser kostnadsprosenten sterke 0,68 prosent. Den gode kostnadsposisjonen er utviklet gjennom løpende omstilling og effektivisering, og dette arbeidet vil videreføres.

NEGATIV TAPSUTVIKLING GRUNNET PANDEMIEN

Netto tap på utlån har vært lavt og fallende gjennom de siste årene. Som følge av pandemi og omfattende smitteverntiltak gikk norsk og internasjonal økonomi fra mars 2020 inn i en sterk nedgangskonjunktur, som medførte en betydelig økning av bankens modellbaserte tapsavsetninger. Fra en netto tilbakeføring av tap på 17 mill. kr. året før, økte bankens tapsavsetninger til 83 mill. kr. i 2020. Dette vurderes likevel som relativt lavt i lys av den ekstraordinære konjunktursituasjonen, noe som understøttes av en fortsatt meget god kvalitet i utlånsporteføljen synliggjort gjennom en gradvis reduksjon av allerede lavt mislighold og tapsutsatte engasjementer gjennom året.

SOLID KAPITALDEKNING OG TILFREDSSTILLENDE EGENKAPITALAVKASTNING

Sparebanken Sør har gjennom flere år med solide resultater styrket egenkapitalen betydelig. Bankens uvektede kjernekapitalandel på hele 8.9 prosent plasserer banken blant de mest solide av de større bankene i Norge og Europa. Bankens rene kjernekapitaldekning var ved årsskiftet på 15,7 prosent, godt over myndighetskrav og litt over bankens målsetting. Med bakgrunn i bankens høye uvektede kjernekapitalandel vurderes egenkapitalavkastningen på 8,4 prosent i 2020 som tilfredsstillende.

STERK MARKEDSPOSISJON OG GOD VEKST

Banken har gjennom året opprettholdt sin sterke posisjon i hjemmemarkedet. Utlånsveksten både på personmarkedet og på bedriftsmarkedet var på 5%, noe høyere enn den nasjonale kredittveksten. Innskuddsveksten, justert for en styrt reduksjon i kapitalmarkedsinnskudd, var på solide 8,1 prosent. Ved årsskiftet utgjør netto utlån til kunder 111,6 mrd. kroner og innskuddene 59,8 mrd. kroner. Innskuddsdekningen er dermed på 53,6 prosent. Banken har god vekstkapasitet på utlån, og har en langsiktig vekstambisjon litt over kredittveksten i vårt markedsområde.

TRYGG TILGANG PÅ FINANSIERING OGSÅ I ET UROLIG MARKED

Koronapandemien utløste betydelig finansiell uro i kapitalmarkedene fra medio mars. Norges Bank gjennomførte imidlertid markadstiltak som gradvis normaliserte markedssituasjonen. Sparebanken Sør var uansett ved inngangen til året allerede godt finansiert. For å bygge ekstra likviditetsbuffer deltok banken i Norges Banks særskilte F-låns tilbud, og kunne derved bidra til å normalisere den generelle markedssituasjonen gjennom å innfri utestående gjeld førtidig. I løpet av året emitterte banken 5 mrd. kroner i obligasjoner med fortrinnsrett mot investormarkedet til gode vilkår. Sparebanken Sør var også en av de første emittentene av etterstilt gjeld (SNP) i det norske obligasjonsmarkedet, og utstedte 2 mrd. kroner for å tilfredsstillende de nye MREL kravene. Bankens total kapital ble også styrket gjennom opptak av ansvarlig lånekapital for 350 mill. kroner. Ved inngangen til 2021 har banken gjennomført en vellykket emisjon i covered bonds for 500 mill. Euro gjennom heleide Sparebanken Sør Boligkreditt, en etterspurt utsteder blant globale institusjonelle investorer.

DIGITALISERING OG TEKNOLOGI-UTVIKLING HAR HATT HØY PRIORITET

I et år preget av pandemi har bruk av teknologi aldri vært viktigere og mer avgjørende for å opprettholde tjenestetilbud, salgsaktivitet og god samhandling. Driften av banken har fungert meget godt gjennom hele året, også med mange ansatte på hjemmekontor i lengre perioder.

Vi har gjennom viktige teknologivalg i 2020 klargjort banken for å kunne være en konkurransedyktig og sikker bank også fremover. Det samhandles godt digitalt, både internt og med samarbeidspartnere. Kompetansebygging og moderne sky-basert plattform muliggjør nye tjenester og tjenesteleverandører. Vi har samtidig stort fokus på sikkerhet og cyber-risk, og har igangsatt et prosjekt for etablering av ISMS (Information Security Management System). Det skal sikre at vi arbeider strukturert og med klart definerte roller og ansvar for å forebygge, avdekke og raskt igangsette tiltak ved sikkerhetsbrudd.

To dimensjoner er avgjørende i vårt utviklingsarbeid; god kundeopplevelse og effektive prosesser. Digitalt finansieringsbevis, ny digital boliglånsløype og digital sparerådgiver for fondssparing var blant våre nye kundeløsninger i 2020. Da pandemien traff oss i mars, ble en digital løype for søknad om avdragsfrihet for personkunder etablert i løpet av en uke. I juni var vi i gang som en av de første bankene i Norge på realtidsbetaling konto til konto. Vi var også blant de første med tjenesten Kontant i Butikk, som sikrer at kundene både kan gjøre kontantinnskudd og -uttak i de fleste dagligvarebutikker. Det gir langt bedre tilgang til kontanthåndtering for kundene, og gode muligheter for kostnadseffektivisering for banken.

ØKT SATSING PÅ BÆREKRAFT

Bankens misjon er å skape bærekraftig vekst og utvikling for vår landsdel, og gjennom dette året har implementering av tiltak på bærekraftområdet stått høyt på dagsorden. Arbeidet med bærekraft er en naturlig videreutvikling av den rollen banken har spilt gjennom snart 200 år. For Sparebanken Sør innebærer bærekraftig utvikling å bidra til positiv utvikling innenfor ESG (Environmental, Social and Governance), samt ivareta bankens samfunnsansvar i de områder der banken har sin virksomhet. Arbeidet med bærekraft skal styrke konkurransekraften og redusere bankens ESG risiko. Banken skal som arbeidsgiver, investor, långiver og leverandør av finansielle produkter og tjenester bidra til bærekraftig vekst gjennom å forsterke positive og redusere negative påvirkninger på mennesker, samfunn, klima og natur.

Vi rapporterer samfunnsansvar etter GRI-standard, og rapporterer også aktiviteter og resultater av vårt bærekraftarbeid til de to FN-initiativene vi er tilsluttet, UN

Global Compact og UNEP Principles for Responsible Banking.

Banken vedtok i 2020 en egen policy for ansvarlig kredittgivning. Som del av arbeidet med bærekraftig kreditt har banken integrert en egen ESG-modul i kredittprosessene, som skal benyttes både i kredittgivning og -oppfølging av våre kunder. En viktig ambisjon er å øke andel engasjementer i bankens utlånsporfølje som kvalifiserer som bærekraftige lån i henhold til EUs nye taksonomi. Et annet viktig tiltak har vært arbeidet med å identifisere og måle bankens egen klimarisiko, oppsummert i vår klimarisikorapport (TCFD) publisert på våre hjemmesider sammen med årets bærekraftrapport og andre sentrale bærekraftdokumenter.

EN ORGANISASJON I GOD BALANSE MELLOM KONTINUITET OG FORNYELSE

Sparebanken Sør har en eiermodell som kombinerer børs og samfunn. Samfunnseienskapet er i dag over 90 prosent dersom vi inkluderer eierskap via Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, hvilket betyr at den dominerende andel av resultatet går tilbake til samfunnsnyttige formål og bærekraftig vekst i landsdelen banken er en del av.

Bankens solide tradisjoner og viktige samfunnsoppdrag medfører samtidig et stort ansvar for å fornye bankens virksomhet i takt med den raske endring som preger finansbransjen. Gjennom hele 2020 har derfor banken videreført sitt strategiske kompetanseskift. Mange høyt utdannede med spisskompetanse på satsingsområder som teknologi, digitalisering og analyse er ansatt. Samtidig har banken videreført en planmessig reduksjon av årsverk i tradisjonell dagligbankvirksomhet, muliggjort av endret kundeatferd, investeringer i teknologi og nye digitale kundeløsninger.

EN FREMTIDSRETTET RELASJONS- BANK

Gjennom et krevende år preget av pandemi og økonomisk krise har Sparebanken Sør stått stødig. Våre ansatte har vært tilstede og til støtte for titusener av kunder med behov for hjelp og gode råd, våre digitale kundeløsninger har fungert meget godt, og vi har som organisasjon klart å drive banken

på en meget god måte under ekstraordinære forhold.

Året vi har bak oss viser at Sparebanken Sør og bankens ansatte er i stand til å takle raske endringer og store utfordringer. I årene fremover vil høy konkurranseintensitet og raske endringer i kundeatferd krever en endringsorientert og kompetent organisasjon. I løpet av året som har gått har vi vist at vi er en organisasjon som gjennom hurtig endring og forbedring klarer å tilpasse oss store endringer i kundeatferd, samtidig som vi møter kundene både med kompetent personlig rådgivning og ledende digitale løsninger. Derfor har vi stor tro på at vi fremover skal fylle rollen som landsdelens relasjonsbank, med en kundetilfredshet fortsatt blant de aller beste. Derfor har vi også tro på at våre kunder skal oppleve vårt tilbud av produkter og tjenester som relevant og dekkende for de aller fleste finansielle behov.

Langsiktighet, sterke kunderelasjoner og lokal beslutningskraft skal fortsatt kjennetegne vår virksomhet. Samtidig skal vi gjennom ny teknologi og høyt digitaliseringstempo gi fremtidens bankkunder en stadig bedre kundeopplevelse i alle kanaler, og dermed styrke bankens kostnadsposisjon, vekstevne og fremtidige lønnsomhet.

Ved inngangen til et nytt år er Sparebanken Sør bedre posisjonert enn noensinne til å virkeliggjøre bankens misjon om å skape bærekraftig vekst og utvikling i vår landsdel. Ikke minst på grunn av høyt engasjement og sterk innsats fra bankens dyktige medarbeidere, også gjennom det krevende pandemiåret 2020. En stor takk til dere alle! 🙏

Geir Bergskaug
Adm. direktør

Nøkkeltall konsern

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2016
Resultat					
Netto renteinntekter	1 914	1 926	1 729	1 679	1 565
Netto provisjonsinntekter	347	344	318	312	293
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	40	24	2	88	224
Andre driftsinntekter	143	74	23	18	28
Sum netto inntekter	2 444	2 368	2 072	2 097	2 110
Sum driftskostnader før tap	958	918	884	811	787
Driftsresultat før tap	1 486	1 450	1 188	1 286	1 323
Tap på utlån og garantier	83	-17	-36	20	50
Resultat før skattekostnad	1 403	1 467	1 224	1 266	1 273
Skattekostnad	307	342	285	282	284
Resultat for perioden	1 096	1 125	939	984	989
Resultat i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital					
Netto renteinntekter	1,36 %	1,53 %	1,46 %	1,53 %	1,49 %
Netto provisjonsinntekter	0,25 %	0,27 %	0,27 %	0,28 %	0,28 %
Netto inntekter fra finansielle instrumenter	0,03 %	0,02 %	0,00 %	0,08 %	0,21 %
Andre driftsinntekter	0,10 %	0,06 %	0,02 %	0,02 %	0,03 %
Sum netto inntekter	1,74 %	1,88 %	1,75 %	1,92 %	2,01 %
Sum driftskostnader før tap	0,68 %	0,73 %	0,75 %	0,74 %	0,75 %
Driftsresultat før tap	1,06 %	1,15 %	1,00 %	1,17 %	1,26 %
Tap på utlån og garantier	0,06 %	-0,01 %	-0,03 %	0,02 %	0,05 %
Resultat før skattekostnad	1,00 %	1,17 %	1,03 %	1,16 %	1,21 %
Skattekostnad	0,22 %	0,27 %	0,24 %	0,26 %	0,27 %
Resultat for regnskapsåret	0,78 %	0,89 %	0,79 %	0,90 %	0,94 %
Nøkkeltall resultat					
Egenkapitalavkastning etter skatt (justert for hybridkapital)	8,4 %	9,5 %	8,5 %	9,7 %	11,6 %
Kostnader i % av inntekter	39,2 %	38,8 %	42,7 %	38,7 %	37,3 %
Kostnader i % av inntekter, ekskl. netto inntekter fra finansielle instrumenter	39,9 %	39,2 %	42,7 %	40,4 %	41,7 %
Nøkkeltall balanse					
Forvaltningskapital	142 126	129 499	121 125	114 310	105 455
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	140 400	125 900	118 600	109 500	104 950
Netto utlån til kunder	111 577	106 334	102 942	97 518	90 928
Utlånsvekst i % siste 12 mnd.	4,9 %	3,3 %	5,6 %	7,2 %	2,9 %
Innskudd fra kunder	59 833	57 949	56 537	55 580	51 562
Innskuddsvekst i % siste 12 mnd.	3,3 %	2,5 %	1,7 %	7,8 %	6,6 %
Innskudd i % av netto utlån	53,6 %	54,5 %	54,9 %	57,0 %	56,7 %
Egenkapital (inkludert hybrid kapital)	13 752	13 081	11 845	11 108	10 051
Tap i prosent av netto utlån, annualisert	0,07 %	-0,01 %	-0,17 %	0,02 %	0,05 %
Brutto misligholdte engasjementer over 90 dager i % av brutto utlån	0,29 %	0,27 %	0,21 %	0,28 %	0,30 %
Andre nøkkeltall					
Likviditetsreserve (LCR) konsern	173 %	148 %	159 %	139 %	128 %
Likviditetsreserve (LCR) konsern - EUR	107 %	1168 %	4727 %	3105 %	
Likviditetsreserve (LCR) morbank	154 %	140 %	180 %	134 %	119 %
Ren kjernekapital	15,7 %	15,7 %	14,8 %	14,9 %	14,7 %
Kjernekapitaldekning	17,1 %	17,6 %	16,6 %	16,7 %	16,0 %
Kapitaldekning	19,1 %	20,3 %	18,7 %	18,9 %	17,9 %
Ren kjernekapital	12 204	11 356	10 517	9 890	9 114
Kjernekapital	13 315	12 767	11 591	10 965	9 939
Netto ansvarlig kapital	14 864	14 686	13 096	12 347	11 121
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	8,9 %	9,3 %	9,1 %	9,2 %	8,6 %
Antall ekspedisjonssteder	35	34	34	34	34
Antall årsverk i bankvirksomheten	442	429	434	432	439
Nøkkeltall egenkapitalbevis					
Egenkapitalbevisbrøk vektet gjennomsnitt for året	17,3 %	17,2 %	17,9 %	18,7 %	17,5 %
Antall utstedte bevis	15 663 944	15 663 944	15 663 944	15 663 944	15 663 944
Resultat pr. egenkapitalbevis (morbank)	10,5	9,3	7,7	8,9	8,5
Resultat pr. egenkapitalbevis (konsern)	11,3	11,7	10,1	11,2	10,7
Utbytte siste år pr. egenkapitalbevis	14,0	0,0	6,0	6,0	6,0
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	140,0	128,5	123,2	120,0	115,7
Kurs/bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8
Børskurs ved utgangen av perioden	114,5	110,0	96,9	104,0	91,3

Innholdsfortegnelse

Virksomhetens art	s. 9
Hovedtrekk	s. 9
Rammebetingelser 2020	s. 9
Virksomhetsområde	s. 10
Årets resultat	s. 11
Balanse	s. 12
Overskuddsdisponering	s. 14
Egenkapitalbevis og utbytte	s. 14
Datterselskaper	s. 15
Samarbeidende selskaper	s. 15
Risikostyring	s. 16
Rating	s. 19
Eierstyring og selskapsledelse	s. 19
Personale og arbeidsmiljø	s. 20
Forskning og utvikling	s. 20
Samfunnsansvar	s. 20
Gaver til allmennyttige formål	s. 21
Utsiktene fremover	s. 22
Avsluttende bemerkninger	s. 22
Styret	s. 23

Styrets beretning

VIRKSOMHETENS ART

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finanskonsern med hovedvirksomhet innenfor bank, verdipapirhandel og eiendomsmegling i Agder, Rogaland, samt Vestfold og Telemark. Konsernets virksomhet omfatter i tillegg salg av forsikring, leasing, billån, salgspant og formidling av aksjer gjennom samarbeidende produktselskaper, og boligfinansiering gjennom det heleide datterselskapet Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Banken har 35 kontorer, og hovedkontoret ligger i Kristiansand.

HOVEDTREKK

Konsernet Sparebanken Sør leverte et solid resultat i 2020, og styret vil trekke frem følgende:

- Godt resultat fra ordinær drift
- Meget gode resultatbidrag fra Frende, Brage og Sørmeqleren
- Effektiv drift og lave kostnader
- Økte modellbaserte tap som følge av koronapandemien
- Utlånsvekst på 4,9 prosent
- Innskuddsvekst på 3,3 prosent
- Egenkapitalavkastning etter skatt på 8,4 prosent
- Ren kjernekapitaldekning på 15,7 prosent, godt over kravet på 13,0 prosent
- Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) på 8,9 prosent ved utgangen av året
- Styret vil foreslå å utdele utbytte for 2020 på 14 kroner per egenkapitalbevis. Dette inkluderer tilbakeholdt utbytte på 8 kroner for 2019.

RAMMEBETINGELSER 2020

Norsk økonomi

Norsk økonomi ble truffet av et dobbelt sjokk i mars 2020. Landet ble stengt ned i forbindelse med koronapandemien, og oljeprisen falt som følge av lavere global etterspørsel. Økonomien har vært gjennom en av de største nedgangskonjunkturer siden andre verdenskrig, med rekordhøy arbeidsledighet og et brått fall i verdiskapingen. Samlet sett har norsk økonomi likevel klart seg bra sammenlignet med øvrige land.

De statlige restriksjonene i bekjempelsen av coronaviruset har hatt en nedkjølende effekt på norsk økonomi. Det ble gjennom fjoråret iverksatt en rekke kraftfulle tiltak for å stimulere økonomien.

Norges Bank senket styringsrenten i tre omganger i 2020, ned til rekordlave 0 prosent. Begrunnelsen for rentereduksjonen var konsekvensene av koronapandemien. Situasjonen i norsk økonomi har etter dette bedret seg, men gjeninnhenting i økonomien bremses nå av den økte smitten og strengere smittevern. Samtidig er det satt i gang omfattende vaksiner, og den økonomiske veksten ventes å ta seg opp utover i 2021. Norges Bank holdt styringsrenten uendret på siste rentemøte i januar 2021 med bakgrunn i det store økonomiske tilbakeslaget, og det knyttes fortsatt stor usikkerhet til den videre utviklingen. I tillegg til en rekordlav styringsrente har også finanspolitikken blitt innrettet svært ekspansivt, blant annet gjennom kompensasjonsordningen.

Boligprisene i bankens hovedmarkeder har hatt en positiv, men moderat vekst over flere år. Statistikken for 2020 viser en meget sterk prisvekst, godt hjulpet av det lave rentenivået. Banken vurderer boligmarkedet i bankens hovedmarkeder som stabilt og balansert.

Kredittveksten (K2) falt gjennom 2020, og utgjorde 4,8 prosent ved utgangen av året. Veksten i kreditt til husholdningene og næringslivet var henholdsvis 4,9 prosent og 3,7 prosent, mens kredittveksten til kommunesektoren utgjorde 7,6 prosent.

Utvikling i finansmarkedene

Konsernets finansieringsstruktur var solid da koronakrisen traff finansmarkedene på vårparten i 2020. I henhold til styrevedtatte krav var finansieringsforfall førtidig refinansiert da krisen inntraff. Myndighetenes virkemiddelpakker bidro dernest til å normalisere finansmarkedene i løpet av året. Konsernet har hatt god tilgang på finansiering, gjennom emisjon av obligasjoner med fortrinnsrett i boligkredittforetaket og ved utstedelse av etterstilt gjeld (senior non-preferred).

Minimumskrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL)

Banken mottok 18. desember 2020 vedtak om minimumskrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL) fra Finanstilsynet. MREL og intern oppkapitalisering er et sentralt element i krisehåndteringsdirektivet (BRRD). MREL-kravet er på 32,0 prosent av justert risikovektet engasjementsbeløp basert på bankens balanse per 31. desember 2019, og skal oppfylles med ansvarlig kapital og etterstilt gjeld.

Kravet om etterstilelse skal oppfylles innen 31. desember 2024. I overgangsperioden kan banken benytte seniorgjeld, med gjenværende løpetid på mer enn 1 år, til å oppfylle kravet. Etterstilt gjeld skal innføres lineært, hensyntatt forventet justert risikovektet balanse per 1. januar 2024. Behovet for utstedelse av etterstilt gjeld (senior non-preferred) vil avhenge av utfallet av innføringen av BRRD2 i norsk regulering og om det settes en øvre grense for etterstilt gjeld.

VIRKSOMHETSOMRÅDE

Personmarked

Året 2020 ble et meget spesielt år. Banken hadde en god start, både på resultat- og salgssiden. I mars ble imidlertid banken rammet av koronapandemien og banken måtte raskt tilpasse seg de nye rammebetingelsene. Både kunder og ansatte viste stor endringsvilje- og evne, og det oppleves at kundene har blitt betjent på en meget tilfredsstillende måte. Selv om banken ble stengt for «drop in», var bankens ansatte tilgjengelige og kunder kunne avtale personlige møter ved behov. I tillegg tok flere kunder i bruk bankens velfungerende digitale løsninger. Erfaringene fra fjoråret vil sannsynligvis påvirke både kundeferdigheter og bankens kunderådgivning fremover.

Gjennom 2020 har banken ytterligere effektivisert sin distribusjon til personkunder. Avdelingskontorer har løpende blitt gjort om til rådgivningskontorer, som kun er betjent når kunden har behov for fysisk møte. Kontanter er i ferd med å bli tatt bort til fordel for «Kontant i butikk». Nye måter å kommunisere med kundene på er tatt i bruk, herunder Teams og andre digitale plattformer. Det ble i 2020 opprettet en egen avdeling for digital distribusjon, samt at kunde- og salgssenter ble ytterligere styrket for å være tilgjengelig når kunden tar kontakt. Til tross for at banken utvider sitt kontornett, reduseres antall ansatte i divisjonen. Ved hjelp av ny teknologi, sentralisering av oppgaver, standardisering av produkter og arbeidsmetoder, drives divisjonen stadig mer effektivt. Banken aldri distribuert flere produkter og tjenester til personkunder enn i 2020, herunder salg av forsikring (Frende), bil- og båtfinansiering (Brage) og spareprodukter (Norne). Etterspørsel etter bankens breddeprodukter vil sannsynligvis fortsette den positive utviklingen i 2021.

I september 2020 etablerte banken ny avdeling i Sandefjord. Med dyktige medarbeidere, bra beliggenhet, samlokalisering med bankens meglerselskap Sørmeqleren har banken kommet godt i gang. Banken har store forventninger til vekst i dette området fremover.

Banken har også styrket sin satsing overfor det unge segmentet. Banken er hovedsamarbeidspartner med Ungt Entreprenørskap i Agder og Vestfold og Telemark, et samarbeid hvor banken tilbyr opplæring i personlig økonomi for klasser på ungdomstrinnet og videregående skoler. Til tross for koronapandemien, har tilbudet vært høyt etterspurt. I stor grad har digital undervisning vært benyttet. Banken er i tillegg den største og viktigste sponsoren innenfor de fleste

ungdomsaktiviteter i regionen. Det har også vært gjort et godt arbeid i forhold til å gjøre banken mer synlig i sosiale medier for det unge segmentet.

Brutto utlån til personkunder økte med 3,5 mrd. kroner til 73,7 mrd. kroner, tilsvarende en endring på 5,0 prosent. Innskudd fra personkunder økte med 1,8 mrd. kroner til 29,8 mrd. kroner, tilsvarende en vekst på 6,3 prosent.

Bedriftsmarked

Banken har gjennom 2020 opprettholdt posisjonen som næringslivsbanken for Sørlandet, og styrket posisjonen i Rogaland og Vestfold og Telemark. Banken fremstår i dag som et naturlig førstevalg for næringslivet i store deler av bankens virkeområde.

Utlån til bedriftskunder økte med 1,8 mrd. kroner til 38,2 mrd. kroner i 2020, tilsvarende en vekst på 5,1 prosent.

De samlede innskudd fra bedriftskunder økte med 0,1 mrd. kroner til 30,0 mrd. kroner. Dette tilsvarer en vekst på 0,4 prosent. Banken har bevisst valgt å redusere omfanget av større kapitalmarkedsinnskudd gjennom 2020, samtidig som det har vært registrert en god økning i driftsrelaterte bedriftsinnskudd. Reduksjonen av kapitalmarkedsinnskudd siste 12 måneder utgjorde 2,5 mrd. kroner, og justert for kapitalmarkedsinnskudd var innskuddsveksten siste 12 måneder på 10,2 prosent fra bedriftskunder.

Bankens bedriftskunder utgjør en balansert og solid portefølje, som gjenspeiler næringslivet i landsdelen på en god måte. I tillegg til å dekke rollen som bank for store deler av næringslivet regionalt, herunder store deler av offentlig sektor, betjener banken også et nasjonalt kundesegment gjennom avtalen med KNIF. Dette er et lavrisikosegment som inkluderer private sykehus og andre virksomheter innenfor helsesektoren, skoler, barnehager, kirkelige virksomheter, misjonsorganisasjoner og barne- og ungdomsorganisasjoner.

Banken tilbyr skadeforsikring, tjenestepensjon og gruppelevesforsikring til bedriftsmarkedet gjennom Frende Forsikring AS og Nordea Liv, samt leasing gjennom Brage Finans AS. Samarbeidet med Frende og Brage har de senere år blitt styrket gjennom økt fokus og bedre samhandling, mellom ansatte i banken og produktselskapene.

Bankens Kundesenter BM har fått en stadig viktigere rolle i betjeningen av bankens bedriftskunder. Kundesenteret fremstår i dag som et viktig kompetansesenter innenfor områdene kundeetablering, betalingsformidling, cash management og øvrige dagligbanktjenester.

Koronapandemien har gjennom store deler av 2020 påvirket bankens håndtering av kundene innenfor bedriftsmarkedet. Pandemien har vanskeliggjort fysiske kundemøter, men kundetilfredsundersøkelser viser at banken på en god måte har klart å opprettholde en god service og kundefølelse. Banken har gjennom et krevende år vært en viktig bidragsyter og en viktig medspiller for næringslivet i regionen. Proaktiv informasjon knyttet til statlige støtteordninger, innvilgelse av statsgaranterte lån og tilbud om avdragsfrie perioder

på lån har vært bevisst prioritert av banken. Det er bankens oppfatning at næringslivet i regionen, relativt til andre regioner, har klart seg bra gjennom 2020.

ÅRETS RESULTAT

Regnskapsprinsipper

Regnskapet til konsernet Sparebanken Sør er satt opp i samsvar med internasjonale standarder for finansiell rapportering, IFRS. Det er i notene til regnskapet redegjort nærmere for regnskapsprinsippene.

I årsregnskapet er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn. Konsernet har en betryggende inntjening og egenkapital, og etter styrets oppfatning er det ikke noe som tilsier annet enn fortsatt drift.

Tallene det refereres til i styrets beretning er konserntall, med mindre det er angitt at det gjelder morbanken.

Årets resultat

Sparebanken Sør oppnådde i 2020 et resultat før skatt på 1 403 mill. kroner, mot 1 467 mill. kroner i 2019. Det har vært et krevende 2020 etter at koronapandemien brøt ut i mars. Konsernet leverer likevel et meget solid resultat som følge av gode resultatbidrag fra datter- og tilknyttede selskaper. I tillegg har det vært positive resultatbidrag fra finansielle instrumenter og fortsatt lave kostnader.

Resultat etter skatt i 2020 utgjorde 1 094 mill. kroner, mot 1 125 mill. kroner i 2019. Dette tilsvarte en egenkapitalavkastning, justert for renter på hybridkapital, på 8,4 prosent i 2020, mot 9,5 prosent i 2019.

Totalresultatet, som inkluderer endringer ført direkte mot egenkapitalen i regnskapsåret, utgjorde 1 091 mill. kroner i 2020, mot 1 121 mill. kroner i 2019.

Rentenetto

Rentenettoen utgjorde 1 914 mill. kroner i 2020, mot 1 926 mill. kroner i 2019, en reduksjon på 12 mill. kroner. Rentenettoen i 2020 tilsvarte 1,36 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, mot 1,53 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2019.

Norges Bank har satt ned renten med 1,5 prosentpoeng i 2020, til rekordlave 0 prosent. Banken har fulgt opp med rentereduksjon på utlån til kunder. Banken har også gjennomført renteendring på enkelte innskudd i 2020. Renteendringene har gitt press på bankens netto renteinntekter, og rentemarginen (utlånsrente - innskuddsrente) har falt i løpet av 2020.

Som følge av uro i finansmarkedet under koronapandemien økte balansen betydelig gjennom året. Dette har direkte sammenheng med mottatt sikkerhet knyttet til derivatavtaler. I tillegg benyttet banken seg av F-låneordningen i Norges

Bank. Dette medførte en økning i forvaltningskapital som også medvirker til fallet i rentenetto målt i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

I 2020 har banken betalt 68,6 mill. kroner i renter på hybridkapital, mot 60,0 mill. kroner i 2019. Renter på hybridkapital ble belastet egenkapitalen som en overskuddsdisponering.

Provisjonsinntekter

Netto provisjonsinntekter utgjorde 347 mill. kroner, mot 344 mill. kroner i 2019. Økningen kom hovedsakelig som følge av økte provisjonsinntekter fra bankens eiendomsmegler, Sørmeglereen. Selskapet har hatt god vekst og økte provisjonsinntekter i 2020.

Det har vært et fall i provisjonsinntekter fra betalingsformidling i 2020. Reduserte inntekter fra betalingsformidling skyldtes i all hovedsak bortfall av valutainntekter knyttet til kortbruk i utlandet, som et resultat av at bankens kunder reiser mindre grunnet koronapandemien.

Netto provisjonsinntekter tilsvarte 0,25 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2020, mot 0,27 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 2019.

Finansielle instrumenter

Netto inntekter fra finansielle instrumenter utgjorde 40 mill. kroner i 2020, mot 24 mill. kroner i 2019.

Det var i 2020 samlet positiv verdiutvikling på 97 mill. kroner knyttet til aksjer, fastrenteutlån, valutahandel, kundeswapper og basisswapper som benyttes i forbindelse med rente og valutasikring.

Likviditetsporteføljen bidro negativt med 45 mill. kroner i 2020, mot 23 mill. kroner i 2019.

Konsernet skal være refinansiert i forkant av forfall av ekstern markedsfinansiering. I tilknytning til refinansiering gjennomføres innfrielse av utestående obligasjonslån med kort tid til forfall. Gjelden er bokført til amortisert kost, mens innfrielse regnskapsføres til markedsverdi. Resultateffekt ved innfrielse føres som netto inntekter på finansielle instrumenter, og bidro negativt med 12 mill. kroner i 2020, mot 29 mill. kroner i 2019.

Tilknyttede selskaper

Sparebanken Sør har de siste årene økt sine eierandeler i Frende Holding AS og Brage Finans AS. Dette ble gjort som en del av den strategiske satsingen for i større grad å kunne tilby kundene gode, relevante og integrerte løsninger.

I 2. kvartal 2020 kjøpte Sparebanken Sør 57 936 aksjer i Frende Holding AS. Kjøpspris utgjorde 517,75 kroner per aksje som tilsvarende en verdi på selskapet på 3,5 mrd. kroner. Transaksjonen synliggjorde en merverdi i selskapet på hele 250,7 mill. kroner, tilsvarende 2,8 kroner per egenkapitalbevis. Frende Holding AS er klassifisert som et tilknyttet selskap og føres etter egenkapitalmetoden.

Inntekter fra tilknyttede selskaper utgjorde 136 mill. kroner i 2020, opp fra 64 mill. kroner i 2019. Resultatandelene i 2020 fordelte seg med 116,2 mill. kroner fra Frende Holding AS og 32,7 mill. kroner fra Brage Finans AS. I 2020 ble det gjennomført en verdijustering av aksjene i Vipps, noe som innebar en positiv effekt på aksjene i Balder Betaling AS. Verdijusteringen utgjorde 7,7 mill. kroner.

I forbindelse med kjøp av aksjer i Frende Holding AS ble det identifisert merverdier som skal avskrives over forventet levetid. Konsernet har avskrevet merverdiene med 20,9 mill. kroner i 2020, mot 20,0 mill. kroner i 2019.

Kostnader

Kostnadene i konsernet utgjorde 958 mill. kroner i 2020, mot 918 mill. kroner i 2019, en økning på 40 mill. kroner. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital tilsvarte kostnadene 0,68 prosent, mot 0,73 prosent i 2019. Kostnader i forhold til inntekter utgjorde 39,2 prosent, mot 38,8 prosent i 2019.

Personalkostnadene utgjorde 552 mill. kroner i 2020, mot 533 mill. kroner året før, en økning på 19 mill. kroner. Økningen kommer hovedsakelig som et resultat av høyere aktivitet i meglervirksomheten, hvor personalkostnadene økte med 12 mill. kroner sammenlignet med 2019.

Av- og nedskrivninger på varige driftsmidler økte med 6 mill. kroner mot fjoråret. Økningen skyldtes i hovedsak investeringer i systemer.

Driftskostnadene har økt med 15 mill. kroner sammenlignet med 2019. Kostnadsøkningen knytter seg i all hovedsak til strategiske digitale satsingsområder.

Tap og mislighold

Netto tap på utlån utgjorde 83 mill. kroner i 2020, hvorav det meste skyldes modellbaserte tap. Tilsvarende for 2019 viste netto inngang på 17 mill. kroner.

Bankens nedskrivninger på utlån utgjorde ved årsskiftet 468 mill. kroner, tilsvarende 0,42 prosent av brutto utlån, og er fortsatt på et lavt nivå. Per 31.12.2019 utgjorde nedskrivningene 397 mill. kroner, som utgjorde 0,37 prosent av brutto utlån.

Brutto misligholdte lån over 90 dager utgjorde 323 mill. kroner, som tilsvarte 0,29 prosent av brutto utlån. Tilsvarende tall i 2019 var 286 mill. kroner, som utgjorde 0,27 prosent av brutto utlån.

Tapsnivå og mislighold i 2020 vurderes som lavt i lys av den krevende perioden norsk økonomi har vært gjennom, og synliggjør høy kvalitet og lav risikoprofil i bankens utlånsportefølje.

BALANSE

Forvaltningskapital

Forvaltningskapitalen utgjorde 142,1 mrd. kroner ved utgangen av 2020, mot 129,5 mrd. kroner året før. Det tilsvarte en vekst på 12,6 mrd. kroner, eller 9,8 prosent.

Utlån

Netto utlån til kunder utgjorde 111,6 mrd. kroner i 2020, mot 106,3 mrd. kroner i 2019. Det ga en vekst på 5,2 mrd. kroner, eller 4,9 prosent. Brutto utlån til kunder økte med 5,3 mrd. kroner, tilsvarende en økning på 5,0 prosent.

Brutto utlån til personkunder utgjorde 73,7 mrd. kroner, mot 70,1 mrd. kroner i 2019. Det ga en vekst på 3,5 mrd. kroner, tilsvarende 5,0 prosent. På landsbasis har husholdningenes utlånsvekst (K2) vært 4,9 prosent. Det var ved utgangen av 2020 overført lån for 48,9 mrd. kroner til Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Selskapet er et viktig instrument for banken for å kunne tilby konkurransedyktige betingelser i personmarkedet. Utlån til personkunder utgjorde 66 prosent av totale utlån, tilsvarende som i 2019.

Brutto utlån til bedriftskunder utgjorde 38,2 mrd. kroner i 2020, mot 36,4 mrd. kroner året før. Dette ga en vekst på 1,8 mrd. kroner, eller 5,1 prosent. På landsbasis utgjorde utlånsveksten (K2) til næringslivet 3,7 prosent.

Innskudd

Ved årsskiftet utgjorde totale innskudd 59,8 mrd. kroner, mot 57,9 mrd. kroner i 2019. Det ga en vekst på 1,9 mrd. kroner, eller 3,3 prosent.

I personmarkedet utgjorde innskuddene 29,8 mrd. kroner, mot 28,1 mrd. kroner i 2019. Det ga en vekst på 1,8 mrd. kroner, eller 6,3 prosent. I bedriftsmarkedet utgjorde innskuddene 30,1 mrd. kroner, mot 29,8 mrd. kroner i 2019. Det ga en vekst på 0,1 mrd. kroner, eller 0,4 prosent.

Innskuddsdekningen utgjorde 53,6 prosent per 31. desember 2020, mot 54,5 prosent i 2019.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og gjeld til kredittinstitusjoner

Banken finansierer seg i kapitalmarkedet ved utstedelse av rentebærende verdipapirer. Konsernets verdipapirgjeld utgjorde 58,9 mrd. kroner ved utgangen av 2020, mot 53,4 mrd. kroner ved utgangen av 2019. Langsiktig obligasjonsfinansiering er etablert som obligasjoner med fortrinnsrett, seniorgjeld og etterstilt gjeld (senior non-preferred). Ved utgangen av 2020 utgjorde obligasjoner med fortrinnsrett 73 prosent av denne finansieringen. Langsiktig finansiering med løpetid utover 12 måneder utgjorde 75 prosent. Gjennomsnittlig løpetid på langsiktig finansiering var 3,6 år og konsernets indikator for langsiktig finansiering (NSFR) var 116,3 prosent ved utgangen av 2020. Konsernet har tilrettelagt for langsiktig finansiering

fra det internasjonale markedet gjennom å etablere EMTN (European Medium Term Bond Note) programmer for banken og boligkredittselskapet.

Ved utgangen av 2020 hadde konsernet en diversifisert finansiering fra internasjonale investorer på 2,8 mrd. euro. Finansiering i utenlandsk valuta er rente- og valutasikret mot flytende norske kroner.

Sparebanken Sør emitterte i løpet av 2020 2 mrd. kroner som etterstilt gjeld (senior non-preferred), for å tilfredsstille myndighetenes MREL krav.

Forfallsstrukturen på ekstern finansiering er godt tilpasset bankens virksomhet, og er i henhold til myndighetspålagte retningslinjer og styrevedtatte krav.

Verdipapirer

Konsernets likviditetsbeholdning av rentebærende sertifikater og obligasjoner utgjorde 21,5 mrd. kroner ved utgangen av året.

Verdipapirbeholdningen inngår i bankens likviditetsreserve, og skal sikre bankens likviditetssituasjon under urolige markedsforhold. Verdipapirporteføljen kan inngå som pantesikkerhet ved låneopptak i Norges Bank, og er en del av bankens særskilt likvide verdipapirportefølje som holdes for å oppfylle krav til LCR (Liquidity Coverage Ratio).

Konsernets likviditetsreserve (LCR) utgjorde 173 prosent per 31. desember 2020 (154 prosent i morbank). Plasseringer i aksjer og egenkapitalbevis utgjorde 166 mill. kroner.

Ansvarlig kapital

Netto ansvarlig kapital utgjorde 14,9 mrd. kroner, sum kjernekapital 13,3 mrd. kroner og ren kjernekapital 12,2 mrd. kroner ved årsskiftet. Kapitaldekning utgjorde 19,1 prosent, kjernekapitaldekning 17,1 prosent og ren kjernekapitaldekning 15,7 prosent for konsernet Sparebanken Sør. Beregningene er basert på standardmetoden i Basel II regelverket. Brage Finans AS er forholdsmessig konsolidert i konsernets kapitalrapportering.

For morbank utgjorde kapitaldekning 20,5 prosent, kjernekapitaldekning 18,1 prosent og ren kjernekapitaldekning 16,5 prosent ved utgangen av 2020.

I henhold til kapitalkravsforordningen (CRR) skal lån til kunder som utvikler eiendom med intensjon om videresalg klassifiseres som eksponering med særlig høy risiko og tilordnes en risikovekt på 150 prosent, i motsetning til risikovekt på 100 prosent som er normalt for utlån til foretak etter standardmetoden. Prosjekter hvor det foreligger ugjenkallelig forhåndssalg vil ikke betraktes som høy risiko. Finanstilsynet har i rundskriv 5/2020 forutsatt at det skal foreligge ferdigattest for at salg skal vurderes som ugjenkallelig, og her er det stor uenighet mellom bransjen og Finanstilsynet. Bankene har ved årsskiftet valgt å forholde seg til synspunkter som fremkommer i brev fra Finans Norge til Finanstilsynet, samt til ulike juridiske vurderinger. Når

banken vurderer at det foreligger ugjenkallelig forhåndssalg, vil dette derfor ikke risikovektes med 150 prosent. Banken har ved årsskiftet vurdert utlånsporteføljen som er knyttet til utviklingsprosjekter, og utlånsandel som er forhåndssolgt er rapportert med en kapitalvekt på 100 prosent. Vurderingen har medført en reduksjon i ren kjernekapitaldekning på 0,28 prosentpoeng for engasjementer hvor det ikke foreligger ugjenkallelig forhåndssalg.

Pilar 2-kravet for Sparebanken Sør ble fastsatt i 2018 til 2,0 prosent av risikovektet balanse. Kravet er knyttet til en vurdering av risikofaktorer som ikke dekkes av pilar 1-kravene, og inkluderer også ny metode for å beregne kapitalkrav tilknyttet deleid forsikringsselskap. Finanstilsynet skulle ha vurdert konsernets risiko og kapitalbehov (SREP) i 2020, men som følge av koronapandemien fattet Finanstilsynet ikke nytt pilar 2-vedtak i 2020. Konsernet har gjennomført ICAAP i 2020, og konsernets egne beregninger tilsier at pilar 2-kravet bør være markert lavere, ned mot 1,5 prosent av risikovektet balanse.

Finansdepartementet besluttet i 1. kvartal å sette ned det motsykliske kapitalbufferkravet for banker fra 2,5 prosent til 1 prosent med umiddelbar virkning. Dette ble gjort for å motvirke at en strammere utlånspraksis hos bankene skal forsterke nedgangen som følge av koronapandemien. Norges Bank, som lager beslutningsgrunnlaget og gir departementet råd om nivået, har uttalt at den ikke forventer å gi råd om å øke bufferkravet før tidligst i første kvartal 2021.

Konsernet oppfylte gjeldende minstekrav til kapital for finansinstitusjoner per 31. desember 2020 som var 16,5 prosent for totalkapital, 14,5 prosent for kjernekapital og 13,0 prosent for ren kjernekapital. Konsernets interne mål er 15,3 prosent i ren kjernekapitaldekning.

Finansdepartementet har vedtatt forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft fra 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økes fra 3,0 til 4,5 prosent. Det har tidligere vært signalisert en gradvis innføring av systemrisikobufferkravet innen 2021, men Finansdepartementet vil fastsette en overgangsregel for banker som benytter standardmetoden eller grunnleggende IRB som innebærer at disse bankene først skal oppfylle økt systemrisikobufferkrav med virkning fra 31. desember 2022.

Konsernet vil tilpasse seg nye krav innen 2022, samt sikre nødvendige buffere over minimumskravet.

En viktig del av konsernets målsetting er at ren kjernekapitaldekning skal være på nivå med sammenlignbare banker. Av de store regionbankene er det bare Sparebanken Sør som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegningen, og banken har i dag en høyere uvektet kapitaldekning enn de andre regionbankene. Sparebanken Sør har vedtatt å søke Finanstilsynet om godkjenning av interne modeller i kapitalberegningen (IRB). Arbeidet med å forberede en IRB-søknad er et høyt prioritert område i banken. Arbeidet er imidlertid mer omfattende enn opprinnelig forutsatt, bl.a. som følge av endrede krav fra EBA som påvirker bankens modellutvikling.

Konsernets uvektede kjernekapitalandel (Leverage Ratio) utgjorde 8,9 prosent ved utgangen av 2020, mot 9,3 prosent ved utgangen av 2019. Bankens soliditet vurderes som meget tilfredsstillende.

Minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL)

EUs krisehåndterings- og innskuddsgarantidirektiv (BRRD) ble innført i Norge med virkning fra 1. januar 2019. Et sentralt element i direktivet er krav til intern oppkapitalisering som krisetiltak, i en situasjon hvor kapitalinstrumenter og gjeld nedskrives eller konverteres til egenkapital (bail-in). Minstekravet til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (Minimum Requirement of own Funds and Eligible Liabilities, MREL) fastsettes av Finanstilsynet.

MREL bygges opp av et tapsabsorberingsbeløp og et rekapitaliseringsbeløp. For foretak som skal avvikles gjennom offentlig administrasjon ved en krise, vil utgangspunktet være at de ordinære kapitalkravene er tilstrekkelige til å absorbere tap. Minimumsnivået for denne delen av MREL er knyttet til gjeldende kapitaldekningskrav. For foretak der det anses viktig at hele eller deler av driften videreføres, skal MREL i tillegg inneholde et rekapitaliseringsbeløp.

Finanstilsynet fastsatte 18. desember 2020 at minimumskravet til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for Sparebanken Sør skulle utgjøre 32,0 prosent av justert risikovektet balanse. I det justerte beregningsgrunnlaget inngår bankens engasjement med boligkredittforetak.

Det fremgår av vedtaket at banken må oppfylle kravet om etterstilt gjeld innen 1. januar 2024. I en overgangsfase er ordinær seniorgjeld med gjenværende løpetid på ett år, å anse som kvalifiserende, men det er en forutsetning at gjeld med lavere prioritet (Senior Non-Preferred) skal innfases lineært i årene 2021, 2022 og 2023. For utmåling av omfang og innfasingstakt av etterstilt gjeld skal bankens forventede risikovektet balanse per 1. januar 2024 legges til grunn.

Innføring av BRRD 2 i norsk regulering kan potensielt redusere behovet for utstedelse av etterstilt gjeld, gjennom innføring av en øvre grense for slik gjeld. Utfallet er ikke klargjort.

Sparebanken Sør utstedte for 2 mrd. kroner i etterstilt gjeld (Senior Non-Preferred) i 2020. I januar 2021 har banken emittert ytterligere 1 mrd. kroner i etterstilt gjeld.

OVERSKUDDSDISPONERING

Etter styrets mening gir det fremlagte resultatregnskapet og balansen et rettviseende bilde av konsernets og morbankens stilling og resultat. Styret kjenner heller ikke til forhold etter årsskiftet som vil endre dette synet.

Morbankens resultat på 1 021 mill. kroner er foreslått disponert som følger:

Utbytte:	219 mill. kroner
Renter hybridkapital:	69 mill. kroner
Overført til gavefond:	40 mill. kroner
Belastet utjevningfond:	-55 mill. kroner
Overført til grunnfondskapital:	748 mill. kroner
Sum disponert:	1 021 mill. kroner

EGENKAPITALBEVIS OG UTBYTTE

Banken hadde per 31. desember 2020 utstedt 15 633 944 egenkapitalbevis pålydende 50 kroner.

Oversikten over de 20 største egenkapitalbevisene per 31. desember 2020 fremgår av note 36. Resultatet per egenkapitalbevis ble 10,5 kroner for morbank og 11,3 kroner for konsernet.

Eierbrøken har for 2020 vært 17,3 prosent i gjennomsnitt. Hybridkapitalen (fondsobligasjonslån) som er klassifisert som egenkapital, er holdt utenfor ved beregning av eierbrøk.

Sparebanken Sør skal gjennom god, stabil og lønnsom drift sikre at egenkapitalbevisene oppnår konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Overskuddet skal fordeles mellom eierandelskapitalen (egenkapitalbevisene) og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av egenkapitalen.

Ved fastsettelse av årlig utbytte skal bankens kapitalbehov ivaretas, herunder myndighetspålagte krav til kapitaldekning, forventninger hos investorer, samt bankens strategiske planer.

Det er en målsetting at 50 til 70 prosent av egenkapitalbevisenes andel av årets resultat etter skatt, skal utdeles som utbytte.

Den europeiske systemrisikorådet (ESRB) offentliggjorde 15. desember 2020 en anbefaling om bankers utbytte og annen utdeling. Finanstilsynet fulgte opp med brev til Finansdepartementet hvor det ble foreslått at maksimalt 25 prosent av kumulert årsresultat for 2019 og 2020 kan utdeles. Anbefalingen var også at norske banker ikke utbetaler tidligere vedtatte utbytter før resultatet for 2020 foreligger, samt at det skal legges til grunn en særlig forsiktig vurdering.

Finansdepartementet publiserte 20. januar 2021 en pressemelding om at bankene bør være forsiktig med å dele ut utbytte fremover. Departementet uttrykker en forventning om at norske banker, som etter en forsiktig vurdering og basert på ESRBs anbefaling finner grunnlag for utdelinger, holder samlede utdelinger innenfor maksimalt 30 prosent av

akkumulert årsresultat for årene 2019 og 2020 frem til 30. september i 2021. Utdelinger omfatter alt utbytte på aksjer og egenkapitalbevis, kundeutbytte, gaver og tilbakekjøp av egenkapitalinstrumenter.

Banken utsatte utbytte til egenkapitalbeviserne for 2019, men disponerte 60 mill. kroner til gavefondet. Konsernets akkumulerte resultat for 2019 og 2020, etter renter hybridkapital, utgjorde 2 090 mill. kroner. Utbytte for 2019 og foreslått utbytte for 2020 utgjør, sammen med gavedisponeringen, til sammen 319 mill. kroner og tilsvarer 15,3 prosent av akkumulert resultat.

Bankens soliditet vurderes som meget tilfredsstillende, med en uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) på hele 8,9 prosent ved utgangen av 4. kvartal 2020.

Styret vil foreslå for forstandskapet å utdele utbytte for 2020 på 14 kroner per egenkapitalbevis. Dette inkluderer tilbakeholdt utbytte på 8 kroner for 2019, som utgjorde ca. 69 prosent av konsernets resultat per egenkapitalbevis i 2019. Utbytte for 2020 foreslås til 6 kroner per egenkapitalbevis, som utgjør ca. 53 prosent av konsernets resultat per egenkapitalbevis. I tillegg vil det bli foreslått å avsette 40 mill. kroner til gavefondet for 2020. Forslag til utbytte forutsetter søknad til Finanstilsynet, da utjevningfondet må belastes med 55 mill. kroner.

Bankens eierbrøk utgjorde 17,3 prosent før disponering. Med foreslått utbytte og gaveavsetning reduseres eierbrøken til 15,6 prosent.

DATTERSELSKAPER

Sparebanken Sør Boligkreditt AS

Sparebanken Sør Boligkreditt er et heleid datterselskap av Sparebanken Sør, og selskapet har konsesjon som kredittforetak med tillatelse til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Selskapets hovedformål er å sikre konsernet stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige vilkår.

Det var ved årsskiftet overført lån for netto 48,9 mrd. kroner til boligkredittselskapet. Gjennomsnittlig belåningsgrad var 55,0 prosent. Ved årsskiftet var det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett for 44,7 mrd. kroner. Sikkerhetsmassen inkludert rentebærende verdipapirer og derivater, utgjorde 51,6 mrd. kroner. Overpantsettelsen beregnet av brutto utestående obligasjonsgjeld til markedsverdi var 14,8 prosent.

Selskapet hadde et resultat på 406,9 mill. kroner før skatt. Ved utgangen av året var ren kjernekapitaldekning 16,5 prosent. Selskapet har inngått avtaler med morbank som inkluderer finansieringsforpliktelser og avtaler om leveranse av viktige tjenester til selskapet, herunder låneforvaltning, samt stabs- og treasuryfunksjoner.

I januar 2021 utstedte selskapet 500 mill. euro som «covered bond» under selskapets EMTCN program.

Ved utgangen av 2020 hadde selskapet fem utestående benchmarklån i euro, totalt 2,5 mrd. euro. Lånene var swappet tilbake til flytende finansiering i norske kroner. Derivatkontraktene er inngått med velrennomerte finansielle motparter under ISDA/CSA avtaleverk.

Sørmeglere Holding AS

Sørmeglere er bankens eiendomsmeglerforetak. Meglervirksomheten har en dominerende posisjon i store deler av bankens markedsområde. I tillegg til å dominere markedet for omsetning av bruktboliger, har selskapet også en meget sterk posisjon i nybygg-markedet. Spesielt gjelder dette i og rundt de største byene i Agder.

Sørmeglere har også styrket satsingen innenfor tradisjonell næringsmegling, og det er store forventninger til fremtidig utvikling i markedsandeler og effekter av samhandling mellom bank og megling.

Etter å ha etablert nye kontorer i Kragerø og Sandefjord i 2020, har Sørmeglere nå i alt 18 kontorer. Virksomheten har ca. 90 ansatte.

Øvrige datterselskaper og felleskontrollerte selskaper

Bankens øvrige datterselskaper og felleskontrollerte selskaper forvalter i hovedsak forretningseiendommer hvor banken har virksomhet.

SAMARBEIDENDE SELSKAPER

Frende Holding AS

Frende Holding AS (eierandel 21,0 prosent) er morselskapet til Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS, som tilbyr skade- og livsforsikring til privatpersoner og bedrifter.

Frende Holding AS oppnådde i 2020 et resultat før skatt på 721,6 mill. kroner, mot 401,8 mill. kroner i samme periode året før.

Frende Skade hadde et resultat før skatt i 2020 på 390,0 mill. kroner, mot 263,3 mill. kroner i 2019. Selskapet hadde bestandspremie på totalt 2 141 mill. kroner i 2020, mot 2 111 mill. kroner i 2019 som er fordelt på over 158 000 kunder. Markedsandelen var ved utgangen av 4. kvartal 3,1 prosent. Skadeprosenten per 31. desember var 70,3 prosent i 2020, mot 77,4 prosent i 2019, og selskapets combined ratio var 88,0 prosent mot 96,2 prosent i 2019.

Frende Liv hadde et resultat før skatt i 2020 på 354,3 mill. kroner, mot 158,0 mill. kroner året før. Resultat for 2020 var påvirket av et godt risikoresultat, i tillegg til engangseffekter knyttet til avhendelse av pensjonsporteføljen. Pensjonsporteføljen i Liv ble solgt til Nordea Liv i 4. kvartal. Egenkapitalavkastningen for Frende Liv var 43,1 prosent i 2020, mot 28,8 prosent i 2019.

Brage Finans AS

Brage Finans AS er et finansieringsselskap som tilbyr leasing og salgspantelån til bedrifts- og privatmarkedet. Selskapet har hovedkontor i Bergen med kontorer i Stavanger, Kristiansand, Ålesund, Haugesund og Kragerø. Distribusjon av selskapets produkter skjer hovedsakelig gjennom eierbanker, eget salgssapparat og via forhandlere. Brage Finans er eiet av 12 frittstående sparebanker.

Brage Finans AS oppnådde i 2020 et resultat før skatt på 221,7 mill. kroner, en resultatforbedring på 53,5 mill. kroner fra 2019. Sterk utlånsvekst innenfor både bedriftsmarkedet og privatmarkedet er blant hovedårsakene til selskapets resultatfremgang. Resultatet ga en egenkapitalavkastning på 8,6 prosent sammenlignet med 8,0 prosent i 2019.

Brage hadde ved utgangen av 2020 en brutto utlånsportefølje på 14,1 mrd. kroner, en økning på 2,1 mrd. kroner sammenlignet med samme tid året før.

Norne Securities AS

Norne Securities AS er et fullservice verdipapirforetak med spisskompetanse innen bank, finans og kystnært næringsliv. Sparebanken Sørs eierandel er på 17,1 prosent.

Norne har videreutviklet rollen som Norges ledende rådgiver og tilrettelegger for egenkapitalbevis i norske sparebanker. Selskapet har videre spisset virksomheten i to klare markedsområder: Online aksje- og fondshandel til privatkundemarkedet og Corporate Finance- og investeringsrådgivning til bedriftskundemarkedet og profesjonelle investorer.

Balder Betaling AS

Balder Betaling AS ble opprettet i 2017, og har en eierandel på 10,6 prosent av Vipps AS. Selskapet har som mål å videreutvikle Vipps sammen med øvrige eiere. Sparebanken Sørs eierandel er på 22,2 prosent, og resterende aksjer eies av bankene i Frende-samarbeidet.

RISIKOSTYRING

Risiko er et grunnleggende trekk ved å drive bankvirksomhet, og i alle deler av bankens virksomhet foreligger det ulike former for risiko med ulikt nivå på faktisk risikoeksponering. Risikostyring er vesentlig for den daglige drift av banken og for styrets oppfølging, og risikostyring handler ikke om å eliminere risiko, men om å ta kalkulert risiko og prise denne riktig.

Risikokultur er en kritisk faktor for å oppnå ønsket nivå på bankens risikostyring. Bankens risikostyring baseres på at god praksis forenes med god teori, og banken skal ha en kultur for å vurdere og behandle risiko i alle sammenhenger. Banken skal utvikle og vedlikeholde en god risikokultur gjennom kommunikasjon, informasjon og opplæring om bankens strategi, aktiviteter og ønsket risikoprofil.

Bankens risikostyring og internkontroll skal bidra til at bankens risiko styres på en måte som understøtter bankens strategiske målsettinger og bidrar til å sikre bankens langsiktige verdiskaping. De overordnede retningslinjer for bankens risikostyring og rammer for risikoeksponering vurderes og fastsettes årlig av styret i forbindelse med vedlikehold av bankens interne strategi- og styringsdokumenter. Styret fastsetter rammeverk for risikoappetitt, herunder konkrete styringsmål og grenser for risikotoleranse for de ulike risikokategorier som for eksempel kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Det er etablert systemer og struktur for måling, styring, oppfølging og kontroll av risiko samt fullmakter som innebærer rapporteringssystemer til ledelsen og styret for de ulike risikokategorier.

De vesentligste risikofaktorene kan grupperes i finansiell risiko, operasjonell risiko (herunder hvitvaskingsrisiko, IKT-risiko og cyber-risiko), compliance-risiko samt strategisk og forretningsmessig risiko. I tillegg vil det også foreligge ESG-risiko (Environmental, Social og Governance), som er tilknyttet miljø og klima, sosiale forhold og virksomhetsstyring.

Finansiell risiko omfatter kredittrisiko, markedsrisiko (knyttet til bankens eksponering i rente-, valuta- og aksjemarkedet) samt likviditetsrisiko. Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Strategisk risiko knytter seg til de strategier, planer og endringer som banken har eller legger opp til, mens forretningsmessig risiko er risiko for uventede inntekts- eller kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundeatferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt regulering fra offentlige myndigheter. Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening eller tilgang på kapital på grunnlag av sviktende tillit og omdømme i markedet. Renommérisiko inngår som en del av forretningsrisiko.

Banken har en løpende prosess knyttet til overvåking og vurdering av de ulike risikofaktorene. I henhold til relevante forskrifter gjennomføres det for samtlige hovedområder internkontrollprosesser. Bankens konsernledelse har en løpende behandling av saker tilknyttet risikostyring og gir styrets risikoutvalg periodisk rapportering.

Bankens styring og kontroll av risiko skal være på nivå med sammenlignbare banker, og banken har et mål om å ha en lav risikoeksponering. Det er en kontinuerlig prosess for å videreutvikle og forbedre bankens risikostyring. Styrets oppfatning er at bankens risikostyring fungerer på en god måte.

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av at kunder eller motparter ikke oppfyller sine forpliktelser overfor banken, og at verdien av underliggende sikkerheter ikke er tilstrekkelig til å dekke bankens krav dersom sikkerhetene må realiseres. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital. En konsekvens av dette, er dermed at arbeidet med kredittrisiko høyt prioritert i daglig drift og i styrets oppfølging.

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon).

Styret vedtar bankens kredittstrategi og kredittpolicy. Kredittrisiko styres også gjennom operasjonelle kredittretningslinjer, kredittvurderingsprosesser og bevilgningsfullmakter. Styret har fastsatt målsettinger og retningsangivelse, samt kvantitative rammer som angir begrensninger og rammer for risikotoleranse. Etterlevelse av bankens kredittpolicy overvåkes av divisjon Risikostyring, som er en uavhengig enhet.

Bankens risikoklassifiseringssystem benyttes både i kredittvurderingsprosessen og til løpende oppfølging av risiko på porteføljenivå. Klassifisering av kunder blir basert på sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode, hvor sannsynligheten blir beregnet ut fra ulike interne og eksterne finansielle data. Scorekort benyttes for å dele kundene inn i 10 ulike risikoklasser samt en risikoklasse for misligholdte engasjementer. Risikoutvikling i porteføljen kartlegges og følges opp løpende.

Bankens totale kredittrisiko skal være på nivå med sammenlignbare banker.

Markedsrisiko

Markedsrisiko omfatter risiko knyttet til resultatvariasjoner på usikrede rente-, kredittspread-, valuta- og egenkapitalposisjoner. Tap kan oppstå som følge av bevegelser i renter og kredittspread, og ved svingninger i valuta- og aksjekurser. I tillegg vil det oppstå midlertidige resultateffekter knyttet til verddivurdering av avdekkingsforretninger (basisswapper), som benyttes for å avdekke rente- og valutarisiko som oppstår når banken gjennomfører finansiering i utenlandske markeder.

Sparebanken Sør skal ha en lav markedsrisiko. Aktivitet i finansielle instrumenter skal i hovedsak være knyttet til avdekking av bankens eksponering som oppstår i forbindelse med bankens ordinære kundeaktiviteter og ved finansiering av virksomheten.

Styret har fastsatt retningsgivende risikotoleransenivåer for investering i aksjer, obligasjoner og for posisjoner i rente- og valutamarkedet. Etterlevelse av styringsmålene følges opp

løpende og rapporteres til styret.

Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved skift og vridninger i rentekurven. Renterisiko oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrenteplasseringer, samt finansiering til fast rente og i valuta, og avdekkes løpende. Ved årsskiftet var konsernets netto renterisiko målt ved markedsverdimetode 33,0 mill. kroner.

Banken er eksponert for resultateffekter av at tidspunktet for rentefastsettelse på bankens markedsfinansiering som er knyttet til 3 måneders Nibor, ikke sammenfaller med tidspunktet for eventuell renteendring på bankens utlån til kunder.

Utover rammen for renterisiko er det fastsatt en øvre risikotoleranse for kredittspreadrisiko. Denne er angitt som resultateffekt beregnet på bakgrunn av en antatt markedsendring i kredittspread, som vil medføre verdiendringer på konsernets rentebærende verdipapirportefølje. For beregning av risikokonsponeringen benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadrisiko. Bankens kredittspreadeksponering er knyttet til likviditetsporteføljen. Ved utgangen av 2020 var 51,0 prosent av styrevedtatt ramme benyttet.

Konsernet blir påvirket av svingninger i valutamarkedet gjennom sin aktivitet i valuta mot kunder. Ved avdekking av åpen valutaeksponering benyttes derivater (valutaterminer, swapper og opsjoner). Valutaeksponeringen måles ved en 25 prosent kursendring på valutaposisjonen.

Ved finansiering i utenlandsk valuta oppstår rente- og valutarisiko, som følge av at finansieringen gjennomføres til fastrentevilkår og i en annen valuta enn NOK. Tilsvarende gjelder ved kjøp av rentebærende verdipapirer i valuta. Bankens avdekker rente- og valutaeksponering ved å inngå derivatkontrakter med velrenommerede finansielle motparter. Kontraktene inngås under ISDA (International Swaps and Derivatives Association). Kontraktene cleares mot London Clearing House eller motpartsrisikoen ivaretas gjennom bilateral avtale om oppgjør av sikkerheter (Credit Support Annex). Ved finansiering i valuta og avdekking av valutarisikoen, legges sikringsbokføring til grunn ved regnskapsføring av verdiendringer.

Konsernets samlede aksjeinvesteringer utgjorde ved årsslutt 166 mill. kroner. Blant de største enkeltpostene var bankens forretningsmessige investeringer i produktselskapene Frende Holding AS, Norne Eierselskap AS og Brage Finans AS. I tillegg kommer bankens eierandel i Balder Betaling AS.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke har evne til å finansiere ordinær utlånsvekst og sine eiendeler, eller at finansiering ikke kan oppnås uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede retningslinjer, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutganger innenfor 30 dager, og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens største og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån til kunder skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 53,6 prosent ved årsskiftet.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS representerer et viktig finansieringsinstrument for konsernet, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett, var det i 2020 overført boliglån fra morbank til boligkredittselskapet tilsvarende 66 prosent av samlede utlån til personmarkedet.

Styrevedtatte risikotoleransenivåer for bankens likviditetsrisiko bygger på retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Indikatoren for langsiktig finansiering var 116,3 prosent ved utgangen av 2020.

Konsernet har en likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer som tilfredsstiller myndighetspålagte og styrevedtatte krav til LCR-beholdning og likviditetsstresstesting. I tillegg har banken boliglån som er klaggjort for overføring til boligkredittselskapet. Bankens rentebærende likviditetsportefølje består av statspapirer, andre rentebærende verdipapirer med 0 i kapitalvekt og obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning til Liquidity Coverage Requirement (LCR). Ved utgangen av 2020 var total LCR-indikator for Sparebanken Sør konsern, morbank og Sparebanken Sør Boligkreditt AS, tilstrekkelig med god margin, til å innfri prognostiserte likviditetsforfall innenfor de nærmeste 30 dagene, under et stressscenario. Konsernets og morselskapets LCR-ratio utgjorde henholdsvis 173 prosent og 154 prosent per 31. desember 2020. Myndighetskravet var 100 prosent.

Konsernets likviditetsrisiko rapporteres periodisk til styret.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår i bankens ordinære virksomhet ved finansiering til fast rente og i annen valuta enn NOK, samt ved utlån til kunder til fast rente, i valuta og ved derivathandel mot kunder. Derivatkontraktene skal etableres mot velrennomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA avtaleverk. Derivatkontrakter skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motparts-konsentrasjon.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Bankens motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Credit Support Annex) mellom partene. Under CSA-oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, opprettholder banken en lavest mulig motpartsrisiko. Banken har etablert clearing mot London Clearinghouse gjennom clearing agent.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette kan være forstyrrelser og avbrudd av driftsmessig art, brudd på prosedyrer, feil i IT-systemer eller maskinvare, regelbrudd, bedragerier, brann og terrorangrep.

Med risikostyring og internkontroll menes prosessen for å identifisere, analysere, håndtere og følge opp risikoene slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med strategiske mål. I tillegg skal de sikre at gjeldende lover og forskrifter, interne rutiner og retningslinjer etterleves. Internkontroll er et viktig redskap for å redusere den operasjonelle risikoen, både for avdekking og oppfølging.

Banken har en målsetting om å ha og gode systemer for oppfølging og kontroll og lav operasjonell risiko.

Compliance

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende reguleringer og bransjestandarder. Compliance-risiko er risiko for at konsernet pådrar seg juridiske eller regulatoriske sanksjoner, økonomiske tap, eller tap av omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover, forskrifter eller styringsdokumenter. Det arbeides fortløpende med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for å ivareta både etterlevelsen og effektiviteten i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk implementeres i konsernets styringsdokumenter og rutiner.

Konsernets compliance-funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Konsernet skal ha lav compliance-risiko.

Eierrisiko

Eierrisiko er risiko for at konsernet blir påført negative resultater fra eierposter i eide selskaper og/eller må tilføre ny egenkapital i disse selskapene. Eierskap defineres som selskaper hvor Sparebanken Sør har en vesentlig eierandel eller innflytelse. Sparebanken Sør skal ha en eierrisiko som er forankret i strategiske mål, og hvor lønnsomhet står i forhold til risiko.

Ledelse og styret i datterselskaper blir ivaretatt i henhold til aksjelovens bestemmelser. I flere av selskapene benyttes ledere og/eller ansatte fra konsernet i styret og andre funksjoner.

Bankens eierrisiko vurderes som lav.

Kapitalstyring

Kapitalstyringen skal sørge for at konsernet har en kapitaldekning som ivaretar regulatoriske krav, og krav fra finansmarkedene. Kapitalstyringen skal også bidra til at markedsmessige muligheter og ambisjoner blir ivaretatt, og at konsernet får en tilfredsstillende avkastning i forhold til bankens risikoprofil.

Ved utgangen av 2020 utgjorde ren kjernekapitaldekning for konsernet etter forholdsmessig konsolidering av deleide selskaper 15,7 prosent, kjernekapitaldekning 17,1 prosent og kapitaldekning 19,1 prosent. Konsernet oppfylte gjeldende minstekrav til kapital for finansinstitusjoner per 31. desember 2020 som var henholdsvis 13,0 prosent for ren kjernekapital, 14,5 prosent for kjernekapital og 16,5 prosent for totalkapital. Konsernets interne mål er 15,3 prosent i ren kjernekapitaldekning. Bankens soliditet vurderes som meget tilfredsstillende sett opp mot gjeldende regulatoriske krav. Dette underbygges av konsernets høye nivå på uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio). Ved årsskiftet utgjorde denne 8,9 prosent.

Det foretas en årlig vurdering av bankens kapitalbehov med utgangspunkt i beregnet totalrisiko. Den interne kapitalvurderingsprosessen (ICAAP) bidrar til at banken har god risikostyring og oversikt over de risikoer som banken er eksponert for, og sikrer samtidig at konsernet er tilstrekkelig kapitalisert.

Finansdepartementet besluttet i 1. kvartal å sette ned det motsykliske kapitalbufferkravet for banker fra 2,5 prosent til 1 prosent med umiddelbar virkning. Dette ble gjort for å motvirke at en strammere utlånspraksis hos bankene skulle forsterke nedgangen som følge av COVID-19. Norges Bank, som lager beslutningsgrunnlaget og gir departementet råd om nivået, har uttalt at den ikke forventer å gi råd om å øke bufferkravet før tidligst første kvartal 2021.

Finansdepartementet har besluttet at kravet til systemrisikobuffer skal øke med 1,5 prosentpoeng, og for banker som benytter standardmetoden gjelder kravet først fra 31. desember 2022. Konsernet vil tilpasse seg kravet innen dette tidspunkt og vil sikre nødvendige buffere over

minimumskravet. En viktig del av konsernets målsetting er at ren kjernekapitaldekning skal være på nivå med sammenlignbare banker. Av de store regionbankene er det bare Sparebanken Sør som benytter standardmetoden i kapitaldekningsberegningen, og banken har i dag høyere uvektet kapitaldekning enn de andre regionbankene. Sparebanken Sør har iverksatt en prosess for å søke Finanstilsynet om godkjenning for bruk av interne modeller for kredittrisiko i kapitalberegningen (IRB). Arbeidet med å forberede en IRB-søknad er et høyt prioritert område i banken. Arbeidet er imidlertid mer omfattende enn opprinnelig forutsatt, blant annet som følge av endrede krav fra EBA som påvirker bankens modellutvikling. Konsernets kapitaldekning følges opp gjennom periodisk rapportering til styret.

RATING

For å kunne benytte seg av mulighetene for finansiering både internasjonalt og fra ulike investorer, har banken internasjonal rating fra Moody's, et av verdens mest anerkjente ratingbyråer. I tillegg til at selve ratingresultatet har en verdi for banken, vurderer styret at også ratingprosessen og vedlikeholdet av ratingen har en verdi i form av kvalitetsheving på ulike prosesser og rutiner.

Sparebanken Sør har langsiktig rating på A1 med «Stable Outlook».

Alle obligasjoner med fortrinnsrett som utstedes av Sparebanken Sør Boligkreditt AS blir ratet av Moody's og alle utstedte obligasjoner med fortrinnsrett har rating på Aaa.

EIERSTYRING OG SELSKAPsledelse

Sparebanken Sørs prinsipper og policy for eierstyring og selskapsledelse bygger på den til enhver tid gjeldende anbefalingen til Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Finanstilsynets modul for evaluering av overordnet styring og kontroll, som reflekterer prinsipper fra European Banking Authority (EBA), benyttes så langt disse er relevante for konsernet.

Sparebanken Sørs prinsipper og policy skal sikre at bankens virksomhetsstyring er i tråd med allmenne og anerkjente oppfatninger og standarder, samt lov og forskrift. Videre skal virksomhetsstyringen sikre et godt samspill mellom bankens ulike interessenter som egenkapitalbevisiere, långivere, kunder, ansatte, styringsorganer, ledelse og samfunnet for øvrig. Det er styrets oppfatning at bankens virksomhetsstyring er tilfredsstillende og i overensstemmelse med prinsipper og policy. Se forøvrig den fullstendige redegjørelsen som er vedlagt årsrapporten.

PERSONALE OG ARBEIDSMILJØ

Ved utgangen av 2020 hadde banken 442 årsverk, og 501 årsverk i konsernet.

Sykefraværet i 2020 var på kun 2,6 prosent, ned fra 4,7 prosent året før. Reduksjonen i sykefraværet var i det vesentlige knyttet til reduksjon i langtidsfraværet, men også korttidssykefraværet har gått ned. Banken arbeider systematisk og kontinuerlig med oppfølging av sykefraværet, og har en ambisjon om at sykefraværet skal ligge under 4 prosent.

Banken har lagt til rette for ansatte med nedsatt funksjonsevne. Nybygg og ombygginger har fått universell utforming, som innebærer at bygninger er tilrettelagt slik at alle skal kunne bruke dem uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

Det arbeides kontinuerlig med å sikre at bankens medarbeidere har rett kompetanse. I tillegg til løpende opplæring på produkter, systemer og rutiner, har det blant annet vært gjennomført opplæringsprogram knyttet til antihvitvask og IT sikkerhet for alle bankens ansatte. Bankens ulike opplæringstiltak er nærmere beskrevet i bærekraftsrapporten for 2020, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Det har i 2020 vært utstrakt bruk av hjemmekontor blant bankens ansatte som følge av koronapandemien. I den innledende fasen av pandemien var teknisk tilrettelegging av hjemmekontorløsninger for ansatte høyt prioritert. Etter hvert som flere ansatte begynte å arbeide fra hjemmekontor, har det vært en viktig lederoppgave å følge opp aktuelle medarbeidere faglig og psykososialt. På den måten har banken søkt å tilrettelegge for gode arbeidsforhold med godt arbeidsmiljø. Grunnet pandemien har naturlig nok bankens sosiale aktiviteter vært på et lavere nivå enn ønsket. Det samme har preget bruken av bankens velferdshytter og leiligheter.

Likestilling

Banken hadde ved årsskiftet i alt 457 ansatte, 231 menn og 226 kvinner. Kvinneandelen blant bankens ledere var 38,5 prosent, opp fra 35,5 prosent året før. I bankens styrende organer var kvinneandelen i forstanderskapet 63 prosent og i styret 50 prosent.

Banken har utarbeidet en egen policy for likestilling og mangfold. I bærekraftsrapporten for 2020 finnes likestillingsregnskap, samt ulike statistikker over status på likestillings- og mangfoldsområdet. Policy for likestilling og mangfold, samt bærekraftsrapporten, er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Banken ble i 2018 sertifisert innen likestilling og mangfold for perioden 2018 – 2020. Resertifiseringsprosessen pågår fortsatt, og banken forventer å få fornyet sertifiseringen i løpet av 2021. I forbindelse med resertifiseringsprosessen

er det utarbeidet en egen tiltaksplan som også ivaretar kravene i den nye aktivitets- og redegjøringsplikten (ARP). Tiltaksplanen er vedlagt i bærekraftsrapporten for 2020, som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

FORSKNING OG UTVIKLING

Konsernet driver ikke egen forskningsvirksomhet.

SAMFUNNSANSVAR

I Sparebanken Sør er samfunnsansvar en integrert del av forretningsvirksomheten. Bankens samfunnsansvar kommer til uttrykk i bankens idegrunnlag om å bidra til bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen. Sparebanken Sør har lang tradisjon som en ansvarlig samfunnsaktør, og har deltatt i utvikling av lokalsamfunn i bankens markedsområder i generasjoner. Arbeidet med bærekraft er en naturlig videreutvikling av den rollen banken har spilt gjennom snart 200 år. For Sparebanken Sør innebærer ansvaret for bærekraftig utvikling at banken skal bidra til positiv utvikling innenfor ESG (klima og natur, sosiale forhold og virksomhetsstyring) i de områder der banken har sin virksomhet. Arbeidet med bærekraft skal styrke bankens konkurransekraft og redusere bankens ESG risiko. Banken skal som arbeidsgiver, investor, långiver og leverandør av finansielle produkter og tjenester, bidra til bærekraftig vekst gjennom å forsterke de positive og redusere de negative påvirkningene på mennesker, samfunn, klima, natur og miljø.

Sparebanken Sør gir også deler av overskuddet tilbake i form av gaver til allmennyttige formål i landsdelen. Banken har utarbeidet et samfunnsregnskap som finnes under bærekraftsrapporten for 2020, og er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Klimautfordringer og ytre miljø

Banken anvender i ubetydelig grad innsatsfaktorer eller produksjonsmetoder som direkte forurenser det ytre miljøet. Banken utarbeider årlig en klimarapport for å kunne identifisere utslipp, tallfeste forurensing og gjøre banken i stand til å iverksette målrettede tiltak. Rapporten, som blir offentliggjort på bankens hjemmesider, er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard". Rapporteringen dekker forbruk knyttet til transport, energi, avfall og flyreiser. Banken kjenner ikke til annen miljøpåvirkning ut over forbruket som kan omregnes til CO², og har derfor ingen rapportering på utslipp.

Det er indirekte gjennom kunde-, leverandør- og samarbeidspartnersiden at den negative effekten på klima og natur av bankens virksomhet er størst. Banken har egne retningslinjer som gir føringer for implementering av bærekraft i bankens innkjøp, investeringer og

utlånsvirksomhet. Disse retningslinjene er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Tiltak og retningslinjer for å operasjonalisere klimarelaterte risikoer og muligheter i forretningsområdene, er nærmere beskrevet under temaområdene i bærekraftsrapport 2020 og i TCFD rapport for 2020 som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Menneskerettigheter

Sparebanken Sør støtter og respekterer vern om internasjonale menneskerettigheter.

Bankens forhold til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold følger det som er standard, og som kreves for norske virksomheter. Banken er medlem av Finansnæringens Arbeidsgiverforening og er bundet av tariffavtaler innenfor dette tariffområdet. Banken har også inngått en egen tariffavtale (bedriftsavtale) med tillitsvalgte i bedriften. Banken har alle sine kontorer og ansatte innenlands. De få bedriftskundene som er registret som NUF eller Ltd blir gjenstand for en spesiell gjennomgåelse. Banken har utarbeidet egne retningslinjer for arbeidstaker- og menneskerettigheter som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Hvitvasking og terrorfinansiering

Sparebanken Sørs arbeid mot økonomisk kriminalitet er forankret i de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter som gjelder. Banken har et omfattende rammeverk av styringsdokumenter, policyer og retningslinjer, som skal sikre etterlevelse av lovkrav og forhindre økonomisk kriminalitet som hvitvasking, svindel og terrorfinansiering. Basert på en årlig risikoanalyse og en risikobasert tilnærming er det implementert tiltak for løpende utvikling og styrking av arbeidet, herunder revidering av bankens hvitvaskingsrutine. Bankens «Policy Anti korrupsjon og bestikkelser», gir føringer for bankens holdninger til og arbeid med korrupsjon, påvirkningshandel, bestikkelser og bruk av tilretteleggelsespenger.

Banken har vært aktiv i nasjonale nettverk innen bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Banken opplever at det er lav terskel for å dele erfaring og kompetanse på tvers mellom bankene. Det foretas mange kontroller av mistenkelige transaksjoner i løpet av året. De som det er grunnlag for rapporteres til Økokrim. Aktivitetene i bankens arbeid mot økonomisk kriminalitet er nærmere beskrevet i bærekraftsrapporten som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Etikk, interessekonflikter, varslingsrutiner og tiltak mot korrupsjon

I henhold til bankens etiske retningslinjer og regelverket for håndtering av interessekonflikter skal bankens medarbeidere opptre med aktsomhet og redelighet, og tilstrebe en atferd som er tillitvekkende og i henhold til normer, lover og regler som gjelder i samfunnet. Dette skal prege alle aktiviteter slik at banken oppnår tillit i markedet og sikrer sin konkurransekraft og sitt omdømme. Retningslinjene for etikk og interessekonflikter viser hvilke forventninger og krav Sparebanken Sør stiller til sine ansattes handlemåter og opptredener. Både ledere, medarbeidere, tillitsvalgte, vikarer og innleide konsulenter omfattes av retningslinjene. Enhver som er omfattet av disse normene skal opptre slik at tilliten til Sparebanken Sør ikke blir svekket. De etiske retningslinjene og dokument for interessekonflikter er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside.

Det er ikke rapportert brudd på retningslinjene i forhold til interessekonflikter eller de etiske retningslinjene i 2020.

Banken arbeider aktivt for å hindre korrupsjon og bestikkelser knyttet til ansatte, kunder og andre samarbeidspartnere. Banken har vedtatt egne retningslinjer for antikorrupsjon og bestikkelser som er publisert under Samfunnsansvar på bankens hjemmeside. Det er ikke meldt om saker som kan defineres som korrupsjon i 2020.

Banken har gode rutiner for varsling av uønskede hendelser, kritikkverdige forhold, trusler m.m. Rutinen gjennomgås og revideres årlig av en bredt sammensatt gruppe av ledere, tillitsvalgte samt medarbeidere fra risiko, HR og internrevisjonen. Varsler sendes til nøytral ekstern instans (BDO). Varslingsrutinen er lett tilgjengelig for bankens ansatte på bankens intranett. Det finnes også en egen varslingsmulighet for kunder og utenforstående på banken hjemmeside.

GAVER TIL ALLMENNYTTIGE FORMÅL

Sparebanken Sør har definert gavevirksomheten som et strategisk satsingsområde. Ved tildelingene er banken opptatt av at prosjektene som får allmennyttige midler, skal gi samfunnsmessig avkastning. På den måten gir gavevirksomheten mulighet til å fremme bærekraftig vekst og utvikling i landsdelen.

Gjennom 2020 har gavekomiteen behandlet 466 søknader. Av disse ble 141 innvilget til et samlet beløp av 36 mill. kroner. I henhold til bankens gavestrategi har barn og unge vært en prioritert målgruppe, og tildelingene har i særlig grad vært rettet mot prosjekter innen oppvekst, idrett og kultur. Bredden har vært prioritert fremfor smale målgrupper, og lag fremfor enkeltutøvere. Av bankens resultat for 2020 foreslår styret å avsette 40,0 mill. kroner til utdeling i 2021.

UTSIKTENE FREMOVER

Regnskapsåret 2020 har vært preget av koronapandemien, og spesielt det første halvåret var preget av mye usikkerhet. Banken har kommet seg gjennom 2020 på en meget tilfredsstillende måte. Banken har en solid utlånsportefølje, god langsiktig finansiering og betryggende likviditetsbuffer. Lønnsomheten i bankvirksomheten har vært presset som følge av rentenedsettelse, men satsingen på andre inntekter, gjennom eierskap i Frende, Brage og Sørmeglere har bidratt meget positivt. Banken vil fortsatt ha fokus på lønnsomhet fremover og er godt posisjonert for lønnsom fremtidig vekst.

Starten av 2021 har igjen vært preget av økende smitte, og ført til innstramminger i smittevernstiltakene. Det har kommet vaksiner, men utrulling tar tid. Den økonomiske veksten ventes likevel å ta seg opp i løpet av 2021, men situasjonen er fortsatt usikker.

Boligprisene i bankens hovedmarkeder har hatt en positiv, men moderat utvikling over flere år. Statistikken for 2020 viste en meget positiv vekst i boligprisene i bankens markedsområde. Den sterke prisveksten var godt hjulpet av det lave rentenivået. Usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling er fortsatt stor. En lang periode med lave renter øker faren for at finansielle ubalanser bygger seg opp og utviklingen følges tett. Konsernets utlån med pant i bolig er godt sikret, og konsernet står godt rustet for å møte eventuelle fall i boligprisene. Dette underbygges av gjennomførte stresstester.

Konsernet har et krav til ren kjernekapital, inkludert pilar 2-t tillegg på 2,0 prosent, som utgjør 13,0 prosent. Konsernet har en målsetning om ren kjernekapitaldekning på 15,3 prosent. Ved utgangen av 4. kvartal 2020 var ren kjernekapitaldekning 15,7 prosent, og godt over myndighetskravet.

Finansdepartementet har vedtatt forskriftsendringer, som innebar at EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV trådte i kraft fra 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økes fra 3 til 4,5 prosent. Finansdepartementet vil fastsette en overgangsregel for banker som benytter standardmetoden eller grunnleggende IRB. Dette innebærer at disse bankene først skal oppfylle økt systemrisikobufferkrav med virkning fra 31. desember 2022. Konsernet vil tilpasse seg nye krav innen 2022, samt sikre nødvendige buffer over minimumskravet. Finansdepartementet har gjennomført en høringsprosess i forbindelse med implementering av endringer i EUs bankregelverk, «bankpakken». Det forventes at endringer vil bli implementert medio 2021, og dette vil bl.a. ha betydning for kapitalkrav for lån til SMB-bedrifter, noe som forventes å gi en positiv effekt i bankens kapitaldekning.

Konsernet har en langsiktig ambisjon om en utlånsvekst i overkant av kredittveksten. Konsernet har et mål om en egenkapitalavkastning på 9 prosent etter skatt.

Egenkapitalavkastningen for 2021 vil bli preget av tapsvurderingene og utviklingen i makrobildet i løpet av året. Tapsavsetningene per 31. desember er beregnet etter reglene i IFRS9, og det er lagt til grunn et langsiktig perspektiv ved vurderingen. Effekten av myndighetenes tiltakspakker og utviklingen i makrobildet er fortsatt preget av usikkerhet.

Banken skal i tråd med vedtatt strategi ha høy oppmerksomhet på langsiktig verdiskaping. Bankens investeringer i teknologi vil fortsette og skal bidra til kostnadseffektiv drift, samt muliggjøre effektivisering av kontorstrukturen. Sammen med god kvalitet i kredittarbeidet, vil dette bidra til fortsatt lønnsom vekst og utvikling for Sparebanken Sør.

AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Styret vil rette en takk til bankens ansatte for viktige bidrag gjennom 2020. Samtidig vil styret takke bankens kunder, egenkapitalbevisere og øvrige forbindelser for oppslutningen om banken, og for den tillit de har vist banken i året som er gått.

Stein Hannevik
Styrets leder

Inger Johansen
Styrets nestleder

Erik Tønnesen

Merete Østby

Knut Sæthre

Mette Ramfjord Harv

Jan Erling Tobiassen
Ansattes representant

Gunnhild Tveiten Golid
Ansattes representant

Geir Bergskaug
Adm. direktør

Resultatregnskap

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
2019	2020		Noter	2020	2019
1 543	1 431	Renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost	15,33,34	2 833	3 305
1 148	796	Renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi	15,33	434	487
1 172	824	Rentekostnader	15,33	1 354	1 866
1 519	1 404	Netto renteinntekter	5,15	1 914	1 926
365	350	Provisjonsinntekter	16,34	409	403
59	62	Provisjonskostnader		62	59
306	288	Netto provisjonsinntekter		347	344
11	265	Utbytte	34	25	6
47	33	Netto inntekter fra andre finansielle instrumenter	12,13	15	18
58	297	Netto inntekter fra finansielle instrumenter	17	40	24
64	136	Inntekter fra eierinteresser i tilknyttede selskaper		136	64
8	11	Andre driftsinntekter		7	10
72	147	Sum andre inntekter		143	74
1 954	2 136	Sum netto inntekter		2 444	2 368
438	445	Personalkostnader	18,35	552	533
37	42	Av- og nedskr. på varige driftsmidler og immat. eiendeler	30	43	37
336	348	Andre driftskostnader	19,34	363	348
811	835	Sum driftskostnader før tap	5	958	918
1 143	1 301	Driftsresultat før tap		1 486	1 450
-21	81	Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	7,8	83	-17
1 164	1 220	Resultat før skattekostnad	5	1 403	1 467
261	200	Skattekostnad	20	307	342
904	1 021	Resultat for regnskapsåret		1 096	1 125
		Minoritetsinteresser		2	0
904	1 021	Majoritetsinteresser		1 094	1 125
60	69	Hybridkapitaleierernes andel av resultatet		69	60
844	952	EK-beveiseierne og grunnfondets andel av resultatet		1 025	1 064
904	1 021	Resultat for regnskapsåret		1 094	1 125
9,3	10,5	Resultat / utvannet resultat per. egenkapitalbevis	36	11,3	11,7

Utvidet resultatregnskap

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSERN	
2019	2020		Noter	2020	2019
904	1 021	Resultat for regnskapsåret		1 096	1 125
		<i>Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet</i>			
		Estimatavvik pensjoner	18		
		Skatteeffekt estimatavvik pensjoner	18,20		
		<i>Poster som vil bli omklassifisert til resultatet</i>			
		Verdiendring basisswapper		-7	-4
		Skatteeffekt		2	1
		Sum utvidet resultat		-5	-3
904	1 021	Totalresultat for regnskapsåret		1 091	1 122
		Minoritetsinteresser		0	1
904	1 021	Majoritetsinteresser		1 091	1 121
9,3	10,5	Totalresultat/utvannet per egenkapitalbevis (i hele kroner)		11,3	11,7

Note 1 til 38 er en integrert del av regnskapet.

Balanse

MORBANK		MILLIONER KRONER		KONSNERN	
31.12.2019	31.12.2020		Noter	31.12.2020	31.12.2019
Eiendeler					
462	1 148	Kontanter og fordringer på sentralbanker	21,22	1 148	462
4 063	10 936	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	21,22,29	2 460	182
66 185	62 724	Utlån til kunder	5,6,9,10,11,21,22,33,34	111 577	106 334
16 807	18 329	Obligasjoner og sertifikater	21,22,23	21 543	19 916
189	166	Aksjer	21,22,24	166	190
251	907	Finansielle derivater	21,22,27	3 415	757
1 858	2 111	Eierinteresser i konsernselskaper	25		
968	1 134	Eierinteresser i tilknyttede selskaper	26	1 134	968
27	41	Immaterielle eiendeler	30	47	27
426	430	Varige driftsmidler	30	461	458
107	96	Andre eiendeler		174	205
91 344	98 022	SUM EIENDELER	5	142 126	129 499
Gjeld og egenkapital					
2 192	6 765	Gjeld til kredittinstitusjoner	14, 21, 22,29,34	6 435	1 793
57 963	59 883	Innskudd fra kunder	5,14,21,22,34	59 833	57 949
16 707	14 149	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14,21,22,28,34	56 885	53 430
213	687	Finansielle derivater	21,22,27	687	423
284	272	Betalbar skatt	20	373	361
387	406	Annen gjeld	32	457	425
43	38	Avsetninger for forpliktelser	18	38	43
49	29	Utsatt skatt	20	10	24
	2 002	Etterstilt seniorobligasjonslån	4,14,21,22,28	2 002	
1 971	1 653	Ansvarlig lånekapital	4,14,21,22,28	1 653	1 971
79 809	85 886	Sum gjeld	5,14	128 374	116 418
1 623	1 694	Eierandelskapital	4,36	1 694	1 623
1 375	1 075	Hybridkapital	4	1 075	1 375
8 537	9 367	Annen egenkapital	4	10 983	10 083
11 535	12 136	Sum egenkapital	4	13 752	13 081
91 344	98 022	SUM GJELD OG EGENKAPITAL	5	142 126	129 499

Note 1 til 38 er en integrert del av regnskapet.

Kristiansand, 31. desember 2020 / 2. mars 2021

Stein A. Hannevik
Styrets leder

Inger Johansen
Styrets nestleder

Mette Ramfjord Harv

Knut Ruhaven Sæthre

Mørete Steinvåg
Østby

Erik Edvard Tønnesen

Jan Erling Tobiassen
Ansattes representant

Gunnhild Tveiten Gold
Ansattes representant

Geir Bergskaug
Adm.dir.

Endringer i egenkapital

MILLIONER KRONER	Egenkapital bevis	Overkurs fond	Uttejnings fond	Hybrid kapital	Grunnfonds kapital	Gave fond	Annen egenkapital	Minoritets interesser	SUM
KONSERN									
Balanse 31.12.2018	783	451	369	1 075	7 683	62	1 421	1	11 845
Utdelt utbytte 2018							-94		-94
Betalte renter hybridkapital			20	60	639	60	347	0	1 125
Resultat 2019				-60					-60
Emisjon hybridkapital				300					300
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis							-4		-4
Utvidet resultat	0		1						1
Disponert av gavefond						-34			-34
Andre endringer					1		1		1
Balanse 31.12.2019	783	451	389	1 375	8 322	88	1 671	1	13 081
Endring utbytte 2019			125				-125		0
Resultat 2020			-55	69	747	40	290	2	1 094
Betalte renter hybridkapital				-69					-69
Innløst hybridkapital				-310					-310
Emisjon hybridkapital				10					10
Utvidet resultat							-5		-5
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis						-1			-1
Disponert av gavefond						-49			-49
Andre endringer								1	1
Balanse 31.12.2020	783	451	459	1 075	9 069	80	1 831	4	13 752
MORBANK									
Balanse 31.12.2018	783	451	369	1 075	7 683	62	94	0	10 518
Utdelt utbytte 2018							-94		-94
Betalte renter hybridkapital				-60					-60
Resultat 2019			20	60	639	60	125		904
Emisjon hybridkapital				300					300
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis			0						0
Disponert av gavefond						-34			-34
Andre endringer			0		1				1
Balanse 31.12.2019	783	451	389	1 375	8 323	88	125	-	11 535
Endring utbytte 2019			125				-125		0
Resultat 2020			-55	69	747	40	219		1 021
Betalte renter hybridkapital				-69					-69
Emisjon hybridkapital				10					10
Innløst hybridkapital				-310					-310
Utvidet resultat						-1			-1
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis			0			-1			-1
Disponert av gavefond						-49			-49
Andre endringer									0
Balanse 31.12.2020	783	451	459	1 075	9 068	80	219	0	12 136

Note 1 til 38 er en integrert del av regnskapet.

Vises til note 36 vedrørende egenkapitalbevis, eierandelskapital og foreslått utbytte.

Kontantstrømoppstilling

MORBANK		MILLIONER KRONER	KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020		31.12.2020	31.12.2019
2 662	2 250	Renteinnbetalinger	3 278	3 749
-1 185	-792	Renteutbetalinger	-1 345	-1 840
334	622	Andre innbetalinger	383	346
-770	-782	Driftsutbetalinger	-893	-898
13	12	Inngått på konstaterte tap	12	13
-225	-279	Betalt periodeskatt	-350	-289
-28	-28	Betalte gaver	-28	-28
1 404	1 929	Endring innskudd fra kunder	1 893	1 399
-1 921	3 435	Endring utlån til kunder	-5 285	-3 382
-15	2 002	Endring innskudd fra kredittinstitusjoner	1 830	-108
269	8 369	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-505	-1 038
20 016	44 944	Innbetaling vedr. verdipapirer	37 651	12 258
-18 948	-46 482	Utbetaling vedr. verdipapirer	-39 295	-17 380
3	11	Innbetaling vedr. salg av driftsmidler	14	3
-37	-62	Utbetaling vedr. kjøp av driftsmidler	-70	-40
-293	-286	Utbetaling investering i datterselskaper og tilknyttede selskaper	-29	-293
-12	-664	Endring andre eiendeler	-2 257	-108
729	-2 539	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-3 987	-5 560
-1 053	-6 873	Endring utlån til kredittinstitusjoner	-2 278	-63
-54	2 500	Endring innskudd fra kredittinstitusjoner	2 374	-17
3 600	0	Innbetalinger obligasjonsgjeld	5 000	16 063
-4 815	-2 959	Utbetalinger obligasjonsgjeld	-3 724	-10 867
-154	-69	Utbetaling utbytte og renter hybridkapital	-69	-154
	2 000	Emisjon seniorobligasjonslån	2 000	0
500	350	Emisjon ansvarlig lån	350	500
-134	-666	Innfridd ansvarlig lån	-666	-134
-13	874	Endring annen gjeld	2 490	144
300		Utvidelse hybridkapital		300
	-300	Innfrielse hybridkapital	-300	
-1 823	-5 144	Netto kontantstrøm fra finansieringsvirksomhet	5 177	5 772
-825	686	Netto endring likvider	686	-826
1 287	462	Likviditetsbeholdning 01.01.	462	1 288
462	1 148	Likviditetsbeholdning 31.12	1 148	462

Kontantstrømanalysen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Oppstillingen er utarbeidet i henhold til direkte metoden. Kontantstrømmene er klassifisert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker.

Note 1 til 38 er en integrert del av regnskapet.

Noter 2020 - Sparebanken Sør

Note 1	Regnskapsprinsipper	s. 29
Note 2	Skjønnsmessige vurderinger, estimater og forutsetninger	s. 38
Note 3	Risikostyring	s. 39
Note 4	Kapitaldekning	s. 43
Note 5	Segmentrapportering	s. 45
Note 6	Kredittområdet og kredittrisiko	s. 46
Note 7	Beskrivelse av tapsmodellen under IFRS	s. 49
Note 8	Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	s. 54
Note 9	Utlån fordelt på utlånstyper	s. 63
Note 10	Utlån fordelt etter geografiske områder, sektorer og næringer	s. 63
Note 11	Misligholdte engasjement	s. 66
Note 12	Valutarisiko	s. 67
Note 13	Renterisiko	s. 67
Note 14	Likviditetsrisiko	s. 68
Note 15	Renteinntekter og rentekostnader	s. 71
Note 16	Provisjonsinntekter	s. 72
Note 17	Inntekter fra finansielle instrumenter	s. 72
Note 18	Lønnskostnader og pensjon	s. 73
Note 19	Andre driftskostnader	s. 75
Note 20	Skatt	s. 76
Note 21	Finansielle instrumenter etter kategori	s. 77
Note 22	Virkelig verdi av finansielle instrumenter	s. 80
Note 23	Obligasjoner og sertifikater	s. 84
Note 24	Aksjer	s. 85
Note 25	Datterselskaper og felleskontrollerte virksomheter	s. 86
Note 26	Tilknyttede selskaper	s. 86
Note 27	Finansielle derivater	s. 87
Note 28	Obligasjonsgjeld og ansvarlig lånekapital	s. 88
Note 29	Utlån og gjeld til kredittinstitusjoner	s. 90
Note 30	Varige driftsmidler	s. 91
Note 31	Innskudd fra kunder	s. 92
Note 32	Annen gjeld	s. 92
Note 33	Gjennomsnittlige rentesatser	s. 93
Note 34	Opplysninger om nærstående parter	s. 93
Note 35	Godtgjørelser og liknende	s. 94
Note 36	Egenkapitalbevis, eierandelskapital og foreslått utbytte	s. 98
Note 37	Virksomhetssammenslutning	s. 99
Note 38	Hendelser etter balansedagen og betingede utfall	s. 100
	Beregninger	s. 101
	Alternative resultatmål	s. 102

Noter

NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELL INFORMASJON

Konsernet Sparebanken Sør består av morbanken Sparebanken Sør og datterselskapene Sparebanken Sør Boligkreditt AS, Sørmeglere Holding AS, AS Eiendomsvekst, Prosjektutvikling AS, og Transitt Eiendom AS. Konsernet driver bankvirksomhet på 35 steder og eiendomsmeglervirksomhet på 18 steder i Agder, Rogaland og Vestfold og Telemark fylke.

Banken kan innenfor rammene av vedtektene og den lovgivning som til enhver tid gjelder, utføre alle forretninger og tjenester som banker på generell basis har konsesjon til å utføre. Banken har konsesjon som verdipapirforetak. I konsernet Sparebanken Sør inngår Sparebanken Sør Boligkreditt AS som er et heleid datterselskap. Sparebanken Sør Boligkreditt AS ble etablert for å tilby lån med pant i bolig innenfor 75 % av boligens verdi.

Sparebanken Sør er en egenkapitalbevisbank. Banken og eiendomsmeglervirksomheten har sitt forretningskontor i Kristiansand.

Konsernregnskapet for 2020 ble avlagt av styret 2. mars 2021, og skal endelig fastsettes av forstanderskapet 25. mars 2021. Forstanderskapet er bankens øverste organ.

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Anvendelse av IFRS

Konsernregnskapet og morselskapsregnskapet er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som er vedtatt av EU, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven. Sparebanken Sør avlegger regnskapet i norske kroner (NOK) som er funksjonell valuta til alle enheter i konsernet. Om ikke annet er angitt avrundes verdiene i regnskapet til nærmeste million.

Konsernregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kost regnskap, med unntak av følgende regnskapsposter:

- Bygninger som er målt til regulert beløp
- Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet og finansielle instrumenter over utvidet resultat

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og hendelser under ellers like forhold.

Konsolidering og konsernselskaper

Konsernregnskapet omfatter morbanken og datterselskaper hvor banken alene eller sammen med datterselskaper har bestemmende innflytelse, normalt som følge av eierandel på mer enn 50 %. Interne transaksjoner og mellomværender blir eliminert.

Ved kjøp av datterselskaper elimineres kostprisen på aksjer i morselskapet mot egenkapitalen i datterselskapet på kjøpstidspunktet. Forskjellen mellom kostpris og netto bokført verdi av eiendeler i datterselskapet på kjøpstidspunktet, tillegges de eiendeler merverdien knytter seg til innenfor markedsverdien av disse eiendelene. Den delen av kostprisen som ikke kan tillegges spesifikke eiendeler, representerer goodwill. I den grad verdien av de overtatte eiendelene overstiger kostprisen, inntektsføres differansen.

I morbankens regnskap føres eierandelene i konsernselskapene ved første gangs innregning til kostpris. Andelene testes årlig for verdifall, og nedskrivning foretas om nødvendig til gjenvinnbart beløp.

Tilknyttet foretak og felleskontrollert virksomhet

Konsernet har investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomheter. Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll eller felles kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Betydelig innflytelse foreligger normalt når banken har en eierandel mellom 20 % og 50 %.

Felleskontrollert virksomhet er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen har rett til ordningens netto eiendeler. Felles kontroll er den kontraktmessige avtalen om deling av kontroll over en ordning som bare foreligger når beslutninger om relevante aktiviteter krever enstemmighet mellom de partene som deler kontroll.

Tilknyttet foretak og felleskontrollerte virksomheter innregnes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet og i morbanksregnskapet. Det innebærer at eierandelene ved første gangs innregning føres til kostpris og justeres deretter for bankens andel av resultatet i de tilknyttede og felleskontrollerte selskapene.

Konsernets resultatandel fra investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet, er presentert på egen linje i resultatregnskapet. Ved indikasjoner på verdifall av investeringen, gjennomføres det en nedskrivningstest på den balanseførte verdien av investeringen. Et eventuelt verdifall blir innregnet i resultatandelen fra tilknyttet foretak eller felleskontrollert virksomhet i regnskapet. Når konsernets tapsandel overstiger investeringen i et tilknyttet selskap, reduseres konsernets balanseførte verdi til null og

ytterligere tap regnskapsføres ikke med mindre konsernet har en forpliktelse til å dekke dette tapet.

Andeler i felleskontrollerte selskaper er av ubetydelig størrelse i konsernet Sparebanken Sør.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres i henhold til overtakelsesmetoden.

Vederlaget ved kjøp av virksomhet måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Transaksjonsutgifter resultatføres etter hvert som de påløper. Eventuelt betinget vederlaget måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Det klassifiseres som gjeld (forpliktelse) eller egenkapital etter reglene i IAS 32. Betinget vederlag klassifisert som forpliktelse regnskapsføres til virkelig verdi i etterfølgende perioder med verdiendringen over resultatet. Betinget vederlag klassifisert som egenkapital måles ikke på nytt etter første gangs balanseføring.

Ved kjøp av en virksomhet vurderes alle overtatte eiendeler og forpliktelser for klassifisering og tilordning i samsvar med kontraktsbetingelser, økonomiske omstendigheter og relevante forhold på oppkjøpstidspunktet. Overtatte eiendeler og gjeld balanseføres til virkelig verdi i åpningsbalansen i konsernet.

Goodwill beregnes som summen av vederlaget og regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresse og virkelig verdi av tidligere eide eierandeler, med fradrag for nettoverdien av identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnet på overtakelsestidspunktet. Goodwill avskrives ikke, men testes minst årlig for verdifall.

Dersom virkelig verdi av netto eiendeler i virksomhetssammenslutningen overstiger vederlaget (negativ goodwill) inntektsføres differansen umiddelbart på oppkjøpstidspunktet.

INNETKTSFØRING

Renteinntekter og kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser, som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. Renteinntekter og -kostnader knyttet til instrumenter, som måles til virkelig verdi over resultatet, presenteres som en del av netto renteinntekter. Verdiendringer, herunder verdiendringer knyttet til renteelementet, føres som netto inntekter fra andre finansielle instrumenter.

Provisjonsinntekter og kostnader som er en direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten er levert. Gebyrer for etablering av låneavtaler amortiseres over lånets forventede løpetid. Gebyrer knyttet til utlån som måles til virkelig verdi resultatføres direkte.

Utbytte inntektsføres når rett til å motta utbytte er vedtatt, hvilket normalt skjer på tidspunkt for foretakets (avgivers) generalforsamling.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Et finansielt instrument er enhver kontrakt som gir opphav til en finansiell eiendel for et foretak og en finansiell forpliktelse eller et egenkapitalinstrument for et annet foretak.

Finansielle instrumenter er verdsatt og klassifisert i samsvar med IFRS 9. Noteopplysninger er utarbeidet i samsvar med IFRS 7.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres når banken blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser.

En finansiell eiendel fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller banken overfører den finansielle eiendelen på en slik måte at risiko- og fortjenestepotensialet ved den finansielle eiendelen i det alt vesentlige blir overført.

En finansiell forpliktelse fraregnes når forpliktelsen er innfridd, kansellert eller utløpt. Når en eksisterende finansiell forpliktelse erstattes med en ny forpliktelse fra samme långiver hvor vilkårene er vesentlig endret, eller vilkårene på en eksisterende forpliktelse er vesentlig modifisert, fraregnes den opprinnelige forpliktelsen og en ny forpliktelse innregnes. Forskjellen i balanseført verdi innregnes i resultat.

Klassifisering og måling

Måling av den finansielle eiendelen bestemmes ved første gangs innregning av eiendelen.

Konsernet klassifiserer sine finansielle eiendeler i fire kategorier:

- Virkelig verdi med verdiendringer over resultat.
- Virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income).
- Amortisert kost.
- Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi.

Klassifiseringen ved første gangs innregning er basert på om instrumentene holdes i en forretningsmodell både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, og hvorvidt kontraktsfestede kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer.

Finansielle instrumenter som holdes for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

Finansielle eiendeler som holdes både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for videresalg skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat (OCI).

Instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betalinger av renter og hovedstol eller der formålet med eie av instrumentet ikke er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Finansielle forpliktelser er, ved førstegangsinnregning, klassifisert som lån og forpliktelser, eller derivater øremerket som sikringsinstrumenter i en effektiv sikring. Derivater er førstegangsinnregnet til virkelig verdi. Lån og forpliktelser innregnes til virkelig verdi justert for direkte henførbare transaksjonskostnader. Verdiendringer fra egen kredittisiko, hvor forpliktelsen måles ved bruk av virkelig verdi-oppsjon, føres over utvidet resultat (OCI).

Derivater som benyttes i forbindelse med sikringsbokføring måles etter prinsippene for sikringsbokføring. Se eget avsnitt.

Boliglånsporteføljen i morbank vurderes til virkelig verdi over OCI. For konsern måles boliglånsporteføljen til amortisert kost.

Virkelig verdi med verdiendring over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, men derivater utpekt som sikringsinstrumenter skal bokføres i samsvar med prinsippene for sikringsbokføring.

Sparebanken Sør har valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Fastrenteutlån kan innløses før forfall mot betaling for over- eller underkurs som oppstår som følge av bevegelser i markedsrenten. Sparebanken Sør sikrer renterisikoen for denne balanseposten gjennom derivater. Derivater skal alltid måles til virkelig verdi. Ettersom utviklingen i verdien av derivatene resultatføres, vil innregning av fastrentelån til amortisert kost føre til vesentlige svingninger i resultatet. Innregning til virkelig verdi over resultatet vil derved føre til en mer harmonisert sammenligning av derivatets resultat og verdiendring på fastrenteutlån.

Kategorien omfatter videre rente- og valutaswapper opprettet før 1.1.2018 som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring av obligasjoner utstedt med fast rente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI)

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig er i morbanken klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat. Dette kommer som en konsekvens av at utlånene på et senere tidspunkt kan selges til bankens heleide boligkredittforetak. Formålet er da ikke isolert til å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, men også videresalg.

Kategorien omfatter videre rente- og valutaswapper benyttet som sikringsinstrumenter og som er inngått etter 1.1.2018. Her føres da verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis over utvidet resultat (OCI). Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt nedenfor.

Amortisert kost

Konsernet måler finansielle eiendeler til amortisert kost hvis følgende betingelser er oppfylt:

- Den finansielle eiendelen holdes i en forretningsmodell hvor formålet er å motta kontraktsfestede kontantstrømmer, og
- Kontraktsvilkårene for den finansielle eiendelen gir opphav til kontantstrømmer som utelukkende består av betaling av hovedstol og renter på gitte datoer.

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal føres til amortisert kost. I konsernet er alle innlån og utlån med flytende rente klassifisert til amortisert kost.

I morbankens regnskap er det et unntak knyttet til utlån til personkunder med sikkerhet i bolig. Utlånene er klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente- og valutaswapper som er benyttet som sikringsinstrumenter for virkelig verdisikring for obligasjoner utstedt med fastrente. Sikringsbokføring er videre omtalt i eget avsnitt.

Etterfølgende måling

Måling til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Måling av finansielle instrumenter som omsettes i et aktivt marked

Finansielle instrumenter med omsetning i et aktivt marked verdsettes til observerte markedspriser.

Måling av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

For finansielle instrumenter, som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Verdsettelsesmetodene baserer seg på nylig inngåtte transaksjoner mellom uavhengige parter, referanse til instrumenter med tilnærmet samme innhold eller ved diskontering av kontantstrømmer. Verdsettelsene baserer seg så langt som mulig på eksternt observerte parameterverdier.

Virkelig verdi på rentebærende verdipapirer fastsettes på bakgrunn av etablerte markedsverdier rapportert fra ledende eksterne markedsaktører, eller ved at virkelig verdi kalkuleres på grunnlag av markedets aktuelle rentekurve og kredittspreadkurve til enhver tid.

Ved beregning av virkelig verdi på inngåtte renteswapper legges markedets på enhver tid aktuelle interbank rentekurve til grunn.

For aksjer som ikke er børsnoterte eller handles aktivt, bygger verdifastsettelsen på verdsettingsmetodene beskrevet over.

Fastrenteutlån omsettes ikke i et aktivt marked. Banken må derfor fastsette en markedsspread for å estimere en virkelig verdi på lånene per 31.12. For fastrenteutlån i privatmarkedet er snittpriser for de 10 beste lån, opplyst på www.finansportalen.no benyttet som markedsrenter.

Måling til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultatet

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig måles løpende til virkelig verdi og verdiendringen føres over utvidet resultat. Dette gjelder kun i morbanken.

Måling til amortisert kost

Etterfølgende måling av finansielle instrumenter målt til amortisert kost gjøres ved bruk av effektiv rentes-metode og er gjenstand for tapsavsetninger. Gevinst og tap føres i resultat når eiendelen er fraregnet, modifisert eller nedskrevet.

Konsernets finansielle eiendeler til amortisert kost inkluderer kundefordringer og utlån til kunder med unntak av fastrentelån.

Amortisert kost er definert som balanseført verdi ved første gangs balanseføring, med fradrag for mottatte/betalte renter og avdrag, med tillegg av påløpte effektive renter, justert for netto nedskrivning og netto bokført effekt av eventuell verdisikring.

Effektiv rentemetode er en metode som beregner amortisert kost og som periodiserer renteinntekter/kostnader til relevant periode. Renteinntekter inntektsføres etter effektiv rentes metode. Den effektive rentesatsen er den renten som ved neddiskontering av lånets kontantstrømmer over forventet løpetid, gir en verdi lik lånets (brutto) amortiserte kost på etableringstidspunktet.

Derivater øremerket som sikringsinstrumenter vurdert til virkelig verdi

Rente og valutaswapper måles til virkelig verdi i balansen. Verdiendringer føres over resultat med unntak av rente- og valutaswapper inngått fra og med 1.1.2018. Her vil verdiendringer som skyldes endringer i spredder, blir regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt.

Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen, kun i de tilfeller hvor selskapet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett.

Modifisering

Når de kontraktsregulerte kontantstrømmene fra en finansiell eiendel blir reforhandlet eller på annen måte endret, og reforhandlingen eller endringen ikke fører til fraregning av den finansielle eiendelen, beregnes den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi på nytt og en endringsgevinst eller et endringstap innregnes i resultatet.

Den finansielle eiendelens brutto balanseførte verdi beregnes på nytt som nåverdien av de reforhandlede eller endrede kontraktsregulerte kontantstrømmene, diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rente. Eventuelle påløpte kostnader eller honorarer justerer den endrede finansielle eiendelens balanseførte verdi og avskrives over den endrede finansielle eiendelens gjenværende levetid.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Konsernet har gjort en avsetning for forventede tap (ECL) på alle gjeldsinstrumenter som ikke er klassifisert som virkelig verdi over resultat. Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Målingen av avsetningen for forventet tap i modellen, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kredittrisiko på rapporteringstidspunktet.

For engasjementer som har vært kvalitativt vurdert så er forventet kredittap beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid. Dvs. forskjellen mellom de kontraktsmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som konsernet forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet. De forventede kontantstrømmene skal omfatte kontantstrømmer fra salg av sikkerhetsstillelse eller andre kredittforbedringer som er integrert i kontraktsvilkårene.

I balansen reduseres nedskrivninger på utlån engasjementenes balanseførte verdi. I resultatregnskapet består posten tap på utlån av konstaterte tap, endringer i nedskrivninger, inntekt på lån og avsetninger på garantier og ubenyttede kreditter, samt inngang på tidligere konstaterte tap. Tap på utlån er basert på modellberegninger samt kvalitative vurdering av bankens utlåns- og garantiportefølje i henhold til IFRS 9

For ytterligere beskrivelse vises det til note 7.

Lån med lav kredittisiko

Banken benytter unntaket for lav kredittisiko for utlån til kredittinstitusjoner og sentralbanker. Dette innebærer at konsernet evaluerer hvorvidt instrumenter som hadde lav kredittisiko ved førstegangsinnregning fortsatt har lav kredittisiko på balansedato. Vurderingen gjøres ved å bruke relevant informasjon som er tilgjengelig uten utilbørlig kostnad og innsats.

Verdireduksjon på utlån som følger av kvalitative vurderinger

Nedskrivning for tap basert på kvalitative vurderinger foretas når det foreligger objektive og observerbare indikasjoner for at et utlån har verdifall som følge av kredittap. En nedskrivning blir reversert når tapet er redusert og objektivt kan knyttes til en hendelse inntruffet etter nedskrivningstidspunktet. Alle utlån som anses som vesentlige blir vurdert for å se om det foreligger objektive indikasjoner på svekket kredittverdighet, og om den objektive indikasjonen med stor sannsynlighet vil medføre redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet.

Konsernet vurderer en finansiell eiendel som misligholdt dersom minimum ett av følgende kriterier inntreffer:

- Kontraktstestede betalinger er overtrukket i mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1000 kr.
- Konstaterte tap foreligger
- Ved konkurs
- Kvalitative vurderinger og tapsmerkinger foreligger.

Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet eksempelvis vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Dette gjelder når låntakers långiver av økonomiske eller kontraktmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering.

Verdireduksjon på utlån, garantier og ubenyttede kreditter som følger av modellberegninger

Utlån som ikke har vært gjenstand for kvalitative vurderinger for nedskrivninger inngår i beregningsgrunnlaget for modellbaserte nedskrivninger. Tilsvarende gjelder også for garantier og ubenyttede kreditter.

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste 12 månedene. Modellen beregner forventet tap for alle kunder på kontonivå. Modellen inkluderer også lånetilsagn, garantier og ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kredittisikoen har økt vesentlig etter første gangs innregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelige, bokføres disse som konstaterte tap. Noen konstaterte tap vil være dekket gjennom tidligere foretatte kvalitativt vurderte tapsnedskrivninger, og konstateringen vil da føres mot tidligere avsetning. Konstaterte tap uten dekning i kvalitativt vurderte tapsnedskrivning, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsnedskrivninger, resultatføres.

Presentasjon i balanse og resultatregnskap

Utlån

Utlån balanseføres enten som utlån og fordringer på kredittinstitusjoner eller som netto utlån til kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til amortisert kost. Verdiendringer, som skyldes nedskrivninger, føres i resultatet under tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter.

Verdiendringer på fastrenteutlån, som er målt til virkelig verdi, inngår i resultatet under netto inntekter fra finansielle instrumenter. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi.

Verdiendringer på utlån til personkunder med sikkerhet i bolig (morbank), fremkommer under utvidet resultat.

Obligasjoner og sertifikater

I balanseposten inngår konsernets sertifikat og obligasjonsbeholdning. Renter inngår i resultatregnskapet under renteinntekter fra eiendeler vurdert til virkelig verdi. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Aksjer

I balanseposten inngår konsernets aksjer som føres til virkelig verdi. Alle verdiendringene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Finansielle derivater (eiendeler og gjeld)

I balanseposten inngår finansielle derivater. Verdiendringer knyttet til derivatene føres i resultatregnskapet under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

I balanseposten inngår forpliktelser til kredittinstitusjoner og kunder. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

I balanseposten inngår utstedt verdipapirgjeld. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader. Ved førtidig innfrielse eller tilbakekjøp av utstedte obligasjoner føres evt. gevinst og tap under netto verdiendringer fra finansielle instrumenter.

Avsetninger

En avsetning regnskapsføres når konsernet har en forpliktelse (rettslig eller selvpålagt) som en følge av en tidligere hendelse, det er sannsynlig (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av denne forpliktelsen og beløpets størrelse kan måles pålitelig. Hvis effekten er betydelig, beregnes avsetningen ved å neddiskontere forventede fremtidige kontantstrømmer med en diskonteringsrente før skatt som reflekterer markedets prissetting av tidsverdien av penger og, hvis relevant, risikoer spesifikt knyttet til forpliktelsen.

Ansvarlig lånekapital og etterstilt seniorobligasjonslån

I balanseposten inngår utstedte ansvarlige lån. Renter inngår i resultatregnskapet under rentekostnader.

SIKRINGSBOKFØRING

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens funding til fastrentevilkår, samt funding i utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

Bankens kriterier for å klassifisere et derivat som et sikringsinstrument er:

- Sikringen er forventet å være svært effektiv ved at den motvirker endringer i virkelig verdi til obligasjonen som utstedes.
- Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet.
- Effektiviteten til sikringen kan måles pålitelig.
- Det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som blant annet viser at sikringen er effektiv og forventes å være effektiv hele løpetiden.

Sparebanken Sør benytter virkelig verdi-sikring. Sikringen måles og dokumenteres hvert kvartal for å påse at sikringen er effektiv. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen, benyttes dollar-offset metode. Når sikringen er etablert og effektiv, vil rente- og valutaswapper balanseføres til virkelig verdi og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

Sikringsobjektet balanseføres til amortisert kost. Endring i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen regnskapsføres som et tillegg eller fradrag i balanseført verdi av obligasjonsgjelden og resultatføres under netto inntekter fra finansielle instrumenter.

IFRS 9 benytter kvalitative krav for sikringseffektivitet, og en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest anses tilstrekkelig.

For rente og valutaswapper opprettet fra og med 1.1.2018 vil verdiendringer som skyldes endringer i spredder, bli regnskapsført over utvidet resultat som en sikringseffekt. Rente og valutaswapper opprettet frem til 1.1.2018 vil bokføres til virkelig verdi over resultat til disse forfaller.

Dersom det skulle inntreffe forhold som gjør at sikringen opphører, vil banken/konsernet amortisere verdiendringen knyttet til sikringsobjektet over gjenværende løpetid. Tilhørende sikringsinstrument vil fortsatt være pliktig til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

REGNSKAPSFØRING AV VALUTAKURSEFFEKTER

Inntekter og kostnader i valuta er omregnet til norske kroner etter kursene på transaksjonstidspunktet.

Balanseposter i valuta er sikret ved tilsvarende poster på motsatt side i balansen eller ved gjennomføring av sikringshandler. Valutaderivater (valutaterminer) handlet mot kunder avdekkes på tilsvarende måte mot annen ekstern motpart. Eiendeler og gjeld i fremmed valuta er omregnet til norske kroner etter bankenes midtkurser på balansedagen. Alle verdiendringer føres i resultatregnskapet under netto verdiendringer fra andre finansielle instrumenter.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres. Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid. Det foretas årlig en revurdering av resterende levetid og restverdier for hvert driftsmiddel.

Ved hvert rapporteringstidspunkt blir det vurdert om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det er indikasjoner på verdifall på en eiendel, innhenter banken takster eller beregner eiendelens bruksverdi. Eiendelen nedskrives til høyeste verdi av virkelig verdi og bruksverdi. Grunnlaget for tidligere nedskrivninger vurderes samtidig.

Det er foretatt dekomponering av fast eiendom ved at det er beregnet verdi av tomt, tekniske installasjoner og bygning. Tomter avskrives ikke. Bygninger og tekniske anlegg avskrives over antatt levetid uten utrangeringsverdi. Påkostninger og periodisk vedlikehold avskrives over antatt levetid.

Leieavtaler

Identifisering av en leieavtale

Ved inngåelse av en kontrakt vurderer konsernet hvorvidt kontrakten er eller inneholder en leieavtale. En kontrakt er eller inneholder en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å ha kontroll med bruken av en identifisert eiendel i en periode i bytte mot et vederlag.

Konsernet som utleier

Konsernet presenterer eiendeler som er utleid som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Innregning av leieavtaler og innregningsunntak

På iverksettelsestidspunktet for en leieavtale innregner konsernet en leieforpliktelse og en tilsvarende bruksretteeiendel for alle sine leieavtaler, med unntak av følgende anvendte unntak:

- Kortsiktige leieavtaler (leieperiode på 12 måneder eller kortere)
- Eiendeler av lav verdi

For disse leieavtalene innregner konsernet leiebetalingene som andre driftskostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Konsernet måler leieforpliktelser på iverksettelsestidspunktet til nåverdien av leiebetalingene som ikke betales på dette tidspunktet. Leieperioden representerer den uoppsigelige perioden av leieavtalen, i tillegg til perioder som omfattes av en opsjon enten om å forlenge eller si opp leieavtalen dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil (ikke vil) utøve denne opsjonen. Leieforpliktelsen måles etterfølgende ved å øke den balanseførte verdien for å gjenspeile renten på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile utførte leiebetalinger og måle den balanseførte verdien på nytt for å gjenspeile eventuelle revurderinger eller endringer av leieavtalen, eller for å reflektere justeringer i leiebetalinger som følger av justeringer i indekser eller rater. Konsernet presenterer sine leieforpliktelser under annen gjeld i balanseoppstillingen.

Ved etterfølgende målinger av bruksretteeiendelen fastslås det om eiendelen er betydelig verdiforringet, eventuelle påviste tap regnskapsføres. Bruksretter og forpliktelser er i morbank og konsernregnskap av ubetydelig størrelse.

Skille mellom tjenesteavtaler og leiekontrakt

IFRS 16 setter et skille mellom det som er tjenesteavtaler og det som er leieavtaler. Med det oppfattes et skille mellom hvilke avtaler som gir kunden en rett til å bruke en eiendel (leiekontrakt) og hvilke som representerer kjøp av tjenester. IFRS 16 definerer en leieavtale på følgende måte: «en leieavtale er en kontrakt, eller del av en kontrakt, som

overfører retten til å bruke den underliggende eiendelen for en periode mot vederlag. For å bli klassifisert som leieavtale må kontrakten overføre retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel». Tjenesteavtaler representerer gjensidige uoppfylte kontrakter hvor leveringen anses å skje etter hvert som tjenesten ytes av leverandøren og forbrukes av kunden. Tjenesteavtaler faller ikke inn under ny IFRS 16 standard.

Utover ordinære husleieavtaler har Sparebanken Sør en betydelig avtale mht levering av IT systemer. I avtalen beskrives «business as a service» og at det er tjenester som mottas. Det er vurdert at avtalen er et tjenestekjøp da det ikke er mottatt en rett til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. Avtalen anses ikke å falle inn under standarden i IFRS 16.

IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Balanseførte immaterielle eiendeler regnskapsføres til kost redusert for eventuell av- og nedskrivning.

Utgifter knyttet til kjøp av ny programvare er balanseført som en immateriell eiendel, om disse utgiftene ikke er en del av anskaffelseskostnaden til hardware. Programvare avskrives normalt lineært over 3 år. Utgifter pådratt som følge av å vedlikeholde eller opprettholde fremtidig nytte av programvare, kostnadsføres dersom ikke endringene i programvaren øker den fremtidige økonomiske nytten av programvaren.

PENSJONSKOSTNADER OG – FORPLIKTELSE

Ytelsesbasert ordning

Ytelsesbaserte pensjonsordninger, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

I tråd med IAS 19 har både forpliktelser knyttet til kollektive ordninger i livsforsikringsselskap og usikrede forpliktelser vært inntatt i regnskapet i samsvar med beregninger utført av ekstern aktuar. Årets netto pensjonskostnad består av nåverdien av årets pensjonsopptjening og rentekostnad på pensjonsforpliktelsen, fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene.

Netto pensjonskostnad inngår i posten personalkostnader. Endringer i estimatavvik regnskapsføres over utvidet resultatregnskap (OCI) og planendringer blir resultatført løpende som personalkostnad. De kollektive ytelsesordningene i livsforsikringsselskap er lukket. I 2016 ble ordningen avviklet ved overgang til innskuddspensjon.

Innskuddsbasert ordning

Ordningen innebærer at banken ikke gir løfte om en fremtidig pensjon. Banken betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Innbetalinger til ordningen blir kostnadsført direkte.

INNTektSSKATT

Inntektsskatt periodiseres som en kostnad uavhengig av betalingstidspunktet. Skattekostnaden reflekterer således årets og fremtidig betalbar skatt som følge av årets aktivitet. Inntektsskatt, som ventes utlignet på årets resultat, inngår i årets skattekostnad og benevnes betalbar skatt.

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom rapporterte skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i fremtiden. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall utlignes mot hverandre.

Eventuell netto utsatt skattefordel føres opp som en eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende forskjellene vil kunne realiseres. Likeledes vil selskapet redusere eiendel ved utsatt skatt i den grad selskapet ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

Formueskatt er beregnet og inngår i andre driftskostnader i resultatregnskapet og i betalbar skatt i balansen

EGENKAPITAL

Sparebanken Sør har utstedte egenkapitalbevis på Oslo Børs. Egenkapitalen er splittet opp i egenkapitalbevis, overkursfond, utjevningsfond, sparebankens fond (grunnfondet), gavefond og annen egenkapital.

For å beregne egenkapitalbrøken skal egenkapitalbevis, overkursfond og utjevningsfond divideres på sum egenkapital fratrukket annen egenkapital og hybridkapital.

Gavefondet er en del av egenkapitalen. Når gaver innvilges i bankens gavekomité belastes bankens gavefond og det føres opp som en forpliktelse i balansen.

Foreslått utdeling av utbytte presenteres som annen egenkapital inntil endelig vedtak av utdelingen har funnet sted. Utdeling presenteres deretter som avsatt utbytte inntil utbetaling har funnet sted.

HYBRIDKAPITAL

Hybridkapital (fondsobligasjoner) er en obligasjon med avtalt rente. Hybridkapitalen er evigvarende og banken har en ensidig rett til å unnlate å betale renter til investorene under gitte vilkår. Hybridkapital tilfredsstillende ikke definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32 og er klassifisert som egenkapital. Renter blir ikke presentert som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i annen egenkapital. Skatteeffekt av hybridkapital inngår i skattekostnad i resultatregnskapet.

SEGMENTER / SEGMENTREGNSKAP

Segmentrapporteringen er inndelt i forhold til hvordan ulike virksomhetsområder rapporteres internt i bankvirksomheten og følges opp internt av ledelsen og styret.

Sparebanken Sør har to driftssegmenter;

- PM - Personmarked, inkludert lån overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS.
- BM - Bedriftsmarked, inkludert lån overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS.

Bankens stabsavdelinger, herunder kapitalmarked, og eiendomsmegling er ikke et separat rapporterbart segment og kommer inn under posten ufordelt.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen viser innbetalinger og utbetalinger av kontanter og kontantekvivalenter gjennom året. Kontanter og kontantekvivalenter er definert som kontanter og fordringer på sentralbanker.

ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER OG NOTEOPPLYSNINGER

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistent med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer som har vært relevant for konsernet i IFRS med virkning for 2020-regnskapet, samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

Banken har tatt i bruk følgende standarder og endringer i standarder med effekt fra 1. januar 2020.

Endringer i IAS 1 og IAS 8 - Definisjon av vesentlighet

International Accounting Standards Board (IASB) har utgitt endringer til definisjonen av vesentlighet for å gjøre det enklere for foretak å foreta vesentlighetsvurderinger og forbedre relevansen av opplysningene i notene til finansregnskapet. Endringene innfører en ny definisjon av vesentlighet som går ut på at opplysningene er vesentlige dersom utelatelser, feilaktige opplysninger eller tilsløring av opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke beslutninger som primærbrukere av finansregnskap treffer på grunnlag av finansregnskapet. Det presiseres også at vesentlighet avhenger av opplysningenes art eller omfang, eller begge deler. I tillegg sørger endringene for at begrepet vesentlighet er konsistent i hele IFRS rammeverket.

Endringene gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2020.

Endringene har hatt ubetydelige effekter i årsregnskapet

Endringer i IFRS 9 og IFRS 7 - IBOR reformen

Endringene gir midlertidige lettelsener til særskilte krav knyttet til sikringsbøkføring i perioden med usikkerhet for de nåværende referanserentene er byttet med alternative

tilnærmet risikofrie renter.

For sikringsforholdene hvor lettelsene er anvendt er selskap påkrevd å gi ytterligere kvalitativ og kvantitativ informasjon. Endringene gir i midlertidig et unntak fra informasjonskravene i IAS 8.28 f knyttet til opplysninger om effekten av endringene for hver post i finansregnskapet i innværende og foregående periode.

Endringene gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2020. Kravene anvendes retrospektivt.

Effekten av endringene i disse standardene er av ledelsen vurdert å ha liten betydning for selskaps- og konsernregnskapet.

For ytterligere opplysninger vises det til note 22.

VEDTATTE, IKKE IKRAFTTRÅDTE STANDARDER OG FORTOLKNINGER

Følgende nye standarder og fortolkninger til eksisterende standarder er offentliggjort og vil være obligatoriske for selskaps- og konsernregnskap i fremtidige regnskapsperioder, men uten at ledelsen har valgt tidliganvendelse:

Endring i kapitalkravsforskriften §10-1

Ny misligholdsdefinisjon

Finanstilsynet har fulgt opp anbefalinger fra EBA om en mer harmonisert misligholdsdefinisjon på tvers av EU. Endringene i kapitalkravsforskriften er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2021.

Anbefalingene fra EBA er ment å tydeliggjøre hvordan sentrale elementer av misligholdsdefinisjonen skal tolkes. Dette omfatter blant annet hvordan dager over forfall skal beregnes, vurdering av "unlikeliness to pay" samt friskmeldingskriterier.

Banken har, slik regelverket åpner for, valgt å definere mislighold på kundenivå for både massemarked og foretak. En massemarkedskunde vurderes etter ny definisjon å være i mislighold dersom, misligholdt beløp utgjør minimum 1000 kr (absolutt grense) og minimum 1 % av kundens engasjement (relativ grense), overtrekk/ restanse skal videre ha vart i over 90 dager.

En foretakskunde vurderes etter ny definisjon å være i mislighold dersom, misligholdt beløp utgjør minimum 2000 kr (absolutt grense) og minimum 1 % av kundens engasjement (relativ grense), overtrekk/ restanse skal videre ha vart i over 90 dager.

Telling av dager starter når både absolutt- og relativ grense er oversteget. Smitte av medlåntaker dersom felles lån er misligholdt.

I tillegg foreligger det mislighold når andre objektive årsaker eller kvalitative vurderinger og taps merkinger foreligger. Objektive årsaker kan eksempelvis være beslutning om tvangsoppløsning/konkursbegjæring, det er registrert taps nedskrivninger/konstaterte tap på kundens engasjement, eller kunden har søkt om eller er i gjeldsordning.

Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet eksempelvis vesentlige finansielle vanskeligheter låntaker. Dersom banken har gitt låntaker innrømmelser som ikke ville blitt gitt dersom låntaker ikke hadde økonomiske problemer, skal banken vurdere konsekvensene dersom innrømmelse ikke var blitt gitt, og eventuelt kategorisere låntakers engasjement som misligholdt.

Effekten av endringene i misligholdsdefinisjonen er under vurdering. Foreløpige estimater gir ikke indikasjoner på at endringen vil ha vesentlig betydning for selskaps- og konsernregnskapet. Betalingsmislighold er forventet å falle ihht ny definisjon med bakgrunn i de relative grensene, samtidig som engasjementer vil ligge lengre i mislighold som følger av karantenetid.

Endringer i IFRS 9, IFRS 7 og IFRS 16 - Referanserentereformen - Fase 2

The International Accounting Standards Board (IASB) vedtok i august 2020 andre fase av prosjektet knyttet til referanserentereformen som endrer IFRS 9 Finansielle instrumenter, IFRS 7 Finansielle instrumenter: Opplysninger og IFRS 16 Leieavtaler.

Fase 2 ferdigstiller IASB sin respons på den pågående reformen av interbankrenter (IBOR) og andre referanserenter.

Endringene komplementerer fase 1 av prosjektet som ble vedtatt i 2019 og fokuserer på de regnskapsmessige effektene som kan oppstå når et foretak implementerer nye referanserenter som følge av reformen.

Endringene i fase 2 består i hovedsak av følgende:

- Praktisk løsning for særskilte endringer i kontraktsregulerte kontantstrømmer
- Lettelse fra spesifikke krav knyttet til sikringsbokføring
- Opplysningskrav

Endringene i fase 2 gjelder kun om man har finansielle instrumenter eller sikringsforhold som inkluderer en referanserente som vil endres som følge av reformen.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2021.

Banken har i 2020 gjennomført et prosjekt for å kartlegge effektene av referanserentereformen, og den regnskapsmessige konsekvensen er av ledelsen vurdert å ha liten betydning for selskaps- og konsernregnskapet.

NOTE 2 – SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER, ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Utarbeidelse av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, har høy grad av kompleksitet og hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for morbank- og konsernregnskapet, er presentert under.

Generelt

Ved anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper har bankens ledelse på enkelte områder utøvd skjønn og lagt til grunn antagelser om fremtidige hendelser som grunnlag for regnskapsføringen. Det vil naturlig nok være en iboende usikkerhet knyttet til regnskapsposter som bygger på bruk av skjønn og forutsetninger om fremtidige hendelser. Ved utøvelse av skjønn og fastsettelse av forutsetninger om fremtidige hendelser, vil ledelsen benytte tilgjengelig informasjon på balansedagen, historisk erfaring med lignende vurderinger, samt markedets og tredjeparters vurdering av de aktuelle forholdene. Selv om ledelsen legger til grunn sitt beste skjønn og bygger på de beste estimater som er tilgjengelig, må man påregne at faktiske utfall i enkelte tilfeller kan avvike vesentlig fra det som legges til grunn for regnskapsføringen. Estimater, antakelser og forutsetninger som representerer en betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseført verdi på eiendeler og gjeld i løpet av neste regnskapsår, drøftes nedenfor.

Nedskrivninger på utlån

Regnskapsposten nedskrivning på utlån er underlagt stor grad av skjønnsmessige vurderinger. Denne posten har i 2020 vært spesielt utfordrende å tallfeste i en situasjon med en pågående pandemi, som man ikke har vist konsekvensene av. Det har vært store markedsmessige svingninger og uro.

Modellen som benyttes i forbindelse med tapsberegninger inneholder data for makroforhold og er fremtidsrettet. Ved endringer i konjunkturer eller makroforhold, må aktuelle parametere endres tilsvarende. Benyttede makroparametere og størrelse benyttet som input i tapsmodellen fremkommer i note 7.

Alle utlån til kunder som er klassifisert til amortisert kost har en tapsavsetning basert på reglene i IFRS 9. Etter IFRS 9 skal tapsavsetninger innregnes på alle engasjementer basert på forventet kredittap (ECL). Hver måned blir alle engasjementer beregnet for fremtidig forventet tap.

Det blir beregnet fremtidig forventet tap de neste 12 måneder ved førstegangsinnregning og alle engasjementer får en søknadsscore ved førstegangsinnregning.

For etterfølgende perioder vil engasjementer der det ikke er en vesentlig økning i kredittrisiko, bli beregnet og avsatt

forventet tap for de neste 12 måneder. Dersom det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko vil det bli beregnet og avsatt forventet tap for hele levetiden.

Dersom det foreligger observerbare data knyttet til engasjementer som for eksempel knytter seg til vesentlige finansielle vanskeligheter hos låntaker vil lånene bli vurdert kvalitativt. I slike tilfeller vil det gjøres en individuell vurdering av modellberegnet tap og dersom det er behov for det vil modellberegnet tap overstyres. Ved kvalitative vurderinger vil nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer basert på effektiv rente på tidspunkt for førstegangsberging av kvalitativ nedskrivning.

Konsernet foretar en årlig gjennomgang av hele bedriftsmarkedsporføljen. Store engasjementer, engasjement i mislighold og engasjement med høy risiko vurderes kvartalsvis.

Tapsnedskrivningene baserer seg i stor grad på konsernets risikoklassifiseringsmodeller. Konsernet har modeller for søknadsscore og porteføljescore som danner grunnlag for risikoklassifiseringen. Eventuelle svakheter i disse modellene påvirker tapsavsetningene som blir beregnet i modellen.

Vurdering av nedskrivninger der det foreligger objektive bevis på verdifall vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilken relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. Når sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerhetene måtte realiseres i lite likvide markeder, og vurdering av sikkerhetsverdier vil i slike situasjoner være beheftet med betydelig usikkerhet.

Modell for å beregne tap inneholder data for makroforhold og ved endringer i konjunkturer eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende. Tidspunkt og hvilke parameter som skal oppdateres avhenger til dels av skjønnsmessige vurderinger og kan variere mellom de ulike bankene.

Kvaliteten i bankens score- og risikoklassifiseringsmodeller har også direkte innvirkning på beregnet tap.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Virkelig verdi av finansielle instrumenter er til dels beregnet basert på forutsetninger som ikke er observerbare i markedet. Dette gjelder særlig ved fastsettelse av relevant påslag for kredittrisiko, ved virkelig verdi-fastsettelse for fastrentepapirer i form av innlån, utlån og verdipapirer utstedt av andre. Ledelsen har i slike tilfeller basert sine vurderinger på den informasjon som er tilgjengelig i markedet kombinert med et beste skjønn. Slik informasjon vil blant annet være kredittvurderinger gjennomført av ledende markedsaktører.

NOTE 3 – RISIKOSTYRING

Sparebanken Sør skal maksimere sin langsiktige verdiskaping, og med dette mål er det en forutsetning at risiko er undergitt en aktiv og tilfredsstillende styring. En del av konsernets forretningsstrategi er å holde en lav til moderat risikoprofil for hele virksomheten. Risiko er et grunnleggende trekk ved å drive bankvirksomhet, og i alle deler av bankens virksomhet foreligger det ulike former for risiko med ulikt nivå på faktisk risikoeksponering. Risikostyring er vesentlig for den daglige drift av banken og for styrets oppfølging, og risikostyring handler ikke om å eliminere risiko, men om å ta kalkulert risiko og prise denne riktig. Det vises forøvrig til bankens Pilar 3 dokument som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

ORGANISERING

Styret

Styret har det overordnede ansvar for bankens totale risikostyring, og skal påse at banken har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter risikostrategier, rammeverk for risikoappetitt, risikoprofil og risikotoleranse. Styret fastsetter også strategi og retningslinjer for kapitalplan og sammensetning av kapitalen og godkjenner prosessen for å sikre tilstrekkelig kapitalnivå til enhver tid ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

Revisjonsutvalg og risikoutvalg

Styret har oppnevnt et eget revisjonsutvalg og et eget risikoutvalg som underutvalg av styret. Formålet er å foreta mer grundige vurderinger av relevante saksområder, herunder styrke arbeidet med overvåking av risiko samt finansiell rapportering og internkontroll.

Bankens ledelse

Administrerende direktør og øvrig ledelse har ansvaret for å implementere risikostyring og internkontroll. Saker som vedrører endringer eller implementering av ny policy og strategier i konsernet, skal alltid fremlegges ledergruppen for diskusjon og beslutning. Ledelsen vurderer risikosituasjonen kontinuerlig, og minst en gang årlig behandles den totale risikosituasjon og det tilhørende kapitalbehovet (ICAAP). Denne vurderingen legges deretter frem for styret.

Administrerende direktør har delegert oppgaver i henhold til det formelle ansvar for intern kontroll og risikostyring. Ansvaret for gjennomføring av den årlige vurderingen av risikosituasjonen og kapitalbehovet er delegert til divisjon Risikostyring. Denne analysen skal være samordnet og integrert med øvrig planleggings- og strategiarbeid i banken. Det er videre delegert kontrolloppgaver til de enkelte linjeansvarlige innenfor rammer og vedtatte prinsipper, instruksjer og fullmakter.

Risikostyring dekker hele konsernet og utfører ikke aktiviteter som det er intensjon om at kontrollfunksjonen skal overvåke. Avdelingen skal identifisere, måle, vurdere og rapportere bankens totalrisiko. Compliance har tidligere tilhørt divisjonen Risikostyring, denne er i 2020 overført til divisjonen for Strategi og compliance.

Internrevisor

Banken har ansatt internrevisorer. Dette er en overvåkingsfunksjon som uavhengig av administrasjonen for øvrig, foretar risikovurderinger, kontroller og undersøkelser av bankens internkontroll og styringsprosesser for å vurdere om de virker hensiktsmessig og betryggende.

Risikostyringsprosessen

Det foreligger forsvarlige og hensiktsmessige strategier og prosesser for risikostyring og vurdering av kapitalbehov og hvordan dette kan opprettholdes. Samlebetegnelsen for dette er ICAAP.

RISIKOKATEGORIER

Alle risikoer styres gjennom et rammeverk for risikoappetitt. Det finnes mål for de ulike risikoparametre. Sparebanken Sør opererer med følgende risikokategorier:

Kredittrisiko

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av at kunder eller motparter ikke oppfyller sine forpliktelser overfor banken, og at verdien av underliggende sikkerheter ikke er tilstrekkelig til å dekke bankens krav dersom sikkerhetene må realiseres. Kredittrisiko er konsernets største risiko og den risiko som krever mest kapital. En konsekvens av dette, er dermed at arbeidet med kredittrisiko høyt prioritert i daglig drift og i styrets oppfølging.

Bankens totale kredittrisiko skal være på nivå med sammenlignbare banker. Styret vedtar bankens kredittstrategi og kredittpolicy. Kredittrisiko styres også gjennom operasjonelle kredittretningslinjer, kredittvurderingsprosesser og bevilgningfullmakter. Styret har fastsatt målsettinger og retningsangivelse, samt kvantitative rammer som angir begrensninger og rammer for risikotoleranse. Etterlevelse av bankens kredittpolicy overvåkes av divisjon Risikostyring, som er en uavhengig enhet..

Bankens risikoklassifiseringssystem benyttes både i kredittvurderingsprosessen og til løpende oppfølging av risiko på porteføljnivå. Klassifisering av kunder blir basert på sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode, hvor sannsynligheten blir beregnet ut fra ulike interne og eksterne finansielle data. Scorekort benyttes for å dele kundene inn i 10 ulike risikoklasser samt en risikoklasse for misligholdte engasjementer. Risikoutvikling i porteføljen kartlegges og følges opp løpende.

Styret, ledelsen og kontrollorganer mottar jevnlig rapportering av kredittrisiko. Sentralt i denne sammenhengen er utviklingen i utlån fordelt på ulike risikoklasser og bevegelse mellom klassene.

Oppgjørrisiko

Oppgjørrisiko er en form for kredittrisiko ved at kontraktspartner ikke oppfyller sine forpliktelser med hensyn til oppgjør i form av kontanter eller verdipapirer etter at banken har gitt beskjed om betaling eller overførsel av et verdipapir eller sikkerhet. Oppgjørrisiko som konsernet er eksponert mot vurderes som lav.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for at bankens samarbeidspartnere på finansområdet ikke kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale med banken.

Det inngås derivatkontrakter i forbindelse med avdekking av risiko som oppstår i bankens ordinære virksomhet ved finansiering til fast rente og i annen valuta enn NOK, samt ved utlån til kunder til fast rente og i valuta, og ved derivathandel mot kunder. Derivatkontraktene skal etableres mot velrenomerte motparter med god rating og skal være regulert av et underliggende ISDA avtaleverk. Derivatkontrakt skal fordeles mot ulike motparter for å unngå motparts-konsentrasjon.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Banken forholder seg til regelverket for derivathandel under EMIR (European Market Infrastructure Regulation) vedrørende oppgjør, bekreftelser, dokumentasjon og myndighetsrapportering.

Bankens motpartsrisiko reguleres ved etablering av avtaler om sikkerhetsstillelse (Credit Support Annex) mellom partene. Under CSA-oppgjøret avstemmes derivatverdiene med derivatmotparten og oppgjør av collateral finner sted. Ved inngåelse av avtale om collateral oppgjør for verdiendringer i derivater, opprettholder banken en lavest mulig motpartsrisiko. Banken har etablert clearing mot London Clearinghouse gjennom clearing agent.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er kredittrisiko i form av risiko for tap pga. stor samlet eksponering på en enkelt motpart eller tilknyttede grupper av motparter (store engasjementer), motparter med virksomhet innen samme bransje (næringskonsentrasjon) eller geografiske område (geografisk konsentrasjon).

Banken skal ha en moderat samlet konsentrasjonsrisiko. Merrisiko som følge av debitor-konsentrasjon er etter bankens oppfatning til stede, men representerer ikke en vesentlig risiko for konsernet. Dette er en følge av lav kredittrisikoeksponering når man tar hensyn til kvaliteten på sikkerhetene. Et tilsvarende resonnement kan gjøres i forhold til konsentrasjon på leietakersiden.

Den største konsentrasjonsrisiko for Sparebanken Sør er knyttet til «Eiendomsdrift». Dermed vil denne del av porteføljen være eksponert mot risikofaktorer som påvirker eiendomsselskaper spesifikt. Disse risikofaktorene er først og fremst arealledighet, leiepriser og rentenivå. Sistnevnte er en generell makrovariabel, men eiendomsselskaper er tyngre eksponert mot rentenivået enn mange andre bransjer som følge av høy låneandel, og fordi eiendom er en eiendel med lang levetid.

På enkeltengasjementsnivå vil det være store variasjoner i forhold til følsomhet mot disse faktorene, og hvordan engasjementet dermed bidrar til porteføljens konsentrasjonsrisiko. Dette avhenger bl.a. av leieforhold, eiendommenes beliggenhet og type bygg. I tillegg vil debtors finansielle situasjon ha stor betydning.

Banken har avsatt ekstra kapital under ICAAP for å dekke opp for konsentrasjonsrisiko.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke evner å finansiere sine eiendeler, samt at finansiering ikke kan oppnås uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger. Likviditetsrisiko omfatter også risikoen for at finansielle markeder som banken ønsker å benytte, ikke fungerer.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede og styrevedtatte retningslinjer, rutiner, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutgang innenfor 30 dager (LCR), og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinsiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens største og mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån til kunder skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Sparebanken Sør Boligkreditt AS representerer et viktig finansieringsinstrument for konsernet, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett.

Styrevedtatte risikotoleransenivåer for bankens likviditetsrisiko bygger på retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var likviditetsrisikonivåene innenfor de styrevedtatte kravene.

Konsernet har en likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer som tilfredsstillende myndighetspålagte og styrevedtatte krav til LCR-beholdning og likviditetsstresstesting. I tillegg har banken boliglån som er klargjort for overføring til boligkredittselskapet. Bankens rentebærende likviditetsportefølje består av statspapirer, andre rentebærende verdipapirer med 0 i kapitalvekt, obligasjoner med fortrinnsrett.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet ved tilpasning til Liquidity Coverage Requirement (LCR).

I tillegg til LCR, analyserer banken likviditetsrisikoen ved bruk av stresstester. I henhold til disse analysene vil konsernet kunne videreføre normal drift i mer enn 24 måneder i et stressalternativ, hvor ny markedsfinansiering antas ikke å være tilgjengelig og myndighetspålagte likviditetsreserver kan disponeres.

Sparebanken Sør skal ha en moderat til lav likviditetsrisiko. Likviditetsrisikoen skal være på nivå med sammenlignbare banker, men skal avstemmes mot bankens risikoprofil totalt sett og styrevedtatte krav til kapitaldekning. Risikoprofilen skal være tilpasset den aktuelle markedssituasjonen og utsiktene fremover.

Konsernets likviditetsrisiko rapporteres periodisk til styre.

Markedsrisiko

Markedsrisiko omfatter risiko knyttet til resultatvariasjoner på usikrede rente-, kredittspread-, valuta- og egenkapitalposisjoner. Tap kan oppstå som følge av bevegelser i renter og kredittspread, og ved svingninger i valuta- og aksjekurser. I tillegg vil det oppstå midlertidige resultateffekter knyttet til verdilurdering av avdekkingsforretninger (basisswapper), som benyttes for å avdekke rente- og valutarisiko som oppstår når banken gjennomfører finansiering i utenlandske markeder.

Sparebanken Sør skal ha en lav markedsrisiko. Styret har fastsatt retningsgivende risikotoleransenivåer for investering i aksjer, obligasjoner og for posisjoner i rente- og valutamarkedet. Etterlevelse av styringsmålene følges opp løpende og rapporteres til styret.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for det økonomiske tap som oppstår ved endringer i rentenivået hvis rentebindingstiden for bankens forpliktelser og fordringer på og utenfor balansen, ikke er sammenfallende.

Renterisikorammen er fastsatt som en øvre ramme for hvor stort tapet på uavdekkede renteposisjoner kan være ved skift og vridninger i rentekurven. Renterisiko oppstår ved konsernets ordinære virksomhet i form av fastrente kundeutlån, rentederivater mot kunder, fastrenteplasseringer, samt finansiering til fast rente og i valuta avdekkes løpende.

Banken er eksponert for fixingrisiko i tilknytning til tidspunkt for rentefastsettelse på bankens markedsfinansiering til flytende 3 måneders Nibor, der tidspunkt for rentefastsettelsen på bankens utlånsmasse er avvikende i forhold til dette.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for det økonomiske tap som oppstår ved ufordelaktig endring i verdien på aktiva- og passivaposter (på og utenfor balansen) målt i basisvaluta (NOK) som følge av endring i valutakurser. Konsernet blir påvirket av svingninger i valutamarkedet gjennom sin aktivitet i valuta mot kunder. Ved avdekking av åpen valutaeksponering benyttes derivater (valutaterminer, swapper og opsjoner). Valutaeksponeringen måles ved en 25 prosent kursendring på valutaposisjonen. Det er fastsatt rammer for eksponering i enkeltvalutaer.

Ved finansiering i utenlandsk valuta oppstår rente- og valutarisiko, som følge av at finansieringen gjennomføres til fastrentevilkår og i en annen valuta enn NOK. Tilsvarende gjelder ved kjøp av rentebærende verdipapirer i valuta. Banken avdekker rente- og valutaeksponering ved å inngå derivatkontrakter med velrenommerede finansielle motparter. Kontraktene cleares mot London Clearing House eller motpartsrisikoen ivaretas gjennom bilateral avtale om oppgjør av sikkerheter (Credit Support Annex). Ved finansiering i valuta og avdekking av valutarisikoen, legges sikringsbokføring til grunn ved regnskapsføring av verdiendringer.

Kursrisiko (aksjerisiko)

Kursrisiko (aksjerisiko) består av markedsrisiko knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter, inkludert derivater med egenkapitalinstrumenter som underliggende. Eksponering måles som størrelsen på tapspotensialet hvor markedsverdien av aksjene faller med 30 %, og kursrisiko reguleres av rammer for maksimal aggregert posisjon i en aksjeportefølje.

Kredittspreadrisiko

Kredittspreadrisiko defineres som risiko for endringer i markedsverdien på et rentebærende verdipapir som følge av en generell endring i kredittmargin. En generell økning i kredittmarginer vil medføre en verdireduksjon på en portefølje av rentebærende verdipapirer. Endringer i kredittmargin er en konsekvens av endringer i investors krav til risikopåslag for skift i forventet kredittrisiko og/eller endringer i andre markedsforhold. For beregning av risikoeksponeringen benyttes Finanstilsynets stresstestmodell for kredittspreadrisiko. Bankens kredittspreads eksponering er knyttet til likviditetsporteføljen.

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som konjunktursvingninger, konkurransesituasjon, kundeferd, manglende forretningsmessig utvikling, samt reguleringer fra offentlige myndigheter, dvs. andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen omfatter også omdømme- eller renommérisiko som er risikoen knyttet til økte tap, reduserte inntekter og /eller økte kostnader som en følge av at bankens renommé har blitt skadet.

Strategisk risiko

Strategisk risiko er definert som interne forhold hvor den strategiske risiko knytter seg til de strategier, planer og endringer som banken har eller legger opp til.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette kan være forstyrrelser eller avbrudd av driftsmessig art, brudd på prosedyrer, feil i IKT-systemer eller maskinvare, regelbrudd, bedragerier, brann og terrorangrep.

Overvåking av operasjonell risiko skjer ved jevnlig kvalitative vurderinger. Banken har internkontrollrutiner og risikostyring som dekker alle vesentlige områder. Med risikostyring og internkontroll menes prosessen for å identifisere, analysere, håndtere og følge opp risikoene slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med strategiske mål, og sikre at gjeldende lover og forskrifter, samt interne rutiner og retningslinjer etterleves. Internkontroll er et viktig redskap for å redusere den operasjonelle risikoen, både for avdekking og oppfølging.

Banken har en målsetting om å ha gode systemer for oppfølging og kontroll og lav operasjonell risiko.

SIKRINGSINSTRUMENTER

Konsernet benytter følgende sikringsinstrumenter:

- Rentebytteavtaler (renteswapper) - avtaler om å bytte rentebetingelser for et bestemt nominelt beløp over et bestemt antall perioder.
- Valutaterminer – avtale om kjøp eller salg av fremmed valuta med oppgjør på et bestemt fremtidig tidspunkt.
- Rente- og valutabytteavtaler (cross-currency interest rate swap) – avtaler om å bytte både rente- og valutabetingelser.

Formålet med bruk av rente- og valutainstrumenter er å avdekke bankens rente- og valutaeksponering.

NOTE 4 – KAPITALDEKNING

Sparebanken Sør har en målsetting om å maksimere sin langsiktige verdiskaping. Konsernet har også en målsetting om at risikoprofilen skal være moderat til lav. Dette innebærer at god risiko- og kapitalstyring er et sentralt strategisk element.

Sparebanken Sør har etablert en strategi og prosess for risikomåling, -styring og -kontroll som gir oversikt over de risikoer banken er eksponert for. Dette gir dermed grunnlag for vurdering og beregning av bankens total kapitalbehov, og hvordan dette kan opprettholdes for å dekke de aktuelle risikoer på en tilstrekkelig måte. Prosessen betegnes som ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process). Vurderingen av kapitalbehovet inkluderer størrelse, sammensetning og fordeling av den ansvarlige kapitalen tilpasset nivået på de risikoer som banken er eller kan bli utsatt for, med bakgrunn i gjennomførte stresstester som viser hvilke endringer i makrovariabler som kan påføre banken større tap.

Styret fastsetter kapitalplan som skal sikre at banken til enhver tid har en kapitaldekning som ivaretar myndighetskrav og omgivelsenes forventninger. For å ha stor handlefrihet i forhold til strategiske valg og forretningsmessige muligheter velger banken å ha en større kapital enn det behovet som beregnes ut fra ICAAP.

Konsernet oppfylte kapitalkravene pr 31.12.2020 på henholdsvis 13,0 prosent for ren kjernekapital, 14,5 prosent for kjernekapital og 16,5 prosent for total kapital. Konsernets interne mål er 15,3 prosent i ren kjernekapitaldekning.

Finansdepartementet har vedtatt forskriftsendringer som satte EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV i kraft 31. desember 2019. Systemrisikobufferkravet økte fra 3 til

4,5 prosent. Det har tidligere vært signalisert en gradvis innføring av systemrisikobufferkravet innen 2021, men Finansdepartementet vil fastsette en overgangsregel for banker som benytter standardmetoden eller grunnleggende IRB som innebærer at disse bankene først skal oppfylle økt systemrisikobufferkrav med virkning fra 31. desember 2022.

I henhold til kapitalkravsforordningen (CRR) skal lån til kunder som utvikler eiendom med intensjon om videresalg klassifiseres som eksponering med særlig høy risiko og tilordnes en risikovekt på 150 prosent, i motsetning til risikovekt på 100 prosent som er normalt for utlån til foretak etter standardmetoden. Prosjekter hvor det foreligger ugjenkallelig forhåndssalg vil ikke betraktes som høy risiko. Finanstilsynet har i rundskriv 5/2020 forutsatt at det skal foreligge ferdigattest for at salg skal vurderes som ugjenkallelig, og her er det stor uenighet mellom bransjen og Finanstilsynet. Banken har ved årsskiftet valgt å forholde seg til synspunkter som fremkommer i brev fra Finans Norge til Finanstilsynet, samt til ulike juridiske vurderinger, og når banken vurderer at det foreligger ugjenkallelig forhåndssalg, vil dette derfor ikke risikovektes med 150 prosent. Banken har ved årsskiftet vurdert utlånsporteføljen som er knyttet til utviklingsprosjekter, og utlånsandel som er forhåndssolgt er rapportert med en kapitalvekt på 100 prosent. Vurderingen har medført en reduksjon i ren kjernekapitaldekning på 0,28 prosentpoeng for engasjementer hvor det ikke foreligger ugjenkallelig forhåndssalg.

Sparebanken Sør benytter standardmetoden for kreditt og markedsrisiko og basismetoden for operasjonell risiko for å beregne kapitaldekning i henhold til gjeldende kapitaldekningsregler - Basel II.

GJELDENDE KRAV TIL KAPITAL

MORBANK		MILLIONER KRONER	KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020		31.12.2020	31.12.2019
Gjeldende bufferkrav til kapital				
4,50 %	4,50 %	Minstekrav til kjernekapital	4,50 %	4,50 %
2,50 %	2,50 %	Bevaringsbuffer	2,50 %	2,50 %
3,00 %	3,00 %	Systemrisikobuffer	3,00 %	3,00 %
2,50 %	1,00 %	Motsyklisk buffer	1,00 %	2,50 %
2,00 %	2,00 %	Pilar 2 krav	2,00 %	2,00 %
14,50 %	13,00 %	Krav til ren kjernekapital, inkl. Pilar 2	13,00 %	14,50 %
16,00 %	14,50 %	Krav til kjernekapitaldekning, inkl. Pilar 2	14,50 %	16,00 %
18,00 %	16,50 %	Krav til kapitaldekning, inkl. Pilar 2	16,50 %	18,00 %
8 802	8 401	Kapitalkrav ren kjernekapital, inkl. Pilar 2	10 137	10 503
9 712	9 370	Kapitalkrav kjernekapital, inkl. Pilar 2	11 307	11 589
10 926	10 662	Kapitalkrav ansvarlig kapital, inkl. Pilar 2	12 867	13 038
938	2 245	Overskudd ren kjernekapital, inkl. Pilar 2	2 067	853
1 403	2 351	Overskudd kjernekapital, inkl. Pilar 2	2 008	1 178
2 059	2 559	Overskudd ansvarlig kapital, inkl. Pilar 2	1 998	1 648

MORBANK		MILLIONER KRONER	KONSERN	
31.12.2019(2)	31.12.2020		31.12.2020(1)	31.12.2019(2)
11 535	12 136	Sum balanseført egenkapital	13 752	13 081
		Kjernekapital		
-1 375	-1 075	Hybridkapital klassifisert som egenkapital	-1 111	-1 375
-245	-219	Del av resultat som ikke kan medregnes i ren kjernekapital	-219	-245
-27	-41	Fradrag for immaterielle eiendeler	-48	-27
-44	-42	Fradrag for forsvarlig verdsettelse (AVA)	-31	-27
		Forholdsmessig andel ren kjernekapital fra Brage Finans AS		374
		Fradrag for interne eliminerings Brage Finans AS		-374
-104	-113	Andre fradrag	-138	-51
9 740	10 646	Sum ren kjernekapital	12 204	11 356
		Annen kjernekapital		
1 375	1 075	Hybridkapital	1 111	1 375
		Forholdsmessig andel kjernekapital Brage Finans AS		36
11 115	11 721	Sum kjernekapital	13 315	12 767
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
1 971	1 600	Ansvarlig lånekapital	1 649	1 971
		Forholdsmessig tilleggskapital Brage Finans AS		49
-101	-100	Fradrag i tilleggskapitalen	-100	-101
1 870	1 500	Sum tilleggskapital	1 549	1 919
12 985	13 221	Netto ansvarlig kapital	14 864	14 686
		Beregningsgrunnlag etter standardmetoden:		
25	25	Engasjement med lokale og regionale myndigheter	25	25
875	1 913	Engasjement med institusjoner	513	425
2 725	3 824	Engasjement med foretak	5 164	2 800
5 188	4 787	Engasjement med massemarked	7 151	6 500
37 863	34 598	Engasjement med pantessikkerhet i eiendom	51 991	52 088
1 150	1 025	Engasjement som er forfalt	1 125	1 225
25	4 075	Engasjement som er høyrisiko	4 075	25
4 800	5 612	Engasjement i obligasjoner med fortrinnsrett	1 338	1 338
4 175	4 813	Engasjement i egenkapitalposisjoner	1 750	2 300
613	563	Engasjement øvrig	638	613
57 440	61 233	Kapitalkrav for kreditt- og motpartsrisiko	73 768	67 338
13	13	Kapitalkrav for posisjons-, valuta- og varerisiko	13	13
3 238	3 350	Kapitalkrav for operasjonell risiko	4 175	3 913
13	25	CVA tillegg	25	13
60 702	64 620	Risikovektet balanse (beregningsgrunnlag)	77 980	71 275
		Forholdsmessig andel av beregningsgrunnlag Brage Finans AS		2 112
		Fradrag for interne eliminerings Brage Finans AS		-955
		Risikovektet balanse etter konsolidering	77 980	72 432
16,0 %	16,5 %	Ren kjernekapitaldekning i %	15,7 %	15,7 %
18,3 %	18,1 %	Kjernekapitaldekning i %	17,1 %	17,6 %
21,4 %	20,5 %	Kapitaldekning i %	19,1 %	20,3 %
8,5 %	8,1 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	8,9 %	9,3 %

(1) Brage Finans AS er forholdsmessig konsolidert i konsernets kapitalrapportering fra 4. kvartal 2020..

(2) Det ble vedtatt 0 kroner i utbytte til egenkapitalbeviserne i Forstanderskapsmøtet 26. mars 2020 etter forslag fra styret. Opprinnelig forslag til utbytte var 125 mill. kroner. Beslutningen påvirket kapitaldekningen pr 31. desember 2019 positivt. For konsern (morbank) økte ren kjernekapitaldekningen fra 15,7 (16,0) prosent til 15,9 (16,3) prosent, kjernekapitaldekningen økte fra 17,5 (18,3) prosent til 17,8 (18,5) prosent, kapitaldekningen økte fra 20,3 (21,4) prosent til 20,5 (21,6) prosent og uvektet kjernekapitalandel økte fra 9,3 (8,5) prosent til 9,4 (8,6) prosent for konsernet.

NOTE 5 – SEGMENTRAPPORTERING

Sparebanken Sør har 3 driftssegmenter, personmarked (PM), bedriftsmarked (BM) og eiendomsmegling (Sørmegleren). Bankens egne investeringsaktiviteter er ikke et separat rapporterbart segment og kommer inn under posten ufordelt. Det vises til ytterligere omtale i regnskapsprinsipper om segmentene. Personmarked og bedriftsmarked avviker i denne sammenheng fra personkunder og bedriftskunder i rapportering på sektorer og næringer.

Segmentene inntektsfører og kostnadsfører faktiske inntekter og kostnader knyttet til utlån og innskudd i

balansen. Alle ansatte er knyttet til de ulike segmentene. Ved likviditetsmessige underdekning i de ulike segmentene så beregnes det en rentekostnad utfra en mellomregningsrente som fastsettes månedlig.

Konsernets avdelingskontorer er geografisk lokalisert i Agder, Rogaland og Vestfold og Telemark. Konsernet har også kunder i andre geografiske områder som betjenes via de etablerte kontorene. Utlån er i note 10 fordelt geografisk på områder.

Ingen av konsernets kunder står enkeltvis for mer enn 10 % av omsetningen. Dette gjelder både i 2020 og 2019.

Rapportering pr. segment		31.12.2020				
MILLIONER KRONER	PM	BM	Ufordelt og eliminerings	Sum bankvirksomhet	Sørmegleren	Totalt
Netto renteinntekter	1 166	826	-79	1 914	0	1 914
Netto andre driftsinntekter	177	74	131	382	149	531
Driftskostnader	408	105	321	835	124	958
Driftsresultat før tap pr. segment	935	795	-269	1 461	25	1 486
Tap på utlån og garantier	1	85	-3	83		83
Resultat før skatt pr. segment	934	709	-266	1 377	25	1 403
Netto utlån til kunder	74 994	36 420	163	111 577		111 577
Andre eiendeler			30 444	30 444	105	30 549
Sum eiendeler pr. segment	74 994	36 420	30 607	142 021	105	142 126
Innskudd fra og gjeld til kunder	32 287	24 546	2 999	59 833		59 833
Mellomregn./annen gjeld	42 706	11 874	13 855	68 436	105	68 541
Sum gjeld pr. segment	74 994	36 420	16 855	128 269	105	128 374
Egenkapital			13 752	13 752		13 752
Sum gjeld og egenkapital pr. segment	74 994	36 420	30 607	142 021	105	142 126

Rapportering pr. segment		31.12.2019				
MILLIONER KRONER	PM	BM	Ufordelt og eliminerings	Sum bankvirksomhet	Sørmegleren	Totalt
Netto renteinntekter	1 084	760	81	1 926	0	1 926
Netto andre driftsinntekter	207	73	41	321	121	442
Driftskostnader	377	101	332	810	108	918
Driftsresultat før tap pr. segment	915	732	-210	1 437	12	1 450
Tap på utlån og garantier	2	-52	33	-17		-17
Resultat før skatt pr. segment	913	784	-243	1 454	12	1 467
Netto utlån til kunder	71 182	35 113	39	106 334		106 334
Andre eiendeler			23 093	23 093	73	23 166
Sum eiendeler pr. segment	71 182	35 113	23 132	129 426	73	129 499
Innskudd fra og gjeld til kunder	30 164	22 399	5 386	57 949		57 949
Mellomregn./annen gjeld	41 018	12 714	4 664	58 396	73	58 469
Sum gjeld pr. segment	71 182	35 113	10 051	116 345	73	116 418
Egenkapital			13 081	13 081		13 081
Sum gjeld og egenkapital pr. segment	71 182	35 113	23 131	129 426	73	129 499

Konsernet Sparebanken Sør rapporterer ikke segmenter i morbanken særskilt. Sparebanken Sør Boligkreditt AS er en integrert del av personmarkedet i konsernet og følgelig blir det misvisende å rapportere segmenter på morbank alene.

NOTE 6 – KREDITTOMRÅDET OG KREDITTRISIKO

Kredittrisiko representerer det største risikoområdet for konsernet. Styret fastsetter konsernets kredittstrategi som sammen med kredittpolitikk og retningslinjer for kredittprosessene skal sikre at kundeporteføljen har en akseptabel risikoprofil og bidrar til at konsernet kan maksimere sin langsiktige verdiskaping.

Sparebanken Sør har Agder, Rogaland, Vestfold og Telemark som sitt hovedmarked. I tillegg vil banken ha et nasjonalt markedssegment mot organisasjoner som inngår i KNIF (Kristen-Norges Innkjøpsfelleskap) og deres ansatte.

Bankens risikoklasser er følgende:

Misligholdsklasse	Nedre grense for mislighold, %	Øvre grense for mislighold, %
A	0,00	0,10
B	0,11	0,25
C	0,26	0,50
D	0,51	0,75
E	0,76	1,25
F	1,26	2,00
G	2,01	3,00
H	3,01	5,00
I	5,01	8,00
J	8,01	99,99
K	100,00	

Utlån fordelt på risikoklasser

Det benyttes modeller som er basert på interne og eksterne data for beregning av sannsynlighet for mislighold neste 12 måneder (PD) og forventet tap (ECL) på kunde- og porteføljenivå. Både personkunder og næringslivskunder scores månedlig, og deles inn i 11 klasser (A – K) ut fra sannsynlighet for mislighold. Klasse K er misligholdte lån. For definisjon av mislighold se note 1.

Tabellen under viser intervaller på de ulike risikoklasser basert på misligholdssannsynlighet.

Sannsynlighet for mislighold	
Lav risiko (A-D)	0,00 - 0,75%
Middels risiko (E-G)	0,76 - 3,00 %
Høy risiko (H-J)	3,01 - 99,99 %
Mislighold (K)	100 %

TOTALENGASJEMENT FORDELT PÅ RISIKOGRUPPER

I totalengasjement inngår saldo på innvilgede lån og kreditter til kunder, ubenyttet andel av innvilgede kreditter, samt garantirammer og etablerte garantier.

MORBANK				KONSERN					
31.12.2019		31.12.2020		MILLIONER KRONER		31.12.2020		31.12.2019	
Personkunder:									
27 385	81,3 %	24 134	82,5 %	Lav risiko	68 809	84,8 %	63 949	82,7 %	
5 436	16,1 %	4 364	14,9 %	Middels risiko	11 138	13,7 %	11 916	15,4 %	
641	1,9 %	385	1,3 %	Høy risiko	769	0,9 %	1 257	1,6 %	
33 463		28 882		Sum ikke forfalt eller nedskrevet	80 716		77 123		
215	0,6 %	355	1,2 %	Misligholdte engasjementer	402	0,5 %	248	0,3 %	
33 678	100 %	29 238	100 %	Sum personkunder	81 117	100 %	77 370	100 %	
Næringslivskunder:									
22 300	50,8 %	23 793	53,0 %	Lav risiko	24 779	53,8 %	22 295	50,8 %	
16 949	38,6 %	15 109	33,7 %	Middels risiko	15 313	33,2 %	16 942	38,6 %	
3 848	8,8 %	4 833	10,8 %	Høy risiko	4 851	10,5 %	3 847	8,8 %	
43 098		43 736		Sum ikke forfalt eller nedskrevet	44 942		43 085		
824	1,9 %	1 147	2,6 %	Misligholdte engasjementer	1 147	2,5 %	824	1,9 %	
43 922	100 %	44 884	100 %	Sum næringslivskunder	46 089	100 %	43 908	100 %	
77 599		74 121		Sum totalengasjement	127 206		121 279		

MIGRASJON MELLOM RISIKOGRUPPER GJENNOM ÅRET

For konsernet er det i personmarkedsporteføljen en positiv migrasjon i porteføljen. Samlet risiko for personkundeporteføljen vurderes som meget tilfredsstillende.

Næringslivsporteføljen viser en tydelig migrasjon fra engasjement med middels risiko til lav og høy-risiko. Det

er hovedvekt på engasjement med migrasjon til lav risiko. Klassifiseringen tar ikke hensyn til sikkerhetsverdier, men kun betalingsevne.

Maksimal kredittrisiko

Maksimal eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

MORBANK			KONSERN		
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019	
Eiendeler					
4 063	10 936	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 460	182	
66 185	62 724	Netto utlån til kunder	111 577	106 334	
16 807	18 329	Obligasjoner og sertifikater	21 543	19 916	
251	907	Finansielle derivater	3 415	757	
87 306	92 895	Sum kreditteksponering balanseposter	138 996	127 189	
Finansielle garantistillelser og lånetilsagn					
1 380	1 331	Garantier	1 331	1 380	
119	686	Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner			
9 674	9 648	Ubenyttede kreditter	13 868	13 195	
360	517	Lånetilsagn	517	360	
11 533	12 182	Sum finansielle garantistillelser og lånetilsagn	15 717	14 935	
98 839	105 077	Total kredittrisikoeksponering	154 713	142 124	

Sikkerheter

Konsernet benytter ulike sikkerheter for å redusere risiko avhengig av marked og type transaksjon. Hovedprinsipp for vurdering av sikkerheter er at realisasjonsverdi estimeres slik den antas å være i en situasjon hvor konsernet har behov for sikkerheten. Med unntak av engasjementer hvor det er foretatt nedskrivninger, er sikkerhetens verdi beregnet under forutsetning om fortsatt drift. Ved verdivurdering av sikkerhet tas det hensyn til estimerte salgskostnader. Hovedtyper av sikkerheter som benyttes er pant i fast eiendom (bolig/næringsbygg), kausjoner (forbrukerkausjoner og selvskyldnerkausjoner), registrerbart løsøre (varelager,

driftstilbehør) og fordringer. Estimert verdi av boliger som er sikkerheter for lån som er overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS oppdateres kvartalsvis, mens sikkerheter for øvrige lån minimum oppdateres ved behandling av nye kredittsaker eller ved engasjementsoppfølging. Konsernets utlån har gjennomgående meget god sikkerhet.

Sikkerheter personmarked

Den vesentligste delen av personmarkedsporteføljen er sikret med pant i bolig, og konsernets boliglånportefølje har følgende fordeling av belåningsgrader (Loan to Value – LTV).

BELÅNINGSGRAD (LTV) FOR LÅN MED PANT I FAST BOLIG PR. 31.12.2020

LTV 31.12.2020	MORBANK		KONSERN	
	MILLIONER KRONER	%	MILLIONER KRONER	%
Under 40 %	1 204	6,4 %	9 335	13,8 %
40 - 50 %	1 155	6,2 %	8 199	12,1 %
50 - 60 %	2 364	12,6 %	15 011	22,2 %
60 - 70 %	3 615	19,3 %	20 423	30,2 %
70 - 75 %	2 693	14,4 %	5 789	8,6 %
75 - 80 %	2 468	13,2 %	3 107	4,6 %
80 - 85 %	1 919	10,2 %	2 177	3,2 %
85 - 90 %	1 151	6,1 %	1 255	1,9 %
90 - 95 %	882	4,7 %	945	1,4 %
95 - 100 %	742	4,0 %	812	1,2 %
Over 100 %	558	3,0 %	596	0,9 %
SUM	18 751	100 %	67 649	100 %

BELÅNINGSGRAD (LTV) FOR LÅN MED PANT I FAST BOLIG PR 31.12.2019

LTV 31.12.2019	MORBANK		KONSERN	
	MILLIONER KRONER	%	MILLIONER KRONER	%
Under 40 %	1 827	7,3 %	7 909	12,1 %
40 - 50 %	1 521	6,1 %	6 620	10,1 %
50 - 60 %	2 838	11,3 %	10 918	16,7 %
60 - 70 %	5 166	20,6 %	18 972	29,0 %
70 - 75 %	2 656	10,6 %	7 863	12,0 %
75 - 80 %	3 412	13,6 %	4 685	7,2 %
80 - 85 %	2 581	10,3 %	2 928	4,5 %
85 - 90 %	1 876	7,5 %	1 993	3,1 %
90 - 95 %	1 230	4,9 %	1 268	1,9 %
95 - 100 %	1 203	4,8 %	1 241	1,9 %
Over 100 %	813	3,2 %	933	1,4 %
SUM	25 123	100 %	65 332	100 %

Det understrekes at LTV-fordelingen er basert på en tradisjonell fordeling hvor hele lånet plasseres i det intervall hvor "den siste delen" av lånet hører til. Dette innebærer at reell LTV-fordeling vil være lavere enn det som fremgår av tabellen. For et lån som er innplassert med høy belåningsgrad vil reelt sett bare en del av dette lånevolumet ligge i intervallet med høy belåningsgrad, mens størstedelen av lånet vil ligge i de lavere intervaller.

Sikkerheter næringslivsmarkedet

Beregning og vurdering av sikkerhetsverdier for næringslivsengasjementer er mer kompleks enn for personmarkedet, og det vil hefte større usikkerheter ved estimater på porteføljenivå. Banken foretar imidlertid hyppige vurderinger av engasjementenes sikkerheter på individuell basis.

NOTE 7 – BESKRIVELSE AV TAPSMODELLEN UNDER IFRS

MODELL FOR NEDSKRIVNING

Modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler etter IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi over utvidet resultat. Modellen ble tatt i bruk ved implementeringer av IFRS9 01.01.2018. De generelle prinsippene for nedskrivninger er beskrevet i note 1. Samme modell for beregning er benyttet for konsern, boligkredittforetak og morbank, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder første gangs innregninger.

Det avsettes for forventet tap basert på relevant informasjon som er tilgjengelig på rapporteringstidspunktet, herunder historisk, gjeldende og fremtidig informasjon. Tapet vises således i regnskapet før det har forekommet en tapshendelse, og fremtidige forventninger inkluderes i beregningene.

Tapsnedskrivninger beregnes utfra sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Hovedregel er at tapsavsetning beregnes utfra forventet kredittap over de neste 12 måneder eller forventet kredittap over hele levetiden. Forventet kredittap over hele levetiden beregnes for eiendeler der kreditttrisiko har økt vesentlig siden første gangs innregning, med unntak av eiendeler som likevel vurderes å ha lav absolutt kreditttrisiko på rapporteringstidspunktet. Dersom kreditttrisiko ikke har hatt vesentlig økning siden første gangs innregning vil tapsavsetning beregnes fra forventet kredittap over de neste 12 måneder. IFRS 9 innebærer krav om tapsavsetninger også på nye utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene.

Vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko

For vurdering av vesentlig forverring av kreditttrisiko benytter banken PD-nivå som hovedkriterium. Vurdering av vesentlig

forverring av kreditttrisiko tar utgangspunkt i både en relativ økning i PD og den absolutte endringen. Nivået er satt slik at både den relative endringen er vesentlig og at nivået i seg selv ikke er uvesentlig sammenlignet med hva som regnes som lav risiko. I tillegg er det lagt opp til at hvis det er en stor absolutt endring skal det uansett regnes som vesentlig forverret.

Grenser for vesentlig forverring og PD sjekk er oppsummert i tabellen nedenfor:

Parameter	PM	BM
Absolutt grense (a)	0,625 %	0,625%
Relativ endring (b)	2 %	2 %
Absolutt endring (c)	5 %	5 %

Absolutt grense tilsvarer risikoklasse D. Risikoklasse D for BM tilsvarer punkt 0,625 %, men noen kunder scores med PM-modellen. Risikoklasse D for PM tilsvarer intervallet 0,5 % til 0,75 % og absolutt grense er midt i intervallet

Dersom økonomiske konjunkturer eller spesielle nasjonale/regionale utviklingstrekk tilsier at det er høyere risiko i enkelte bransjer/næringer, hensyntas dette ved å gjøre endringer i PD nivå på kunder i de aktuelle bransjer/næringer.

PD som grunnlag for forventet tap

Bankens PD-modell gir PD på kundenivå 12 måneder frem i tid. Banken har ved utgangen av 2020 ikke en livstids-PD-modell, men det arbeides med å få en modell på plass.

Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn. Det er utviklet en metodikk for å estimere PD over levetiden. Denne baseres på å dekomponere levetiden i separate år og estimere PD for hvert år fram i tid.

Bankens PD-modeller valideres hvert år. PD-modellene er hybrid-modeller og gir ikke forventningsrettet estimat. Siden tapsmodellen skal være forventningsrettet, kalibreres PD til forventningsrettet estimat før de benyttes i tapsmodellen

Populasjon

Modellen skal beregne forventet tap for alle kunder, på kontonivå og som ikke allerede er tapsført. Modellen inkluderer også lånetilsagn, garantier og ubenyttede rammer på kreditter. For utlån hvor kreditttrisiko har økt vesentlig etter første gangs innregning, skal det foretas nedskrivning for forventet kredittap over utlånenes løpetid. IFRS 9 nedskrivninger ble i 2018 og frem til og med april 2019 beregnet med utgangspunkt i uttrekk ved utgangen av foregående måned for alle bankens kunder. Fra mai 2019 er uttrekk ved utgangen av rapporteringsmåned benyttet ved beregning. Alle modellberegninger gjøres på kontonivå. Data som kun eksisterer på kundenivå knyttes til den enkelte konto. Eksempelvis tildeles risikoklasse på kundenivå slik at

alle kundens konti har samme score. De viktigste variablene i uttrekket er risikoklasse og PD med tilhørende rente, saldo, bevilgning og sikkerhetsdekning på beregningstidspunktet.

Lån som er innvilget men ikke diskontert på måletidspunktet, skal også med i beregningsgrunnlaget.

Iht. IFRS 9 skal det beregnes forventet tap også på fordringer på sentralbanker og kredittinstitusjoner. Konsernet har for regnskapsåret 2020 ikke avsatt tap knyttet til disse fordringene. Det benyttes her lavrisikounntaket i IFRS 9. Årsaken til dette er at hovedvekten på utlån til kredittinstitusjoner knytter seg til norske banker. Disse har en tilordning i risikoklasse B og en PD på 0,175 prosent. LGD anses å være lav da de har god rating fra eksterne ratingbyrå. Konsernet har vurdert at forutsetningen om lav kredittrisiko er oppfylt på balansedagen og at forventet tap vil være helt uvesentlig.

Etter at datagrunnlag er definert merkes de ulike kontoengasjementene og fordeles i de ulike trinnene. Fordeling i en av de tre "trinnene" i modellen er basert på deres risikoendring siden innvilgelse (endring i kredittrisiko). For beskrivelse av de enkelte "trinnene" vises det til påfølgende forklaringer. Alle engasjement plasseres ved

innregningstidspunktet i trinn 1, og flyttes på et senere tidspunkt til trinn 2 eller 3 i de tilfellene der det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko. For engasjementer der det er foretatt kvalitativt vurderte nedskrivninger er disse tatt ut fra beregningsgrunnlaget til de modellbaserte tapsnedskrivningene, og de kvalitativt vurderte nedskrivningene tillegges nedskrivninger i trinn 3.

Kontoengasjement i mislighold er i modellen definert som alle kontoengasjement hvor kunden har risikoklasse K. For oversikt over Bankens risikoklasser henvises det til note 6 - Kredittområdet og kredittrisiko.

En kundes engasjement er frem til 31.12.2020 vurdert som misligholdt dersom kontraktsfestede betalinger er overtrukket i mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1 000 kroner, ved konkurs, konstaterte tap foreligger eller kvalitative vurderinger og tapsmerkinger foreligger. Fra 01.01.2021 er mislighold vurdert etter ny misligholdsdefinisjon. Se note 1 for ny definisjon av mislighold samt beskrivelse av når kvalitative vurderinger foretas samt. Når en kunde har ett eller flere misligholdte lån, er det kundens totale engasjement som rapporteres som misligholdt og ikke det enkelte lån. Se også note 11.

Trinn 1

Dette er i de fleste tilfeller utgangspunktet for alle finansielle eiendeler som er omfattet av den generelle tapsmodellen. Finansielle instrumenter som har tilsvarende kredittrisiko som ved første gangs innregning og som ikke er klassifisert under trinn 2 og 3 omfattes av dette trinnet. Det beregnede forventede tapet som avsettes i regnskapet tilsvarer forventet tap de neste 12 månedene.

Trinn 2

I trinn 2 plasseres finansielle eiendeler som har en hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden første gangs innregning. Om et kontoengasjement er vesentlig forverret eller ikke, defineres som en funksjon av sannsynlighet for mislighold (PD) på beregningstidspunktet og sannsynlighet for mislighold på innvilgelsestidspunktet. Forventet tap for eiendeler i trinn 2 beregnes over restløpetiden for eiendelen.

Modellen har følgende tilleggsindikatorer og overstyringsregler for kundeengasjement (utlån til kunder):

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger et 30 dagers mislighold/overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første krone, men eldre enn 30 dager.

- For engasjement som kvalifiserer til ett-årig tapsberegning (trinn 1), vil det bli sjekket om det foreligger større overtrekk. Dersom dette foreligger, vil kontoengasjementet bli overført til livstidsberegning (trinn 2). Dette gjelder overtrekk fra første dag, som er forholdsmessig større enn bevilgningen.
- Engasjement med endrede betalingsbetingelser eller refinansiering (forbearance) blir automatisk flyttet til trinn 2.
- Engasjementene sjekkes også mot en intern «watch list» som skal fange opp engasjementsspesifikk fremadskuende risiko.

Trinn 3

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig endring i kredittrisiko siden første gangs innregning og der det foreligger objektive bevis på tap på rapporteringstidspunktet. Modellen beregner i dette trinnet et forventet tap over restløpetiden for eiendelen. Dersom det er foretatt kvalitativt vurderte nedskrivninger overstyrer dette den modellbaserte beregningen.

Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet eksempelvis vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver av økonomiske eller kontraktsmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering. Dersom det foreligger obeserverbare data på verdifall, vurderes det om de aktuelle hendelsene reduserer engasjementets estimerte fremtidige kontantstrømmer.

Samme modell benyttes for konsern, morbank og heleid boligkredittforetak, men med forskjellige datodefinsjon når det gjelder første innregning. På konsernnivå skal kontoens innvilgelsestidspunkt benyttes, mens det for boligkredittforetaket skal benyttes overførelsesdato. For morbank skal man som hovedregel benytte innvilgelsestidspunkt, med mindre kontoen har vært registrert i boligkredittforetaket. I så tilfelle skal dato for overførsel til morbank benyttes.

Estimat på tap vil bli beregnet på grunnlag av 12 måneders sannsynlighet for mislighold (PD), tap gitt mislighold (LGD) og eksponering ved mislighold (EAD). Datagrunnlaget inneholder historiske data om den observerte sannsynligheten for mislighold (PD) og tap gitt mislighold (LGD). Dette vil danne grunnlag for å produsere estimater av fremtidige PD og LGD verdier. Bankens PD-modell gir PD, på kundenivå, ett år frem i tid. Banken har ikke en livstids-PD-modell. Ved beregning av forventet kredittap over engasjementets levetid er det sannsynlighet for mislighold over den samme levetiden som skal legges til grunn.

Migrasjon til lavere trinn

Et engasjement som har migrert til trinn 2 kan migrere tilbake til trinn 1 dersom det ikke lenger oppfyller kriteriene for migrering nevnt ovenfor. Det inngår ikke noen eksplisitt karanteneperiode før et engasjement kan migrere til lavere trinn, med unntak dersom lånet har fått forberancemerke. Engasjement som har gått i mislighold vil migrere til trinn 1 eller 2 når de ikke lengre er misligholdt.

Betalingslettelser (forbearance) og karantenetid

Engasjement med betalingslettelser kan være enten friske eller med begynnende betalingsproblemer. Dersom en kunde får betalingslettelser medfører dette at kundens engasjement får et forberancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av betalingsproblemer.

Når en kunde/konto blir merket med forbearance blir kunden/konto automatisk flyttet til trinn 2, dersom den ligger i trinn 1. Dersom kunden allerede er plassert i trinn 2 eller 3, vil den bli liggende uendret. Ved forbearance kan PD bli oppregulert.

Ved merking av lån med forbearance foreligger det en karantenetid før lån kan friskmeldes og således migrere tilbake til trinn 1.

Makroforhold og scenarier

Konsernet tok i første kvartal 2020 i bruk en makromodell som beregner estimerte endringer i PD. PD verdiene fra makromodellen benyttes videre inn i IFRS9 modellen.

Modellen inneholder data for makroforhold, og ved endringer i konjunktur eller makroforhold må aktuelle parametere endres tilsvarende før modellen kan kjøres. Parametere er i hovedsak satt på bakgrunn av empiri, og er benyttet med bakgrunn i pengepolitisk rapport/finansiell stabilitet, hentet fra Norges bank, samt sist oppdaterte tall for arbeidsledighet og boligpris.

Banken benytter følgende makrovariabler i modellen:

1. Norges Banks styringsrente
2. Arbeidsledighet
3. Boligprisvekst
4. Konsumprisindeks
5. Importveid valutakurs
6. Oljepris (USD)

Makrovariabler til grunn for scenarier:

	2020	2021	2022	2022	2024
Boligpris %	4,4	6,7	2,4	1,8	1,8
Boligpris Region %	3,4	5,7	1,4	0,8	0,8
AKU %	5,5	4,5	3,8	3,7	3,7
Oljepris, USD	41,7	49,6	48,6	48,2	48,2
Styringsrente	0,4	0,0	0,3	0,8	0,8
Importvektet valutakurs	115,0	111,8	111,1	110,7	110,7
KPI	2,2	1,3	2,2	2	1,7

Fastsettelse av makrovariabler innebærer skjønnsutøvelse ettersom ingen vet hvor store og langvarige effekter krisen vil medføre.

Sparebanken Sør har i stor grad utlån sikret med pant i fast eiendom, og fastsettelse av parameter for boligpris (inkluderer fast eiendom) anses å være et parameter som i stor grad påvirker LGD (Loss Given Default).

I tillegg er det knyttet meget stor usikkerhet til fremtidig arbeidsledighet (AKU) og fastsettelsen av dette parameteret har også vesentlig betydning for konsernets modellberegnete tapsnedskrivninger.

Det er i modellen definert tre scenarier; realistisk (base) scenario, optimistisk scenario og pessimistisk scenario. Alle scenarier er gjeldende fra og med beregningsdato, altså at vi på beregningstidspunkt befinner oss i den første scenarioperioden. Dette er gjort for at scenarioene skal ha effekt på hele beregningen, også trinn 1 og 3. Bakgrunn for vurderingene er en totalvurdering av alle sentrale elementer som påvirker utviklingen av norsk og regional økonomi, og om disse forhold tilsier at det bør foretas endringer i PD og/eller LGD nivå på enkeltbransjer, produkt- og markedssegmenter eller hele porteføljen.

Realistisk (base) scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer forventet fremtidig økonomisk vekst de neste 5 år. Realistisk scenario er sammenlignbart med ICAAP scenarioet Base case. Scenarioet bygger på at det forventes en stabil og moderat global økonomisk vekst samt stabil vekst i norsk økonomi de neste 5 år. Det forventes videre at den regionale økonomiske veksten de neste 5 år ligger på nivå med resten av landet.

Optimistisk scenario er et makroøkonomisk scenario som representerer en høykonjunktur med sterk økonomisk vekst. I dette scenarioet forventes det en positiv utvikling og sterk økonomisk vekst de neste 5 år. Oljepriser vil stige og Norsk økonomi vil oppleve en sterk økonomisk vekst. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Pessimistisk scenario representerer en nedgangskonjunktur med svak økonomisk vekst. Pessimistisk scenario vil kunne representere en nedgangskonjunktur basert på en 25 års syklus, men som vil være en god del mildere enn kredittkrisen tidlig på 90 tallet. I dette scenarioet forventes det at veksten i de fremvoksende markedene vil avta. Økt proteksjonisme vil skape handelsbarrierer og den globale økonomiske veksten vil avta. Oljepriser synker og sammen med svak økonomisk utvikling hos våre viktigste handelspartnere, vil dette medføre en svak utvikling og vekst i norsk økonomi. Den regionale økonomiske veksten, forventes å ligge på nivå med resten av landet.

Banken har videre vurdert de ulike scenariene beskrevet ovenfor og vektet dem for å bestemme ECL. Prinsippene for vektingen er at det forventes at realistisk scenario vil inntreffe i 3 av 5 år (60 % sannsynlig), mens de to andre scenarier vil inntreffe i 1 av 5 år (20 % sannsynlig hver).

Parameter	PM	BM
Vekt optimistisk scenario	20,0%	20,0%
Vekt realistisk scenario	60,0%	60,0%
Vekt Pessimistisk Scenario	20,0%	20,0%

Sensitiviteter

Sparebanken Sør har i stor grad utlån sikret med pant i eiendom. Dette anses å være de parametrene som i størst grad påvirker LGD. Med bakgrunn i at konsernet har mye utlån sikret med pant i eiendom er det utført sensitivitetsanalyse

knyttet til endringer i porteføljens pantsikkerhet. Analysen er utført ved at man antar et fall i pantsikkerhet på hhv 10, 20 og 30 prosent det kommende året. Det er også foretatt analyser ved 1% økning i arbeidsledighet (AKU). Endringene gir følgende utslag i morbank og konsernets tapskostnad:

KONSERN 31.12.2020				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	1 % økning i arbeidsledighet (AKU)
Herav nedskrivninger i BM	53	117	193	11
Herav nedskrivninger i PM	11	25	41	9
Totalt	64	142	234	20

MORBANK 31.12.2020				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	1 % økning i arbeidsledighet (AKU)
Herav nedskrivninger i BM	53	116	193	11
Herav nedskrivninger i PM	5	12	20	5
Totalt	58	128	213	16

KONSERN 31.12.2019				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	Ved dobling av PD
Herav nedskrivninger i BM	35	77	127	63
Herav nedskrivninger i PM	12	27	44	8
Totalt	47	104	171	71

MORBANK 31.12.2019				
Tapsnedskrivning	Ved 10% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 20% reduksjon i pantsikkerhet	Ved 30% reduksjon i pantsikkerhet	Ved dobling av PD
Herav nedskrivninger i BM	35	77	127	63
Herav nedskrivninger i PM	7	16	27	5
Totalt	42	93	154	68

Validering

Formålet med validering av IFRS 9-systemet er å bekrefte at både modellen og prosessen fungerer etter hensikten og gir beste estimat knyttet til regnskapsposten. Systemet skal gi mest mulig forventningsrett estimat for kreditttap (ECL) ut fra tilgang til informasjon og kunnskap på rapporteringstidspunktet. Beregning og forutsetninger er gjenstand for årlig validering. Valideringen resulterer i en valideringsrapport som behandles i Valideringskomitéen. Basert på valideringsresultatene må det vurderes om modellen og prosessen er tilfredsstillende og om det er behov for justering av elementer eller parameterverdier i modellen.

Endringer i tapsmodellen 2020

Følgende endringer er foretatt i tapsmodellen i 2020 og påvirker estimatberegningen av modellberegnet tapsavsetning:

- Lik tilfriskningsrate i LGD for trinn 1 og trinn 2+3. Frem til høsten 2020 har IFRS9 modellen hatt ulike tilfriskningsrate for trinn 1 og trinn 2+3. Etter tilbakemeldinger fra blant annet Finanstilsynet er det foretatt justeringer, slik at det kun foreligger en tilfriskningsrate for hvert kundeselement. Modellen kjøres for segmentene PM og BM, og det benyttes ulike parameterverdier for dem.
- Endret absolutt grense for migrasjon til trinn 2. IFRS9 modellen har frem til høsten 2020 hatt en absolutt grense (lik for både PM og BM) for migrering mellom trinn 1 og 2 på 0,75. Denne er i 4. kvartal endret for både PM og BM til 0,625.

NOTE 8 – TAP PÅ UTLÅN, GARANTIER OG UBENYTTETE KREDITTER

Tap på utlån

Avsetning for tap og periodens tapskostnad er beregnet iht. IFRS 9 og er basert på forventet kreditttap (ECL) ved bruk av 3-trinns metode som er beskrevet i note 7.

De forskjellige elementene som inngår i tap og nedskrivninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter, er omtalt under note 1 Regnskapsprinsipper. Det vises også til notene 3 Risikostyring og 6 Kredittområdet og kreditt risiko.

COVID-19 har i 2020 medført betydelige endringer i makrobildet. I 3 og 4 kvartal har det vært bedring på flere parametre. Konsernets tapsavsetning pr 31.12.2020 er basert på nye forutsetninger. For oversikt over benyttede makroer og sensitivitesanalyser se note 7.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
-6	58	Periodens endring i nedskrivninger trinn 1	61	-5
31	26	+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 2	23	33
-89	-3	+ Periodens endring i nedskrivninger trinn 3	-2	-89
41	8	+ Periodens konst. tap	8	41
18	4	+ Inntektsført som renter	4	18
13	12	- Periodens inngang på tidligere konstatert tap	12	13
-1	-1	+ Endring i nedskrivninger på garantier	-1	-1
-21	81	= Periodens tapskostnad	83	-17

Saldo på konstaterte tap pr 31.12.2020 utgjorde 116 mill. kroner. Tilsvarende beløp pr 31.12.2019 utgjorde 132 mill. kroner. Dette gjelder lån som er fraregnet og som konsernet fremdeles jobber med å inndrive.

TAP PÅ UTLÅN FORDELT PÅ TRINN

KONSERN	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
MILLIONER KRONER				
Tapsavsetning pr 1.1.2020	39	126	231	397
Overføringer				
Overført til trinn 1	37	-32	-5	0
Overført til trinn 2	-4	15	-11	0
Overført til trinn 3	0	-2	2	0
Tap på nye utlån				
Tap på nye utlån	40	38	30	108
Tap på fraregnet utlån *	-9	-26	-41	-77
Tap på gamle lån og andre endringer	-2	31	11	40
Tapsavsetning pr 31.12.2020	101	149	218	468
Avsetning tap på utlån	87	129	213	429
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	13	21	5	39
Sum tapsavsetning	101	149	218	468

KONSERN	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
MILLIONER KRONER				
Tapsavsetning pr 1.1.2019	45	94	335	473
Overføringer				
Overført til trinn 1	47	-17	-30	0
Overført til trinn 2	-4	51	-47	0
Overført til trinn 3	-1	-2	3	0
Tap på nye utlån				
Tap på nye utlån	20	39	37	96
Tap på fraregnet utlån *	-16	-24	-67	-107
Tap på gamle lån og andre endringer	-53	-13	0	-66
Tapsavsetning pr 31.12.2019	39	126	231	397
Avsetning tap på utlån	32	111	228	371
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	8	15	4	27
Sum tapsavsetning	39	126	231	397

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd eller overført mellom bank og kredittforetak.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

MORBANK	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
MILLIONER KRONER	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Tapsavsetning pr 1.1.2020	37	120	230	387
Overføringer				
Overført til trinn 1	35	-30	-5	0
Overført til trinn 2	-4	15	-11	0
Overført til trinn 3	0	-2	2	0
Tap på nye utlån	36	37	30	103
Tap på fraregnet utlån*	-9	-24	-41	-74
Tap på gamle lån og andre endringer	0	30	11	40
Tapsavsetning pr 31.12.2020	94	145	217	457
Avsetning tap på utlån	81	125	213	418
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	13	21	5	39
Sum tapsavsetning	94	145	217	457

MORBANK	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
MILLIONER KRONER	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Tapsavsetning pr 1.1.2019	44	91	330	466
Overføringer				
Overført til trinn 1	46	-16	-30	0
Overført til trinn 2	-3	50	-47	0
Overført til trinn 3	-1	-2	3	0
Tap på nye utlån	19	36	37	92
Tap på fraregnet utlån*	-15	-22	-67	-105
Tap på gamle lån og andre endringer	-53	-17	4	-66
Tapsavsetning pr 31.12.2019	37	120	230	387
Avsetning tap på utlån	29	105	226	360
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	8	15	4	27
Sum tapsavsetning	37	120	230	387

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

KONSERN Personkunder inkl. personlig næringsdrivende	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
MILLIONER KRONER				
Tapsavsetning pr 1.1.2020	6	19	40	65
Overføringer				
Overført til trinn 1	6	-6	0	0
Overført til trinn 2	0	1	0	0
Overført til trinn 3	0	-1	1	0
Tap på nye utlån				
Tap på fraregnet utlån*	-1	-3	-7	-11
Tap på gamle lån og andre endringer	-5	-1	5	-1
Tapsavsetning pr 31.12.2020	13	13	42	68
Avsetning tap på utlån				
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	1	0	0	2
Sum tapsavsetning	13	13	42	68

KONSERN Personkunder inkl. personlig næringsdrivende	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
MILLIONER KRONER				
Tapsavsetning pr 1.1.2019	4	18	50	72
Overføringer				
Overført til trinn 1	5	-4	-1	0
Overført til trinn 2	0	2	-2	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Tap på nye utlån				
Tap på fraregnet utlån*	-2	-8	-4	-14
Tap på gamle lån og andre endringer	-4	5	-7	-5
Tapsavsetning pr 31.12.2019	6	19	40	65
Avsetning tap på utlån				
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	1	0	0	1
Sum tapsavsetning	6	19	40	65

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

KONSERN/MORBANK Bedriftskunder ekskl. personlig næringsdrivende	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
MILLIONER KRONER	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Tapsavsetning pr 1.1.2020	33	107	192	331
Overføringer				
Overført til trinn 1	31	-27	-5	0
Overført til trinn 2	-4	14	-10	0
Overført til trinn 3	0	-1	2	0
Tap på nye utlån	35	34	25	94
Tap på fraregnet utlån*	-8	-24	-34	-66
Tap på gamle lån og andre endringer	2	32	6	41
Tapsavsetning pr 31.12.2020	88	137	176	401
Avsetning tap på utlån	77	116	171	364
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	12	20	5	37
Sum tapsavsetning	88	137	176	401

KONSERN/MORBANK Bedriftskunder ekskl. personlig næringsdrivende	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
MILLIONER KRONER	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Tapsavsetning pr 1.1.2019	40	76	285	402
Overføringer				
Overført til trinn 1	42	-13	-29	0
Overført til trinn 2	-3	49	-45	0
Overført til trinn 3	-1	-2	3	0
	0	0	0	0
Tap på nye utlån	17	32	35	84
Tap på fraregnet utlån*	-14	-16	-63	-93
Tap på gamle lån og andre endringer	-49	-18	7	-61
Tapsavsetning pr 31.12.2019	33	107	192	331
Avsetning tap på utlån	26	92	188	306
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	7	14	4	25
Sum tapsavsetning	33	107	192	331

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

MORBANK Personkunder inkl. personlig næringsdrivende	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
MILLIONER KRONER	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Tapsavsetning pr 1.1.2020	4	13	38	56
Overføringer				
Overført til trinn 1	3	-3	0	0
Overført til trinn 2	0	1	0	0
Overført til trinn 3	0	-1	1	0
	0	0	0	0
Tap på nye utlån	2	2	5	9
Tap på fraregnet utlån*	-1	-1	-7	-9
Tap på gamle lån og andre endringer	-3	-3	5	-1
Tapsavsetning pr 31.12.2020	6	9	42	56
Avsetning tap på utlån	5	8	42	55
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	1	0	0	2
Sum tapsavsetning	6	9	42	56

MORBANK Personkunder inkl. personlig næringsdrivende	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	
MILLIONER KRONER	Forventet tap over 12 måneder	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Forventet tap over levetiden til instrumentet	Totalt
Tapsavsetning pr 1.1.2019	4	15	45	64
Overføringer				
Overført til trinn 1	4	-3	-1	0
Overført til trinn 2	0	2	-2	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
	2	4	2	8
Tap på nye utlån	2	4	2	8
Tap på fraregnet utlån*	-1	-6	-4	-12
Tap på gamle lån og andre endringer	-4	2	-3	-5
Tapsavsetning pr 31.12.2019	4	13	38	56
Avsetning tap på utlån	3	13	38	54
Avsetning tap på garantier og ubenyttede kreditter	1	1	0	1
Sum tapsavsetning	4	13	38	56

* Tap på fraregnet utlån knytter seg til tap på lån som er innfridd.

I tabellen inngår også nedskrivninger på utenom balanseposter (ubenyttet kreditter og garantier). Disse er presentert som annen gjeld i balansen.

NEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ SEKTORER, NÆRINGER OG TRINN

MORBANK				KONSERN					
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum tap pr 31.12.2020	MILLIONER KRONER	Sum tap pr 31.12.2020	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
5	7	28	40	Personkunder	53	29	13	11	
0	0	0	0	Offentlig	0	0	0	0	
1	1	3	5	Primærnæring	5	3	1	1	
3	8	4	15	Industri	15	4	8	3	
17	27	52	95	Utvikling av eiendom	95	52	26	17	
3	7	12	23	Oppføring av bygninger	23	12	7	3	
49	75	89	213	Eiendomsdrift	212	89	73	49	
1	0	1	2	Transport	2	1	0	1	
4	8	13	26	Varehandel	26	13	8	4	
1	2	2	5	Hotell og restaurant	5	2	2	1	
2	2	0	4	Borettslag	4	0	2	2	
2	3	12	17	Forretningsmessig tjenesteyting	17	12	3	2	
7	4	2	13	Sosial tjenesteyting	13	2	4	7	
94	145	217	457	Sum tapsavsetninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	468	218	149	101	
81	125	213	418	Tapsavsetninger på utlån	429	213	129	87	
13	21	5	39	Tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	39	5	21	13	
94	145	217	457	Sum tapsavsetninger	468	218	149	101	

MORBANK				KONSERN					
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum tap pr 31.12.2019	MILLIONER KRONER	Sum tap pr 31.12.2019	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
3	10	34	47	Personkunder	59	35	19	5	
0	0	0	0	Offentlig	0	0	0	0	
1	1	1	3	Primærnæring	3	1	1	1	
4	2	4	9	Industri	9	4	2	4	
7	21	66	94	Utvikling av eiendom	94	66	20	8	
1	3	13	17	Oppføring av bygninger	17	13	3	1	
15	70	58	143	Eiendomsdrift	142	58	68	15	
0	0	24	25	Transport	25	24	0	0	
1	3	18	22	Varehandel	22	18	3	1	
0	1	0	1	Hotell og restaurant	1	0	1	0	
0	1	0	2	Borettslag	2	0	1	0	
2	6	8	16	Forretningsmessig tjenesteyting	16	8	6	2	
2	2	3	7	Sosial tjenesteyting	7	3	2	2	
37	120	230	387	Sum tapsavsetninger på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	397	231	126	39	
29	105	226	360	Tapsavsetninger på utlån	370	228	111	32	
8	15	4	27	Tapsavsetninger på ubenyttede kreditter og garantier	27	4	15	8	
37	120	230	387	Sum tapsavsetninger	397	231	126	39	

Presentasjonen av næringer baserer seg på offentlige næringskoder og er gruppert slik konsernet rapporterer disse internt.

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ TRINN

MILLIONER KRONER	Amortisert kost					KONSERN 31.12.2020
BRUTTO UTLÅN	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Brutto utlån	Virkelig verdi	Sum brutto utlån inkl periodiserte renter
Brutto utlån 1.1.2020	89 267	10 710	1 038	101 016	5 689	106 704
Overført til trinn 1	2 730	-2 694	-36	-0		-0
Overført til trinn 2	-2 873	2 897	-23	-0		-0
Overført til trinn 3	-128	-102	230	0		0
Netto endring på eksisterende lån	1 945	-276	-76	1 593		1 269
Nye lån	30 844	2 449	43	33 335	1 251	34 671
Fraregnet lån	-26 035	-3 286	-193	-29 513	-1 380	-30 637
Verdiendringer ført i perioden					16	
Brutto utlån pr 31.12.2020	95 750	9 697	983	106 431	5 576	112 007

MILLIONER KRONER	Amortisert kost					KONSERN 31.12.2019
BRUTTO UTLÅN	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Brutto utlån	Virkelig verdi	Sum brutto utlån inkl periodiserte renter
Brutto utlån 1.1.2019	86 297	10 411	978	97 686	5 714	103 400
Overført til trinn 1	1 518	-1 472	-45	0		0
Overført til trinn 2	-1 958	2 001	-43	0		0
Overført til trinn 3	-147	-62	209	0		0
Netto endring på eksisterende lån	-1 367	-473	-51	-1 890		-1 890
Nye lån	26 078	2 804	180	29 062	1 106	30 168
Fraregnet lån	-21 153	-2 499	-189	-23 842	-1 146	-24 988
Verdiendringer ført i perioden					15	15
Brutto utlån pr 31.12.2019	89 267	10 710	1 038	101 016	5 689	106 704

MILLIONER KRONER	Amortisert kost		Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi	MORBANK 31.12.2020
BRUTTO UTLÅN					Sum brutto utlån inkl periodiserte renter
Brutto utlån 1.1.2020	39 106		21 751	5 689	66 545
Overført til trinn 1	-0		0	0	-0
Overført til trinn 2	0		0	0	0
Overført til trinn 3	0		0	0	0
Netto endring på eksisterende lån	3 687		-476	0	3 211
Nye lån	5 768		8 112	1 251	15 131
Fraregnet lån	-7 729		-12 652	-1 380	-21 761
Verdiendringer ført i perioden				16	16
Brutto utlån pr 31.12.2020	40 832		16 735	5 576	63 142

MILLIONER KRONER	Amortisert kost		Virkelig verdi over utvidet resultat	Virkelig verdi	MORBANK 31.12.2019
BRUTTO UTLÅN					Sum brutto utlån inkl periodiserte renter
Brutto utlån 1.1.2019	38 095		20 905	5 714	64 713
Overført til trinn 1	-0		0	0	0
Overført til trinn 2	0		0	0	0
Overført til trinn 3	0		0	0	0
Netto endring på eksisterende lån	50		-449	0	-399
Nye lån	9 120		9 214	1 106	19 440
Fraregnet lån	-8 159		-7 920	-1 146	-17 224
Verdiendringer ført i perioden				15	15
Brutto utlån pr 31.12.2019	39 106		21 751	5 689	66 545

MILLIONER KRONER				MORBANK 31.12.2020
BRUTTO UTLÅN AMORTISERT KOST	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2020 til amortisert kost	31 866	6 378	863	39 106
Overført til trinn 1	1 405	-1 376	-29	-
Overført til trinn 2	-1 508	1 524	-16	-
Overført til trinn 3	-94	-80	174	-
Netto endring på eksisterende lån	3 934	-186	-61	3 687
Nye lån	4 587	1 164	18	5 768
Fraregnet lån	-6 189	-1 409	-131	-7 730
Brutto utlån pr 31.12.2020 til amortisert kost	34 001	6 013	817	40 832

MILLIONER KRONER				MORBANK 31.12.2019
BRUTTO UTLÅN AMORTISERT KOST	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2019 til amortisert kost	31 360	5 886	849	38 095
Overført til trinn 1	810	-775	-35	-
Overført til trinn 2	-1 344	1 392	-48	-
Overført til trinn 3	-112	-44	155	-
Netto endring på eksisterende lån	482	-383	-48	50
Nye lån	7 556	1 418	146	9 120
Fraregnet lån	-6 887	-1 116	-156	-8 159
Brutto utlån pr 31.12.2019 til amortisert kost	31 866	6 378	863	39 106

MILLIONER KRONER				MORBANK 31.12.2020
BRUTTO UTLÅN VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2020 over utvidet resultat	19 241	2 369	141	21 751
Overført til trinn 1	468	-464	-3	-
Overført til trinn 2	-451	456	-6	-
Overført til trinn 3	-23	-11	34	-
Netto endring på eksisterende lån	-434	-29	-13	-476
Nye lån	7 213	886	12	8 112
Fraregnet lån	-11 256	-1 343	-53	-12 652
Brutto utlån pr 31.12.2020 over utvidet resultat	14 758	1 864	112	16 735

MILLIONER KRONER				MORBANK 31.12.2019
BRUTTO UTLÅN VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2019 over utvidet resultat	18 139	2 650	116	20 905
Overført til trinn 1	317	-308	-9	-
Overført til trinn 2	-142	137	6	-
Overført til trinn 3	-24	-18	42	-
Netto endring på eksisterende lån	-406	-42	-0	-449
Nye lån	8 312	884	18	9 214
Fraregnet lån	-6 955	-934	-30	-7 920
Brutto utlån pr 31.12.2019 over utvidet resultat	19 241	2 369	141	21 751

UBENYTTETE KREDITTER OG GARANTIER FORDELT PÅ TRINN

MILLIONER KRONER				KONSERN 31.12.2020
UBENYTTETE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Ubenyttede kreditter pr 01.01.2020	13 362	1 120	35	14 517
Overført til trinn 1	443	-440	-3	-0
Overført til trinn 2	-390	392	-2	0
Overført til trinn 3	-50	-3	53	-0
Netto endring på eksisterende lån	321	-61	-16	245
Nye lån	1 566	627	13	2 206
Fraregnede lån	-1 666	-262	-5	-1 933
Ubenyttede kreditter pr 31.12.2020	13 587	1 373	76	15 035

MILLIONER KRONER				KONSERN 31.12.2019
UBENYTTETE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Ubenyttede kreditter og garantier pr 01.01.2019	12 597	903	32	13 528
Overført til trinn 1	227	-220	-6	0
Overført til trinn 2	-520	533	-12	0
Overført til trinn 3	-40	-12	52	0
Netto endring på ubenyttede kreditter og garantier	-563	-205	-28	-796
Nye ubenyttede kreditter og garantier	3 250	458	7	3 716
Fraregnede ubenyttede kreditter og garantier	-1 583	-338	-10	-1 931
Ubenyttede kreditter og garantier pr 31.12.2019	13 362	1 120	35	14 517

MILLIONER KRONER				MORBANK 31.12.2020
UBENYTTETE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Ubenyttede kreditter og garantier pr 01.01.2020	9 923	1 096	34	11 054
Overført til trinn 1	434	-431	-3	-0
Overført til trinn 2	-372	374	-2	0
Overført til trinn 3	-50	-3	53	-0
Netto endring på eksisterende lån	169	-54	-14	101
Nye lån	1 015	621	13	1 648
Fraregnede lån	-1 670	-260	-5	-1 935
Ubenyttede kreditter og garantier pr 31.12.2020	9 448	1 344	76	10 869

MILLIONER KRONER				MORBANK 31.12.2019
UBENYTTETE KREDITTER OG GARANTIER (off balance)	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Ubenyttede kreditter og garantier pr 01.01.2019	9 428	873	32	10 333
Overført til trinn 1	214	-208	-6	-
Overført til trinn 2	-510	522	-12	0
Overført til trinn 3	-40	-12	52	-
Netto endring på ubenyttede kreditter og garantier	-658	-2052	-28	-888
Nye ubenyttede kreditter og garantier	3 025	457	7	3 490
Fraregnede ubenyttede kreditter og garantier	-1 536	-334	-10	-1 881
Ubenyttede kreditter og garantier pr 31.12.2019	9 923	1 096	34	11 054

**ENDRINGER I BRUTTO UTLÅN PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE OG BEDRIFTSKUNDER
EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE**

KONSERN 31.12.2020				
MILLIONER KRONER	PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE			
BRUTTO UTLÅN TOTALT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2020	67 533	5 574	252	73 360
Overført til trinn 1	1 744	-1 734	-10	
Overført til trinn 2	-1 846	1 853	-7	
Overført til trinn 3	-46	-51	97	
Netto endring på eksisterende lån	-2 532	-110	-12	-2 654
Nye lån	29 022	1 618	34	30 675
Fraregnet lån	-22 142	-2 211	-87	-24 440
Brutto utlån pr 31.12.2020	71 733	4 940	268	76 941

KONSERN 31.12.2019				
MILLIONER KRONER	PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE			
BRUTTO UTLÅN TOTALT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2019	67 088	5 605	254	72 946
Overført til trinn 1	1 310	-1 295	-15	
Overført til trinn 2	-1 554	1 574	-19	
Overført til trinn 3	-47	-34	81	
Netto endring på eksisterende lån	-2 193	-111	-17	-2 321
Nye lån	22 416	1 869	34	24 319
Fraregnet lån	-19 484	-2 033	-66	-21 583
Brutto utlån pr 31.12.2019	67 534	5 574	252	73 361

MORBANK/KONSERN 31.12.2020				
MILLIONER KRONER	BEDRIFTSKUNDER EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE			
BRUTTO UTLÅN TOTALT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2020	26 793	5 760	791	33 344
Overført til trinn 1	1 184	-1 155	-28	
Overført til trinn 2	-1 271	1 287	-16	
Overført til trinn 3	-82	-56	138	-
Netto endring på eksisterende lån	4 204	-216	-64	3 923
Nye lån	2 996	993	7	3 995
Fraregnet lån	-4 857	-1 229	-111	-6 198
Brutto utlån pr 31.12.2020	28 966	5 383	716	35 066

MORBANK/KONSERN 31.12.2019				
MILLIONER KRONER	BEDRIFTSKUNDER EKSKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE			
BRUTTO UTLÅN TOTALT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2019	24 555	5 401	497	30 454
Overført til trinn 1	348	-318	-30	
Overført til trinn 2	-549	570	-22	
Overført til trinn 3	-102	-28	130	
Netto endring på eksisterende lån	461	-394	-36	31
Nye lån	4 520	1 096	181	5 797
Fraregnet lån	-2 247	-568	-124	-2 938
Brutto utlån pr 31.12.2019	26 987	5 760	596	33 343

MORBANK 31.12.2020				
MILLIONER KRONER	PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE			
BRUTTO UTLÅN TOTALT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2020	29 369	3 611	222	33 202
Overført til trinn 1	887	-881	-6	
Overført til trinn 2	-931	937	-6	
Overført til trinn 3	-35	-40	75	
Netto endring på eksisterende lån	-977	-50	-10	-1 037
Nye lån	9 977	1 220	23	11 220
Fraregnet lån	-13 552	-1 677	-79	-15 308
Brutto utlån pr 31.12.2020	24 738	3 120	220	28 077

MORBANK 31.12.2019				
MILLIONER KRONER	PERSONKUNDER INKL PERSONLIG NÆRINGSDRIVENDE			
BRUTTO UTLÅN TOTALT	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Totalt
Brutto utlån pr 01.01.2019	30 299	3 729	232	34 260
Overført til trinn 1	920	-905	-14	
Overført til trinn 2	-1 083	1 102	-19	
Overført til trinn 3	-35	-34	69	
Netto endring på eksisterende lån	-751	-64	-14	-829
Nye lån	12 194	1 367	31	13 591
Fraregnet lån	-12 174	-1 584	-62	-13 820
Brutto utlån pr 31.12.2019	29 369	3 611	222	33 202

Fordelingen mellom personkunder og bedriftskunder er delt opp etter offisielle sektorkoder. Personlig næringsdrivende er i disse tabellene tilordnet personkundene. Tabellene er ikke sammenlignbare med andre fordelinger i øvrige noter.

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har kun kunder som faller inn under personkunder definert i denne noten. For bedriftskundene vil derfor tabellene for morbank og konsern være like.

Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap

Det er 468 mill. kroner i nedskrivninger knyttet til tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter pr. 31.12.2020 (397 mill. kroner pr. 31.12.2019). Disse er relatert til ulike risikoklasser.

Alle engasjementer til bedriftsmarkedet prises individuelt basert på blant annet risiko, krav til lønnsomhet og konkurransesituasjonen. Prisingen gjenspeiler derfor blant annet risikoen i engasjementet og oppnådde marginer er gjennomgående større ved høyere risiko.

Boliglån prises basert på en prismatrise, hvor både låneutmåling og risikoklassifisering gjenspeiles.

Konsernet har avsatt for forventet tap utfra både kvalitative vurderinger, samt modellberegninger. Dette har ført til noe større svingninger i tapskostanden de siste årene. Det forventes også svingninger i tapskostnader i tiden fremover. 2020 har vært et ekstraordinært år med høye tapsavsetninger som følger av coronapandemien. Basert på bankens sammensetning av utlånsporteføljen, konjunkturutviklingen og lokale markedsforhold, forventes det at tapene i Sparebanken Sør vil ligge på et samlet lavt nivå i 2021. For perioden 2019-2021 opprettholdes det en målsetting om at bankens totale tapsnivå skal ligge under 0,20 prosent av brutto utlån.

NOTE 9 – UTLÅN FORDELT PÅ UTLÅNSTYPER

MORBANK				KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019	
		Utlån vurdert til amortisert kost			
6 920	6 119	Kasse-, drifts- og brukskreditter	17 159	15 478	
3 950	4 457	Byggelån	4 457	3 950	
28 082	30 144	Nedbetalingslån	84 665	81 365	
38 951	40 720	Sum utlån vurdert til amortisert kost	106 280	100 793	
		Utlån utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet			
21 733	16 735	Boliglån			
5 689	5 575	Fastrenteutlån	5 580	5 689	
27 422	22 310	Sum utlån utpekt til virkelig verdi over resultatregnskapet	5 580	5 689	
173	112	Opptjente renter	147	222	
66 545	63 142	SUM BRUTTO UTLÅN	112 007	106 704	
-360	-418	Nedskrivninger på utlån	-429	-370	
66 185	62 724	SUM NETTO UTLÅN	111 577	106 334	

For nedskrivninger se note 8 - Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter.

NOTE 10 – UTLÅN FORDELT ETTER GEOGRAFISKE OMRÅDER, SEKTORER OG NÆRINGER

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

MORBANK				KONSERN				
31.12.2019		31.12.2020		MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
46 529	69,9 %	40 227	63,7 %	Agder	74 976	66,9 %	73 574	69,0 %
8 129	12,2 %	7 553	12,0 %	Vestfold og Telemark	13 761	12,3 %	12 452	11,7 %
4 899	7,4 %	4 647	7,4 %	Oslo	9 499	8,5 %	8 924	8,4 %
1 552	2,3 %	1 839	2,9 %	Viken	3 782	3,4 %	3 986	3,7 %
1 656	2,5 %	1 760	2,8 %	Rogaland	2 421	2,2 %	2 802	2,6 %
3 607	5,4 %	7 004	11,1 %	Øvrig	7 421	6,6 %	4 745	4,4 %
173	0,3 %	112	0,2 %	Opptjente renter	147	0,1 %	222	0,2 %
66 545	100,0 %	63 142	100,0 %	SUM BRUTTO UTLÅN	112 007	100,0 %	106 704	100,0 %

Geografisk fordeling er basert på kundens bosteds-/forretningsadresse.

BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
30 034	25 956	Personkunder	73 662	70 126
498	567	Offentlig	567	499
1 157	1 181	Primærnæring	1 272	1 159
795	806	Industri	861	796
4 855	4 146	Utvikling av eiendom	4 104	4 836
1 386	1 365	Oppføring av bygninger	1 623	1 388
17 239	19 270	Eiendomsdrift	19 303	17 257
677	507	Transport	590	678
1 093	1 288	Varehandel	1 395	1 098
274	369	Hotell og restaurant	399	275
1 248	1 281	Borettslag	1 281	1 249
1 872	864	Forretningsmessig tjenesteyting	1 094	1 874
5 242	5 428	Sosial tjenesteyting	5 707	5 248
173	112	Opptjente renter	147	222
66 545	63 142	SUM BRUTTO UTLÅN	112 007	106 704
360	418	Nedskrivninger på utlån	429	370
66 185	62 724	SUM NETTO UTLÅN	111 577	106 334

GARANTIER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
17	11	Personkunder	11	17
3	3	Offentlig	3	3
16	2	Primærnæringer	2	16
241	234	Industri	234	241
324	357	Utvikling av eiendom	357	324
295	246	Oppføring av bygninger	246	295
119	129	Eiendomsdrift	129	119
95	82	Transport	82	95
176	168	Varehandel	168	176
7	8	Hotell og restaurant	8	7
0	0	Borettslag	0	0
45	31	Forretningsmessig tjenesteyting	31	45
40	60	Sosial tjenesteyting	60	40
1 380	1 331	SUM GARANTIER	1 331	1 380

UBENYTTETDE KREDITTER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
3 551	3 226	Personkunder	7 351	7 085
404	359	Offentlig	359	403
205	153	Primærnæringer	158	204
514	488	Industri	491	513
1 593	940	Utvikling av eiendom	982	1 613
575	672	Oppføring av bygninger	684	574
1 254	1 598	Eiendomsdrift	1 588	1 236
91	71	Transport	76	90
531	911	Varehandel	917	530
53	76	Hotell og restaurant	76	52
7	44	Borettslag	43	6
425	237	Forretningsmessig tjenesteyting	261	423
470	873	Sosial tjenesteyting	883	464
9 674	9 648	SUM BEVILGNING	13 868	13 195

ENGASJEMENT FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
33 603	29 194	Personkunder	81 024	77 229
905	929	Offentlig	929	905
1 379	1 337	Primærnæringer	1 433	1 379
1 550	1 528	Industri	1 585	1 550
6 772	5 443	Utvikling av eiendom	5 443	6 773
2 257	2 283	Oppføring av bygninger	2 553	2 257
18 612	20 997	Eiendomsdrift	21 020	18 612
864	660	Transport	747	864
1 801	2 367	Varehandel	2 480	1 804
334	454	Hotell og restaurant	483	334
1 255	1 325	Borettslag	1 325	1 255
2 342	1 132	Forretningsmessig tjenesteyting	1 386	2 342
5 752	6 361	Sosial tjenesteyting	6 650	5 752
173	112	Opptjente renter	147	222
77 599	74 121	SUM ENGASJEMENT	127 206	121 279

NOTE 11 – MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT

Konsernet vurderer en finansiell eiendel som misligholdt dersom minimum ett av følgende kriterier inntreffer:

- Kontraktsfestede betalinger er overtrukket i mer enn 90 dager og beløpet overstiger 1000 kr.
- Konstaterte tap foreligger
- Ved konkurs
- Kvalitative vurderinger og tapsmerkinger foreligger.

Kvalitative vurderinger foretas når det foreligger observerbare data knyttet til engasjementet, eksempelvis vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker. Når låntakers långiver av økonomiske eller kontraktsmessige grunner knyttet til låntakers finansielle vanskeligheter har gitt låntaker innrømmelser som långiver ellers ikke ville ha vurdert og når det blir sannsynlig at låntaker vil gå konkurs eller utsettes for en annen form for finansiell omorganisering.

MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
276	300	Brutto misligholdte engasjement > 90 dager	323	286
763	661	Øvrige misligholdte engasjementer	687	787
1 039	961	Sum misligholdte engasjementer (trinn 3)	1 009	1 073
230	217	Trinn 3 nedskrivninger	218	231
809	744	Netto misligholdte engasjementer	791	842
22,1 %	22,6 %	Avsetningsgrad misligholdte engasjementer	21,6 %	21,5 %
0,41 %	0,48 %	Brutto misligholdte > 90 dager i % av brutto utlån	0,29 %	0,27 %

BRUTTO MISLIGHOLDTE ENGASJEMENT FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
215	192	Personkunder	241	249
824	769	Næringslivskunder	769	824
1 039	961	Sum misligholdte engasjement	1 009	1 073
0	0	Offentlig	0	0
16	8	Primærnæring	8	16
19	15	Industri	15	19
424	309	Utvikling av eiendom	309	424
25	32	Oppføring av bygninger	32	25
223	316	Eiendomsdrift	316	223
48	3	Transport	3	48
43	42	Varehandel	42	43
1	6	Hotell og restaurant	6	1
0	0	Borettslag	0	0
16	35	Forretningsmessig tjenesteyting	35	16
8	3	Sosial tjenesteyting	3	8
824	769	Sum næringslivskunder	769	824

Vektet gjennomsnittlig sikkerhetsdekning utgjorde 74 prosent for misligholdte engasjement pr. 31.12.2020 og 73 prosent for misligholdte engasjement pr. 31.12.2019. Sikkerhetsdekningen er graden av pantsatt sikkerhet knyttet til hvert lån, og kan ikke overstige 100 prosent.

BETALINGSLETTELSER (FORBEARANCE)

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
256	201	Trinn 2	229	339
53	50	Trinn 3	50	55
310	251	Sum engasjementer med betalingslettelse	279	394

Engasjement med betalingslettelse kan være enten friske eller med begynnende betalingsproblemer. Dersom en kunde får betalingslettelse medfører dette at kundens engasjement får et forberancemerke. Faktorer som medfører at kunder blir merket med forbearance vil være endring i betalingsbetingelser eksempelvis avdragsutsettelse og refinansiering som følge av betalingsproblemer. Når en kunde/konto blir merket med forbearance blir kunden/konto automatisk flyttet til trinn 2, dersom den ligger i trinn 1. Dersom kunden allerede er plassert i trinn 3, vil den bli liggende. Ved merking av lån med forbearance foreligger det en karantenetid før lån kan friskmeldes og således migrere tilbake til trinn 1.

Banken fulgte retningslinjene som EBA publiserte vedrørende betalingsutsettelse i april 2020. Betalingslettelse som følge av koronapandemien har ikke blitt merket som engasjement med betalingslettelse og dermed ikke inkludert i tabellen over. Forholdet gjaldt hovedsaklig lån til personkunder med sikkerhet i bolig, og beregnet tap knyttet til disse engasjementene var ubetydelig.

NOTE 12 – VALUTARISIKO

Tabellen angir netto valutaposisjon for Sparebanken Sør medregnet finansielle derivater. I henhold til bankens interne

regelverk skal resultateffekt ved 25 prosent kursbevegelse maksimalt utgjøre 10 mill. kroner.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
2	2	Netto samlet valutaposisjon	2	2
1	0	Resultateffekt ved 25 % endring	0	1

NOTE 13 – RENTERISIKO

Renterisiko oppstår i forbindelse med bankens ordinære utlåns- og innlånsvirksomhet og i tilknytning til aktiviteter i norske og internasjonale penge- og kapitalmarkeder. Renterisiko er et resultat av at rentebindingstiden for bankens aktiva- og passiva side, samt for ikke balanseførte poster, ikke er sammenfallende. Renterisiko skal vurderes på bakgrunn av et stresstestscenario hvor hele rentekurven får et parallelt skift på 2 prosentpoeng. Det skal videre foretas en vurdering av hvordan stresstest scenarier (6 scenarier) med ulike vridninger i rentekurven påvirker bankens posisjoner. Det tilfellet som gir størst tapspotensial legges til grunn ved utmåling av renterisikoen. Renterisikorammen inkluderer også renterisiko i valuta. Beregning av renterisiko følger Finanstilsynets retningslinjer. Bankens styre har vedtatt rammer for maksimal renterisiko og det foretas kvartalsvis rapportering til styret. Bankens renterisiko var ved årsskifte godt innenfor vedtatte rammer.

Konsernets renteposisjon innebar at en eventuell renteøkning på 2 prosentpoeng ble anslått til å kunne gi en negativ

verdiendring tilsvarende 7 mill. kroner pr. 31.12.2020 målt etter EV (markedsverdi)-metoden. For morbanken anslås et tilsvarende skift i rentekurven å gi en positivt verdiendring på 11 mill. kroner.

Renterisiko styres ved valg av rentebinding på eiendels- og gjeldsposter og ved bruk av finansielle derivater.

Ved bruk av EV-metoden beregnes nåverdien før og etter renteendring ved å diskontere kontraktsfestede forpliktelser for et finansielt instrument over hele løpetiden med en diskonteringsrente (før og etter renteendring). Endring i nåverdi utgjør renteeksponering til det finansielle instrumentet.

Rentefølsomhet

Tabellen angir effekten på bankens resultat ved 2 prosentpoengs parallell rentestigning og en vridning i rentekurven for bankens totale renteposisjoner ved bruk av EV-metoden. Tabellen viser utgangen av de siste 2 årene.

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
41	11	Parallellskift og vridning i rentekurven	-7	7

Det største tapet ved endring i rentekurven ved de 6 ulike scenarioene for konsernet utgjorde 33 mill. kroner pr. 31.12.2020 og 24 mill. kroner pr. 31.12.2019. I henhold til bankens interne regelverk skal denne effekten utgjøre maksimalt 100 mill. kroner.

NOTE 14 – LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser, eller ikke har evne til å finansiere ordinær utlånsvekst.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets likviditetsstrategi, overordnede og styrevedtatte retningslinjer, rutiner, samt gjennom styrevedtatte risikotoleransenivåer og rammer. Viktige operative styringsparametere er krav til innskuddsdekning, indikatorverdi for langsiktig finansiering, stressindikator for likviditetsutgifter innenfor 30 dager (LCR), og i tillegg retningslinjer for overlevelsessevne i situasjoner uten tilgang på markedsfinansiering. Likviditetsrisikoen styres også ved å sikre fordeling av innlån fra kapitalmarkedet på ulike løpetider, innlånskilder og instrumenter. Det gjennomføres periodisk stresstesting av likviditetsrisiko, og det er etablert beredskaps- og gjenopprettingsplaner for konsernet.

Innskudd fra kunder er bankens mest stabile finansieringskilde. Styret legger vekt på at forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån skal være tilpasset konsernets samlede finansieringssituasjon. Konsernets innskuddsdekning utgjorde 53,6 prosent pr. 31. desember 2020, en nedgang fra 54,5 prosent pr. 31. desember 2019.

I tillegg representerer Sparebanken Sør Boligkreditt AS et viktig finansieringsinstrument, som sikrer tilgang til langsiktig finansiering gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. For å kunne utstede obligasjoner med fortrinnsrett var det pr. 31. desember 2020 overført boliglån

fra bank til boligkredittselskapet tilsvarende 70 prosent av total boliglånsmasse (56 % pr 31. desember 2019).

Styrevedtatte målkrav for bankens likviditetsrisiko følger retningslinjer gitt av Finanstilsynet. Ved årsskiftet var Sparebanken Sør innenfor styrevedtatte krav.

Konsernet har en omfattende likviditetsreserve i form av likvide rentebærende verdipapirer. I tillegg har banken boliglån som er klargjort for overføring til boligkredittselskapet. Bankens rentebærende likviditetsportefølje, som består av statspapirer, andre null-vektede papirer, obligasjoner med fortrinnsrett og kommunepapirer, utgjorde 21,5 mrd. kroner ved årsskiftet.

Bankens kortsiktige likviditetsrisiko styres blant annet gjennom oppfølging av myndighetspålagt likviditetskrav, Liquidity Coverage Requirement (LCR). Ved utgangen av 2020 var LCR-indikatoren for konsernet på 173 prosent (148 prosent pr. 31. desember 2019) og tilstrekkelig til å innfri alle prognostiserte likviditetsforfall innenfor de nærmeste 30 dagene under et stressscenario. Kravet var på 100 prosent pr. 31. desember 2020. Kravet er gjeldende til enhver tid.

Konsernets likviditetsrisiko følges opp gjennom periodisk rapportering til konsernledelse og styre.

LIKVIDITETSRISIKO

Tabellene angir kontantstrømmer inkludert kontraktsmessige renteforfall. Tallstørrelsene kan således ikke avstemmes mot balansen

		KONSERN 31.12.2020				
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivativ forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 441	2 177	2 514	0	1 750	0
Innskudd fra kunder	59 910	52 537	5 213	2 160		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	57 626	20	5 378	9 232	31 913	11 083
Øvrig gjeld	748	133	130	419	14	52
Etterstilt senorgjeld	2 163	0	7	20	2 136	0
Ansvarlig lånekapital	1 770	1	6	22	1 741	
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	14 385	14 385				
Sum gjeld	143 043	69 254	13 248	11 853	37 553	11 135
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-35 714	-2 630	-7 483	-3 574	-11 031	-10 996
Innbetalinger	32 984	2 599	6 425	3 391	10 107	10 463
Sum derivative forpliktelser	-2 731	-31	-1 058	-184	-925	-534

MORBANK 31.12.2020						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	6 739	2 475	2 514	0	1 750	0
Innskudd fra kunder	59 860	52 487	5 213	2 160		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14 499	0	25	4 130	10 344	0
Øvrig gjeld	642	127	125	324	14	52
Etterstilt seniorgjeld	2 163	0	7	20	2 136	0
Ansvarlig lånekapital	1 770	1	6	22	1 741	
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	10 165	10 165				
Sum gjeld	95 838	65 255	7 890	6 656	15 985	52
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-8 624	-2 630	-2 235	-3 574	-185	
Innbetalinger	7 847	2 599	1 665	3 391	193	
Sum derivative forpliktelser	-777	-31	-570	-184	7	0

KONSERN 31.12.2019						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 802	42	11	0	750	1 000
Innskudd fra kunder	58 017	48 217	6 561	3 239		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	55 115	20	378	3 627	34 669	16 420
Øvrig gjeld	739	136	138	447	10	10
Ansvarlig lånekapital	3 741	67	34	1 011	2 630	
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	13 555	13 555				
Sum gjeld	132 970	62 036	7 121	8 324	38 059	17 430
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-31 783	-1 595	-1 891	-358	-18 062	-9 876
Innbetalinger	31 512	2 026	1 517	502	17 505	9 963
Sum derivative forpliktelser	-271	431	-374	144	-558	86

MORBANK 31.12.2019						
MILLIONER KRONER	SUM	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. til 3 mnd.	Fra 3 mnd. til 1 år	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Gjeld / ikke derivative forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 184	423	11	0	750	1 000
Innskudd fra kunder	58 031	48 231	6 561	3 239		
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	17 718	0	247	3 039	13 609	823
Øvrig gjeld	657	131	134	330	10	53
Ansvarlig lånekapital	3 741	67	34	1 011	2 630	
Lånetilsagn og ubenyttede kreditter	10 034	10 034				
Sum gjeld	92 365	58 885	6 986	7 620	16 998	1 876
Derivative forpliktelser						
Finansielle derivater brutto oppgjør						
Utbetalinger	-7 093	-1 595	-1 891	-358	-3 248	
Innbetalinger	7 225	2 026	1 517	502	3 180	
Sum derivative forpliktelser	133	431	-374	144	-68	0

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDTE OBLIGASJONER PR. 31.12.2020

MILLIONER KRONER									
ISIN Nummer	Ticker	Valuta	Pålydende	Herav eget eie	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanse-rente	Avdragsstruktur	Siste forfall
NO0010692189	SOR16 PRO	NOK	300		303	303	Fast, senior	Avdragsfritt	28.04.2021
NO0010736960	SOR35 PRO	NOK	500		504	504	Fast, senior	Avdragsfritt	26.05.2021
NO0010735327	SOR33 PRO	NOK	499		512	512	Fast, senior	Avdragsfritt	06.05.2022
NO0010735418	SOR34 PRO	NOK	500		528	528	Fast, senior	Avdragsfritt	12.05.2025
NO0010754849	SOR41 PRO	NOK	300		327	327	Fast, senior	Avdragsfritt	23.12.2025
NO0010781214	SOR44 PRO	NOK	551		561	561	Fast, senior	Avdragsfritt	22.03.2022
NO0010782253	SOR45 PRO	NOK	500		503	503	Flytende, senior	Avdragsfritt	17.02.2022
NO0010807910	SOR48 PRO	NOK	1 498		1 509	1 509	Flytende, senior	Avdragsfritt	11.11.2022
NO0010805385	SOR50 PRO	NOK	1 496		1 540	1 540	Fast, senior	Avdragsfritt	13.09.2023
XS1815076838		EURO	300		3 151	3 153	Flytende, senior, EUR	Avdragsfritt	03.05.2021
NO0010830631	SOR52 PRO	NOK	1 000		1 044	1 044	Fast, senior	Avdragsfritt	28.08.2024
NO0010869548	SOR57 PRO	NOK	600		617	617	Fast, senior	Avdragsfritt	28.11.2022
NO0010869530	SOR58 PRO	NOK	1 000		1 002	1 002	Flytende, senior	Avdragsfritt	28.11.2022
NO0010872344	SOR59 PRO	NOK	999		1 002	1 002	Flytende, senior	Avdragsfritt	22.12.2023
NO0010872351	SOR60 PRO	NOK	999		1 045	1 045	Fast, senior	Avdragsfritt	23.12.2024
Utstedt av Morbank				-	14 149	14 151			
NO0010671597	SORB09	NOK	350		382	385	Fastrente	Avdragsfritt	13.02.2023
NO0010670409	SORB08	NOK	500		594	605	Fastrente	Avdragsfritt	24.01.2028
XS1383921803		EURO	500		5 273	5 268	Fastrente	Avdragsfritt	22.03.2021
NO0010778954	SORB27	NOK	5 000		5 005	5 028	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	22.11.2021
XS1622285283		EURO	500		5 290	5 300	Fastrente	Avdragsfritt	30.05.2022
XS1775786145		EURO	500		5 363	5 359	Fastrente	Avdragsfritt	20.02.2023
NO0010832637	SORB28	NOK	6 000	1 000	6 003	6 059	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	24.09.2025
XS1947550403		EURO	500		5 744	5 511	Fastrente	Avdragsfritt	06.02.2026
XS2069304033		EURO	500		5 057	5 355	Fastrente	Avdragsfritt	26.10.2026
NO0010882632	SORB30	NOK	6 000	1 000	6 012	6 059	NIBOR 3 mnd	Avdragsfritt	19.11.2024
Utstedt av Datterselskap					44 723	44 925			
Sum Obligasjoner				2 000	58 872	59 075			

Sparebanken Sør Boligkreditt AS har anledning til å forlenge løpetiden med 1 år på alle utstedte obligasjoner.

Virkelig verdi er tillagt påløpt renter for å være sammenliknbart med innregnet verdi.

Gjennomsnittlig restløpetid på porteføljen av senior obligasjonsinnlån og obligasjoner med fortrinnsrett var 2,9 år ved utgangen 2020, mot 3,5 år ved utgangen av 2019.

FORFALLSSTRUKTUR PÅ UTSTEDT ANSVARLIG LÅNEKAPITAL PR. 31.12.2020

MILLIONER KRONER							
ISIN Nummer	Ticker	Pålydende	Innregnet verdi	Virkelig verdi	Referanserente	Avdragsstruktur	Siste forfall
NO0010809460	SOR49 PRO	200	201	202	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	02.11.2027
NO0010825094	SOR51 PRO	250	250	254	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	14.06.2028
NO0010832157	SOR53 PRO	250	250	254	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	14.09.2028
NO0010837313	SOR54 PRO	100	100	102	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	23.11.2028
NO0010871247	SOR56 PRO	500	500	506	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	12.12.2029
NO0010887177	SOR62 PRO	350	351	355	NIBOR 3 mnd	Ansvarlig lån	09.07.2030
Ansvarlig lånekapital		1 650	1 653	1 672			

LIKVIDITETSINDIKATOR

Foretaket skal også, til enhver tid, ha en likviditetsreserve (Liquidity Coverage Ratio). Kravet har fra og med 31.12.2017 utgjort 100 prosent.

Det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Likviditetsreserven skal beregnes etter følgende formel og skal uttrykkes i prosent:

$$\text{Likviditetsreserve (LCR)} = \frac{\text{Likvide eiendeler}}{\text{Netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon}}$$

LCR var for konsernet 173 prosent ved utgangen av 2020 og 154 prosent for morbanken. Tilsvarende tall for 2019 var 148 prosent for konsernet og 140 prosent for morbanken.

NOTE 15 – RENTEINNEKTER OG RENTEKOSTNADER

RENTEINNEKTER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
		<i>Renter fra finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost:</i>		
92	68	Renter av fordringer på kredittinstitusjoner	13	24
1 452	1 363	Renter av utlån til kunder	2 820	3 281
1 543	1 431	Sum renter fra finansielle instrumenter vurder til amortisert kost	2 833	3 305
		<i>Renter fra finansielle instrumenter utpekt til virkelig verdi over resultat:</i>		
165	175	Renter av utlån til kunder (fastrenteutlån)	175	166
305	231	Renter av sertifikater og obligasjoner	259	321
470	406	Sum renter fra fin. instr. vurder til virkelig verdi over resultat	434	487
		<i>Renter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat</i>		
677	390	Renter av utlån til kunder (lån med pant i bolig)		
677	390	Sum renter fra fin. instr. til virkelig verdi over utvidet resultat		
2 691	2 227	Sum renteinntekter	3 267	3 792

RENTEKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
		<i>Rentekostnader fra finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost:</i>		
38	37	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	36	38
692	447	Renter på innskudd til kunder	447	691
345	233	Renter på utstedte verdipapirer	758	1 036
49	54	Renter på ansvarlig lånekapital	54	49
47	53	Avgift Bankens Sikringsfond og andre rentekostnader	59	52
1 172	824	Sum rentekostnader fra fin.instr. vurder til amortisert kost	1 354	1 866
1 172	824	Sum rentekostnader	1 354	1 866

NOTE 16 – PROVISJONSINNTEKTER

MORBANK			KONSERN	
2019	2020	MILLIONER KRONER	2020	2019
25	26	Garantiprovisjon	21	22
21	23	Verdipapromsetning og forvaltning	23	19
188	164	Betalingsformidling	164	172
34	31	Forsikringstjenester	31	29
		Eiendomsomsetning og forvaltning	149	116
97	105	Annen virksomhet	21	45
365	350	Sum provisjonsinntekter	409	403

NOTE 17 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

MORBANK			KONSERN	
2019	2020	MILLIONER KRONER	2020	2019
-39	127	Verdiendringer fastrenteutlån - utpekt til virkelig verdi over resultat	128	-39
54	-103	Verdiendringer derivater fastrenteutlån - pliktig til virkelig verdi over resultat	-103	54
14	25	Netto fastrenteutlån	25	14
3	8	Gevinst (tap) og verdiendring sertifikater og obligasjoner	-45	-23
11	265	Utbytte aksjer	25	6
10	-18	Gevinst (tap) og verdiendring aksjer	-17	10
24	255	Sertifikater, obligasjoner og aksjer - utpekt til virkelig verdi over resultat	-37	-7
59	-230	Verdiendring obligasjoner med fast rente - sikringsbokføring	-2 000	101
-58	237	Verdiendring derivater fastrenteobligasjoner - pliktig til virkelig verdi over resultat	2 043	-77
1	7	Netto utstedte verdipapirer med fast rente - sikringsbokføring	43	24
IA	IA	<i>Herav resultateffekt knyttet til basisswap</i>	26	18
17	-188	Verdiendringer gjeld Euro - amortisert kost	-188	17
-21	184	Verdiendringer derivater - virkelig verdi	184	-21
-5	-3	Netto resultateffekt gjeld i Euro	-3	-5
-3	-11	Gevinst (tap) ved tilbakekjøp egne obligasjoner - amortisert kost	-12	-29
26	20	Valutagevinster (tap)	20	26
0	5	Andre finansielle derivater - pliktig til virkelig verdi over resultat	5	0
22	14	Netto andre finansielle instrumenter og derivater	13	-3
58	297	Netto inntekter fra finansielle instrumenter	40	24

Verdiendringer på fastrenteutlån inkluderer verdiendringer knyttet til endringer i rentenivå og endring i marginer. Viser til note 21 for ytterligere informasjon.

NOTE 18 – LØNSKOSTNADER OG PENSJON

MORBANK			KONSERN	
2019	2020	MILLIONER KRONER	2020	2019
308	317	Lønn og honorarer til tillitsvalgte (1)	405	382
47	48	Arbeidsgiveravgift	60	58
18	16	Finansskatt	16	18
44	46	Pensjonskostnader	48	46
21	18	Andre personalkostnader	23	28
438	445	Sum personalkostnader	552	533
429	442	Antall årsverk	520	501
432	436	Gjennomsnittlig antall årsverk	511	504

1 – Bankens avlønning er i hovedsak fastlønn, men har i tillegg en bonusordning. Bonusordningen omfatter alle ansatte, unntak er leder i internrevisjonen. Avhengig av måloppnåelse kan bonusordningen gi en utbetaling på maksimalt 1 månedslønn pr. ansatt. Styrets medlemmer inngår ikke i bonusordningen.

Alle ansatte kan låne inntil 5 * brutto årslønn med 1,5 % lavere rente enn bankens til enhver tid gjeldende boliglånsrente. Dette forutsetter at lånet er innenfor 85 % av markedsverdi.

PENSJON

1. november 2016 ble bankens kollektive ytelsesbaserte pensjonsordning gjennom Nordea Liv og Storebrand Livsforsikring avvirket og erstattet med kollektiv innskuddsbasert pensjonsordning i Storebrand Livsforsikring. Gjenværende forpliktelse i de kollektive ytelsesbaserte ordningene er knyttet til uføre/delvis uføre. Ansatte som fikk et beregnet pensjonstap som følge av denne endringen, får dette kompensert.

Sikret kollektiv ytelsespensjonsordning omfatter nå 21 personer som er uføre/delvis uføre.

Banken har dessuten pensjonsforpliktelser som gjelder 31 personer som ikke er dekket av forsikringsordningen i forbindelse med førtidspensjonering og tilleggspensjoner. Disse pensjonsordningene anses som ytelsesplaner. Estimateringer og - avvik føres direkte mot utvidet resultatregnskap. Den nye AFP ordningen som ble innført i 2010, er behandlet som en innskuddsordning pr. 31.12.2020.

Pensjonsforsikringene oppfyller kravene etter lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Banken benytter OMF rente som referanserate. Markedet for disse obligasjonene anses å være tilstrekkelig likvid på balansedagen.

Banken har tidligere år benyttet ekstern aktuar for beregning av pensjonsforpliktelsene. Pr 31.12.2020 er ikke dette foretatt da flere store poster er utbetalt i løpet av året, samt at den vesentligste gjenværende forpliktelsen er avklart.

Tilsvarende tabeller som i årsregnskapet for 2019 er tatt med av sammenligningshensyn og vil bli fjernet i 2021.

	2020	2019
Diskonteringsrente	IA	2,30 %
Forventet lønnsregulering	IA	2,25 %
Forventet regulering av løpende pensjoner	IA	0,50 %
Forventet regulering av folketrygdens grunbeløp	IA	2,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	IA	2,30 %
Frivillig avgang	IA	0,00 %

Ved beregning av pensjonskostnaden for 2019 ble forutsetningene pr. 31.12.2019 lagt til grunn.

De økonomiske forutsetningene er vurdert i en lang tidshorison. Forutsetningene er like Norsk Regnskapsstiftelses anbefalinger.

Beregningen var pr. 31.12.2019 basert på dødelighetstabellen FNH2013 .

Ingen beregning er foretatt pr 31.12.2020.

SAMMENSETNING AV ÅRETS PENSJONSKOSTNAD

MILLIONER KRONER	31.12.2020		31.12.2019	
	Sikret	Usikret	Sikret	Usikret
Årets pensjonsopptjening				3
Netto planendring				
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen				1
Resultatført avkastning på pensjonsmidler				
Sum pensjonskostnader ytelsesordninger				4
Premie innsk.pensj., AFP og avvikkost. ytelsepensj.		46		41
Sum pensjonskostnader ført over resultatregnskapet		46		45
Estimatavvik ført over totalresultatet		-		-
Totale pensjonskostnader		45		45
Bevegelse pensjonsforpliktelse				
Forpliktelse ved periodens begynnelse	23	40	23	58
Årets pensjonsopptjening				3
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene				1
Ny avtale				
Aktuarielt tap/gevinst				
Pensjonsutbetalinger		-5		-22
Pensjonsforpliktelse ved periodens slutt	23	36	23	40
Bevegelse pensjonsmidler				
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	19		19	
Avkastning på pensjonsmidler				
Aktuarielt tap/gevinst				
Ny avtale				
Innbetaling av pensjonsmidler	1		1	
Pensjonsutbetalinger				
Pensjonsmidler ved periodens slutt	20		20	
Netto pensjonsforpliktelse ved periodens slutt	3	36	3	40

AKTIVE PERSONER I DE ULIKE ORDNINGENE

	31.12.2020	31.12.2019
Aktive medlemmer i sikrede ytelsesordninger	0	0
Pensjonister og uføre i ordningene	21	21
Sum personer som er med i sikrede ytelsesordninger	21	21
Aktive medlemmer i usikrede ytelsesordninger	9	9
Pensjonister og uføre i ordningene	22	26
Sum personer som er med i usikrede ytelsesordninger	31	35
Aktive medlemmer av innskuddsordningen	514	461
Sum personer som er med innskuddsordningen	514	461

SENSITIVITETSANALYSE PENSJONSBEREGNING

Banken gikk over til innskuddspensjon 1. november 2016 for de kollektive ytelsesordningene. Pensjonsforpliktelsene ble dermed vesentlig redusert. Sensitivitetsanalyse ansees derfor ikke for vesentlig og er derfor ikke gjennomført for 2020 og 2019.

NOTE 19 – ANDRE DRIFTSKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
2019	2020	MILLONER KRONER	2020	2019
32	28	Markedsføring	34	38
147	159	IT kostnader	164	150
25	22	Driftskostnader fast eiendom	28	29
29	40	Eksterne honorarer	42	31
20	24	Formueskatt	24	20
82	74	Andre driftskostnader	70	79
336	348	Sum andre driftskostnader	363	348

Godtgjørelse til revisor inngår i andre driftskostnader.

MORBANK			KONSERN	
2019	2020	TUSEN KRONER	2020	2019
722	1 147	Ordinært revisjonshonorar lovpålagt revisjon	1 699	1 085
41	70	Skatterådgivning	95	41
564	560	Andre attestasjonstjenester	846	725
969	1 070	Honorar for annen bistand	1 070	973
2 296	2 847	Sum godtgjørelse til valgt revisor (inkl mva)	3 710	2 823

NOTE 20 – SKATT

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Utsatt skatt og eiendel ved utsatt skatt				
54	54	Driftsmidler	54	53
-11	4	Verdipapirer	4	-13
11	43	Utlån	43	11
-12	-11	Pensjonsforpliktelse	-11	-12
11	-109	Obligasjonslån	-740	-220
-4	52	Derivater	664	205
0	-3	Andre regnskapsmessige avsetn.	-3	0
49	29	Sum utsatt skatt og eiendel ved utsatt skatt	10	24
Sammensetning av årets skattekostnad				
-2	-20	Endring i utsatt skatt	-15	3
1	0	Utsatt skatt ført over totalresultatet	2	0
-1	-20	Utsatt skatt ført over årsresultatet/ direkte mot egenkapitalen	-13	4
261	221	Betalbar skatt på årets resultat	322	338
-1	-20	Resultatført utsatt skatt	-13	4
0	-1	For mye/lite avsatt forrige år	-2	0
261	200	Årets skattekostnad	307	342
Avst. av betalbar skatt på årets resultat				
291	305	25% av resultatet før skatt	351	367
-30	-104	25% av permanente forskjeller	-42	-24
1	20	Resultatført utsatt skatt	13	-4
261	221	Betalbar skatt på årets resultat	322	338
Balansført betalbar skatt				
261	221	Betalbar skatt på årets resultat	322	338
20	20	Formueskatt	20	20
	32	Betalbar skatt vedrørende 2019	32	
1		Korrigert skatteoppgjør for 2018		1
2		Effekt IFRS 9 tilpasning overført fra utsatt skatt		2
284	272	Betalbar skatt i balansen	373	361

Formueskatt inngår i betalbar skatt i balansen, men er presentert som andre driftskostnader i resultatregnskapet.

NOTE 21 – FINANSIELLE INSTRUMENTER ETTER KATEGORI

Amortisert kost

Gjeldsinstrumenter hvor formålet kun er å holde instrumentet for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer føres til amortisert kost.

Virkelig verdi over resultat

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Sparebanken Sør har også valgt å føre beholdning av rentebærende obligasjoner, sertifikater og aksjer til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Dette er midler som styres, måles og rapporteres til ledelsen til virkelig verdi.

Fastrenteutlån kan innløses før forfall mot betaling for over- eller underkurser som oppstår som følge av bevegelser i markedsrenten. Sparebanken Sør avdekker renterisikoen for denne balanseposten gjennom inngåelse av derivater som bokføres til virkelig verdi. Ettersom utviklingen i verdien av derivatene resultatføres, vil innregning av fastrentelån til amortisert kost føre til vesentlige svingninger i resultatet. Innregning til virkelig verdi over resultatet vil derved føre til en mer harmonisert sammenligning av derivatets resultat og verdiendring på fastrenteutlån.

Virkelig verdi over utvidet resultat (OCI – Other Comprehensive Income)

Utlån til personkunder med sikkerhet i bolig vil i morbanken bli klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat under IFRS 9. Dette kommer som en konsekvens av at utlånene på et senere tidspunkt kan selges til bankens heleide boligkredittforetak. Formålet er da ikke isolert til å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, men også videresalg.

Sikringsbokføring

Sparebanken Sør benytter sikringsbokføring når det gjelder bankens obligasjonsgjeld med fastrentevilkår i norske kroner og utenlandsk valuta. Sikringen dekker renterisikoen og valutarisikoen i obligasjonene.

KLASSIFISERING 31.12.2020

KONSERN 31.12.2020					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				1 148	1 148
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				2 460	2 460
Netto utlån til kunder	5 575			106 002	111 577
Obligasjoner og sertifikater	21 543				21 543
Aksjer	166				166
Finansielle derivater	2 706		709		3 415
Eierandeler i konsernselskaper					0
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 134	1 134
Sum finansielle eiendeler	29 990	0	709	110 744	141 443
Gjeld til kredittinstitusjoner				6 435	6 435
Innskudd fra kunder				59 833	59 833
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			38 167	18 718	56 885
Finansielle derivater	687		0		687
Etterstilt seniorobligasjonslån				2 002	2 002
Ansvarlig lånekapital				1 653	1 653
Sum finansiell gjeld	687	0	38 167	88 641	127 495

MORBANK 31.12.2020					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings-bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				1 148	1 148
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				10 936	10 936
Netto utlån til kunder	5 575	16 729		40 419	62 724
Obligasjoner og sertifikater	18 329				18 329
Aksjer	166				166
Finansielle derivater	725		182		907
Eierandeler i konsernselskaper				2 111	2 111
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				1 134	1 134
Sum finansielle eiendeler	24 795	16 729	182	55 748	97 455
Gjeld til kredittinstitusjoner				6 765	6 765
Innskudd fra kunder				59 883	59 883
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			6 934	7 215	14 149
Finansielle derivater	687		0		687
Etterstilt seniorobligasjonslån				2 002	2 002
Ansvarlig lånekapital				1 653	1 653
Sum finansiell gjeld	687	0	6 934	77 518	85 139

KLASSIFISERING 31.12.2019

KONSERN 31.12.2019					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings- bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				462	462
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				182	182
Netto utlån til kunder	5 689			100 645	106 334
Obligasjoner og sertifikater	19 916				19 916
Aksjer	190				190
Finansielle derivater	293		464		757
Eierandeler i konsernselskaper					0
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				968	968
Sum finansielle eiendeler	26 088	0	464	102 257	128 809
Gjeld til kredittinstitusjoner				1 793	1 793
Innskudd fra kunder				57 949	57 949
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			33 763	19 667	53 430
Finansielle derivater	187		236		423
Ansvarlig lånekapital				1 971	1 971
Sum finansiell gjeld	187	0	33 998	81 380	115 566

MORBANK 31.12.2019					
MILLIONER KRONER	Virkelig verdi	Virkelig verdi utvidet resultat	Sikrings- bokføring	Amortisert kost	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker				462	462
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				4 063	4 063
Netto utlån til kunder	5 689	21 733		38 764	66 185
Obligasjoner og sertifikater	16 807				16 807
Aksjer	189				189
Finansielle derivater	258		-7		251
Eierandeler i konsernselskaper				1 858	1 858
Eierinteresser i tilknyttede selskaper				968	968
Sum finansielle eiendeler	22 943	21 733	-7	46 115	90 783
Gjeld til kredittinstitusjoner				2 192	2 192
Innskudd fra kunder				57 963	57 963
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer			7 938	8 769	16 707
Finansielle derivater	170		43		213
Ansvarlig lånekapital				1 971	1 971
Sum finansiell gjeld	170	0	7 981	70 895	79 046

NOTE 22 – VIRKELIG VERDI AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

METODER FOR Å FASTSETTE VIRKELIG VERDI

GENERELT

For finansielle instrumenter, hvor den balanseførte verdien er en rimelig tilnærming til virkelig verdi, er det ikke benyttet verdsettelsesmetoder for å beregne virkelig verdi. Dette gjelder i hovedsak fordringer og gjeld som innen kort tid (3 mnd) forfaller til betaling eller hvor det er kort tid (3 mnd) til neste renteforfall/-regulering.

RENTEBYTTEAVTALER OG VALUTABYTTAVTALER

Verdsettelse av rentebytteavtaler til virkelig verdi skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Beregning av forventede kontantstrømmer og neddiskontering av disse, skjer ved bruk av observerte markedsrenter for de ulike valutaer og observerte valutakurser. Beregnede nåverdier kontrolleres mot tilsvarende beregninger fra motparter i kontraktene.

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Verdsettelse av sertifikater og obligasjoner skjer gjennom bruk av verdsettelsesteknikker basert på fremtidig kontantstrøm og kredittisiko vurdert på balansedagen. Verdsettelsen er basert på observerbare markedsrenter. For vurdering av kredittisiko bygger banken på informasjon fra en anerkjent tilbyder.

UTLÅN

For utlån vurdert til virkelig verdi, skjer verdsettelse gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker. Påslag for kredittisiko og marginer skjer med utgangspunkt i opprinnelig påslag for kredittisiko og margin, og justeres i takt med endringer i markedets prising av risiko, låntagernes kredittverdighet og marginendringer i markedet.

For lån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik innregnet verdi.

INNLÅN

For innlån vurdert til virkelig verdi, vil innlån vurderes til noterte priser der slike er tilgjengelig og papirene omsettes i et likvid marked. For andre papirer er verdsettelse foretatt gjennom bruk av verdsettelsesteknikker og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker. Påslag for kredittisiko er gjort på basis av de løpende vurderinger som andre markedsaktører gjør av bankens kredittverdighet.

INNSKUDD

For innskudd vurdert til virkelig verdi, skjer verdsettelse gjennom bruk av verdsettelsesteknikker der forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskonteres til nåverdier. Risikofri rente anslås som renten på lån mellom særlig kredittverdige banker. Påslag for kredittisiko er gjort på basis av de løpende vurderinger som andre markedsaktører gjør av bankens kredittverdighet. Påslag for marginer skjer med utgangspunkt i opprinnelig margin, men med senere justering av margin i takt med marginendringer i markedet.

For innskudd til flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik pålydende verdi.

AKSJER

Aksjer er vurdert til noterte priser der dette er tilgjengelig. For andre aksjer er verdsettelsen foretatt ved bruk av verdsettelsesteknikker.

I noen tilfeller vil aksjer i lokale selskaper mest fremstå som en støtte til et positivt tiltak i lokalmiljøet. For slike aksjer er virkelig verdi satt til aksjens kostpris eller pålydende, evt. nedskrevet til kr. 1 der det er opplagt at aksjene ikke har noen kommersiell verdi.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter er klassifisert i ulike nivåer.

Nivå 1:

Omfatter finansielle eiendeler og forpliktelser verdsatt ved bruk av ukorrigerede observerbare markedsverdier. Dette omfatter noterte aksjer, derivater som handles på aktive markedsplasser, øvrige verdipapirer med noterte markedsverdier.

Nivå 2:

Instrumenter verdsatt basert på verdsettelsesteknikker hvor alle forutsetninger (all input) er basert direkte eller indirekte på observerbare markedsdata. Verdier her kan hentes fra eksterne markedsaktører eller avstemmes mot eksterne markedsaktører som tilbyr slike tjenester.

Nivå 3:

Instrumenter er basert på verdsettelsesteknikker hvor minst en vesentlig forutsetning ikke kan støttes basert på observerbare markedsverdier. I denne kategorien inngår investeringer i unoterte selskaper og fastrenteutlån hvor det ikke foreligger nødvendig markedsinformasjon.

MORBANK				31.12.2020	KONSERN			
Innregnet verdi	Virkelig verdi			MILLIONER KRONER	Innregnet verdi	Virkelig verdi		
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
				Eiendeler innregnet til amortisert kost				
1 148		1 148		Kontanter og fordringer på sentralbanker	1 148		1 148	
10 936		10 936		Utlån til kredittinstitusjoner	2 460		2 460	
40 419			40 419	Netto utlån til kunder (flytende rente)	106 002			106 002
				Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
5 575			5 575	Netto utlån til kunder (fast rente)	5 575			5 575
16 729			16 729	Netto utlån til kunder (boliglån)				
18 329		18 329		Obligasjoner og sertifikater	21 543		21 543	
166	7		160	Aksjer	166	7		160
907		907		Finansielle derivater	3 415		3 415	
94 209	7	31 319	62 883	Sum finansielle eiendeler	140 311	7	28 567	111 737
				Gjeld innregnet til amortisert kost				
6 765		6 765		Gjeld til kredittinstitusjoner	6 435		6 435	
59 883			59 883	Innskudd fra kunder	59 833			59 833
14 149		14 151		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 885		56 961	
2 002		2 024		Etterstilt seniorobligasjonslån	2 002		2 024	
1 653		1 672		Ansvarlig lånekapital	1 653		1 672	
				Gjeld innregnet til virkelig verdi				
687		687		Finansielle derivater	687		687	
85 140	-	25 300	59 883	Sum finansiell gjeld	127 496	-	67 780	59 833

MORBANK				31.12.2019	KONSERN			
Innregnet verdi	Virkelig verdi			MILLIONER KRONER	Innregnet verdi	Virkelig verdi		
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3			Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
				Eiendeler innregnet til amortisert kost				
462		462		Kontanter og fordringer på sentralbanker	462		462	
4 063		4 063		Utlån til kredittinstitusjoner	182		182	
38 764			38 764	Netto utlån til kunder (flytende rente)	100 645			100 645
				Eiendeler innregnet til virkelig verdi				
5 689			5 689	Netto utlån til kunder (fast rente)	5 689			5 689
21 733			21 733	Netto utlån til kunder (boliglån)				
16 807		16 807		Obligasjoner og sertifikater	19 916		19 916	
189	6		183	Aksjer	190	6		184
251		251		Finansielle derivater	757		757	
87 958	6	21 584	66 368	Sum finansielle eiendeler	127 841	6	21 318	106 518
				Gjeld innregnet til amortisert kost				
2 192		2 192		Gjeld til kredittinstitusjoner	1 793		1 793	
57 963			57 963	Innskudd fra kunder	57 949			57 949
16 707		16 709		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	53 430		53 427	
1 971		1 981		Ansvarlig lånekapital	1 971		1 981	
				Gjeld innregnet til virkelig verdi				
213		213		Finansielle derivater	423		423	
79 046	0	21 095	57 963	Sum finansiell gjeld	115 565	0	57 623	57 949

Det har ikke vært bevegelser mellom nivå 1 og 2 i 2019 eller 2020.

BEVEGELSER I VERDIER INNREGNET TIL VIRKELIG VERDI SOM ER KATEGORISERT I NIVÅ 3

KONSERN			
MILLIONER KRONER	Utlån og fordringer på kunder	Herav kredittrisiko	Aksjer
Innregnet verdi 01.01.2019	5 714	-1	365
Tilgang 2019	1 106		114
Herav overført fra nivå 1 eller 2	-		
Verdiendringer ført i perioden	15	14	2
Avgang 2019	-1 146		
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)	-		-298
Innregnet verdi 31.12.2019	5 689	13	183
Tilgang 2020	1 251		51
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	128	12	1 809
Avgang 2020	-1 492		-1 883
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2020	5 575	25	160

MORBANK			
MILLIONER KRONER	Utlån og fordringer på kunder	Herav kredittrisiko	Aksjer
Innregnet verdi 01.01.2019	26 607	-1	365
Tilgang 2019	1 946		114
Herav overført fra nivå 1 eller 2	-		
Verdiendringer ført i perioden	15	14	2
Avgang 2019	-1 146		
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			-298
Innregnet verdi 31.12.2019	27 422	13	183
Tilgang 2020	1 251		51
Herav overført fra nivå 1 eller 2			
Verdiendringer ført i perioden	128	12	1 809
Avgang 2020	-6 496		-1 883
Reklassifisert som tilknyttet selskap (TS)			
Innregnet verdi 31.12.2020	22 304	25	160

I avgang inngår netto overføring av lån til datterselskapet Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Verdiendringer bokført i året gjelder i all hovedsak finansielle instrumenter som er innregnet i balansen pr. 31.12.

UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Utlån og fordringer på kunder til virkelig verdi, kategorisert i nivå 3, består av fastrenteutlån og boliglån i morbanken. I konsern utelukkende fastrenteutlån.

Ved verdsettelse av fastrenteutlån har banken delt dette opp 3 kategorier; personmarked (PM), store næringsengasjementer og øvrige næringsengasjementer. For privatmarkedet er kredittspreadene vurdert etter gjeldende markedspriser for fastrenteutlån. For store næringsengasjementer (50 største) er kundene og spread individuelt vurdert utfra hva den enkelte kunde ville kunne fått som spread/margin pr. 31.12. For øvrige næringslån er det beregnet verdi med en spread som representerer et snitt av hva mindre fastrentelån til næringskunder ville vært pr. 31.12. Boliglån med flytende rente er virkelig verdi vurdert å være lik innregnet verdi.

AKSJER

Gjelder aksjer og plasseringer i selskap hvor det er ingen eller lav omsetning og skjønn må utøves ved verdsettelsen. Det benyttes i stor grad multipler og mindre grad av inntjeningsbaserte metoder ved verdsettelsen. Verdsettelsen påvirkes av den skjønnsmessige vurderingen.

SENSITIVITETSANALYSE NIVÅ 3

Sensitiviteten for fastrenteutlån er estimert ved at marginkravet er endret med 10 basispunkter. I verdsettelsen for fastrenteutlån til privatkunder legges markedsrenter som er tilgjengelig til grunn. For bedriftsmarkedet er det større grad av skjønn ved fastsettelsen av hva markedsspread/-margin er pr. 31.12.

			KONSERN / MORBANK	
MILLIONER KRONER			31.12.2020	31.12.2019
Utlån til kunder			20	19
- herav lån til bedriftsmarked (BM)			2	3
- herav lån til personmarked (PM)			18	16

SIKRINGSBOKFØRING

Banken benytter seg av sikringsbokføring for gjeld i fastrente og valuta. Finansielle derivater som benyttes som sikringsinstrumenter blir bokført til virkelig verdi. Obligasjonslån som inngår som sikringsobjekt blir innregnet til kostpris og blir løpende justert for endringer i virkelig verdi for de risikoer som sikres. Sikringen avdekker renterisikoen i utstedte fastrenteobligasjoner, samt valutarisikoen for utstedte obligasjoner i utenlandsk valuta. Sikringsbokføringen stiller krav til banken om å holde system på måling og dokumentasjon av sikringseffektivitet.

Samtlige obligasjonslån emittert med fastrente eller valuta inngår i sikringsbokføringen. Sparebanken Sør benytter virkelig verdi sikring. Som metode for å måle effektiviteten av sikringen benyttes dollar-offset metode.

Sikringsbokføring er i tråd med reglene i IFRS 9. Det må være et økonomisk forhold mellom sikringsinstrumentet og det sikrede elementet, og effekten av kredittrisiko må ikke dominere verdiendringer i sikringsforholdet. I henhold til IFRS 9 er en prospektiv (fremtidsrettet) effektivitetstest tilstrekkelig. Ineffektivitet i sikringen, definert som forskjellen mellom verdireguleringen av sikringsinstrumenter og verdijustering av sikringsobjektet, innregnes i resultatregnskapet etter hvert som det oppstår. Unntaket er den delen av verdireguleringen som skyldes en endring i basisspread knyttet til sikringsinstrumentene.

For rente og valutawapper som er inngått etter 1. januar 2018 har verdiendringer som skyldes endringer i valutabasis blitt ført over utvidet resultat. Rente og valutawapper opprettet frem til 1.1.2018 bokføres til virkelig verdi, med verdiendringer over resultat til disse forfaller.

SIKRINGSBOKFØRING I BALANSEN

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Sikringsinstrumenter / finansielle derivater				
-7	182	Renteswapp NOK	281	59
		Renteswapp EUR	2 348	770
-7	182	Sum finansielle eiendeler	2 630	829
Sikringsobjekter				
7 984	6 750	Pålydende gjeld NOK	7 600	8 834
		Pålydende gjeld EUR (1)	24 287	24 287
-46	184	Justering sikringsobjekt NOK - renterisiko	284	22
		Justering sikringsobjekt EUR - rente og valutarisiko	2 387	645
Sikringsinstrumenter / finansielle derivater				
43	0	Renteswapp NOK	0	43
		Renteswapp EUR	0	189
7 981	6 934	Sum finansiell gjeld	34 558	34 019

(1) Omregnet til NOK med kurs fra tidspunkte for utstedelse.

Sikringsinstrumentet er innregnet under finansielle derivater. Pålydende og justering av sikringsobjekt er innregnet under gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer.

RESULTAT AV SIKRINGSBOKFØRINGEN

MORBANK			KONSERN	
2019	2020	MILLIONER KRONER	2020	2019
Resultat / ineffektivitet i sikringsbokføringen				
1	7	Resultateffekt sikrings renterisiko (NOK)	7	1
	5	Herav resultateffekt som følge av tilbakekjøp	5	
		Resultateffekt sikring rente og valutarisiko (EUR)	36	22
<i>IA</i>	<i>IA</i>	<i>Herav resultateffekt knyttet til valutabasis</i>	<i>26</i>	<i>18</i>
1	7	Sum	43	24
Totalresultat (OCI)				
<i>IA</i>	<i>IA</i>	<i>Verdiendring valutabasis ført mot totalresultat</i>	<i>-7</i>	<i>-5</i>

REFERANSERENTEREFORMEN / IBOR-REFORM

Finansdepartementet besluttet 20. desember endringer i referanserenteloven som gjennomfører referanseverdiforordningen (EU 2016/1011) i norsk rett.

Sparebanken Sør benytter derivater som er knyttet mot IBOR-rente. Alle sikringsinstrumenter i NOK er eksponert mot NIBOR og alle sikringsinstrumenter i EUR er eksponert mot EURIBOR og NIBOR.

Tabellen under viser pålydende verdi av sikringsinstrumenter:

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
		Pålydende verdier		
7 984	6 750	Renteswapp NOK	7 600	8 834
		Renteswapp EUR	2 500	2 500

Banken har i 2020 gjennomført et prosjekt for å håndtere problemstillingene rundt nye referanserenter. Banken er eksponert mot ulike IBOR-renter og anser kompleksiteten ved å endre nødvendige systemer som begrenset.

Banken legger til grunn at NIBOR og EURIBOR vil kvoteres i ytterligere et par år, og banken vil tilpasse seg markedspraksis fremover. Når det gjelder sikringsbokføring forventer banken at etablerte sikringsforhold kan videreføres uten at det må foretas en fraregning og innregning, og dermed kan videreføres uten større regnskapsmessige effekter.

NOTE 23 – OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
		Kortstiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat		
4 612	4 986	Sertifikater og obligasjoner utstedt av det offentlige	6 863	6 066
12 195	11 325	Sertifikater og obligasjoner utstedt av andre	14 680	13 850
0	2 018	Sertifikater og obligasjoner utstedt av datterselskap	0	0
16 807	18 329	Sum kortstiktige plasseringer utpekt til virkelig verdi over resultat	21 543	19 916
16 807	18 329	Plasseringer i verdipapirer	21 543	19 916
13 346	13 656	Stillet sikkerhet i obligasjoner for trekkadgang i Norges Bank	13 656	13 346

KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INVESTERINGER

Sertifikater og obligasjoner blir ratet av eksterne. Der hvor verdipapirer har en offisiell rating er denne benyttet, men i tilfeller hvor offisiell rating ikke eksisterer benyttes eksterne meglers kredittvurdering som grunnlag for risikoklassifiseringen.

Bankens risikokategori	Rating
Laveste risiko	AAA, AA+, AA og AA-
Lav risiko	A+, A og A-
Middels risiko	BBB+, BBB og BBB-
Høy risiko	BB+, BB og BB-
Høyeste risiko	B+ og lavere

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
		Sertifikater og obligasjoner		
16 758	18 263	Lavest risiko	21 472	19 859
0	0	Lav risiko	0	0
0	0	Middels risiko	0	0
0	0	Høy risiko	0	0
0	0	Høyest risiko	0	0
49	65	Periodiserte renter	71	57
16 807	18 329	Sum sertifikater og obligasjoner	21 543	19 916

NOTE 24 – AKSJER

Alle aksjer og andeler er klassifisert til virkelig verdi over resultat.

KONSERN 31.12.2020			
TUSEN KRONER	Eierandel	Balanseført verdi	Anskaff. kost
Aksjer klassifisert til virkelig verdi			
Eksportfinans	1,5	75 000	66 454
VN Norge AS*	2,3	25 344	0
Norne Eierselskap	17,4	6 038	12 691
Sparebanken Vest	0,1	6 508	3 306
Norgesinvestor Proto	17,6	23 792	15 600
Norgesinvestor IV	2,1	9 381	8 058
Øvrige selskaper (36 stk)		5 487	9 568
Sum aksjer vurdert til virkelig verdi		151 550	115 677
Andeler klassifisert til virkelig verdi			
Skagerak Venture Capital I KS	12,5	3 419	3 419
Skagerak Seed Capital II AS	9,5	907	2 470
Skagerak Maturo V AS	4,7	2 250	2 250
Skagerak Maturo Seed AS	5,8	8 250	8 250
Sum andeler vurdert til virkelig verdi		14 827	16 389
SUM		166 376	132 066

* Selskapet ble omdannet i 2018 og antall aksjer er opplyst i milliarder.

KONSERN 31.12.2019			
TUSEN KRONER	Eierandel	Balanseført verdi	Anskaff. kost
Aksjer klassifisert til virkelig verdi			
Eksportfinans	1,5	75 000	66 454
VN Norge AS*	2,27	43 097	-
Norne Eierselskap	17,4	6 038	6 038
Sparebanken Vest		5 699	2 735
Norgesinvestor Proto	17,6	23 283	15 600
Norgesinvestor IV	2,1	9 875	8 058
Øvrige selskaper (36 stk)		8 202	11 557
Sum aksjer vurdert til virkelig verdi		171 194	110 442
Andeler klassifisert til virkelig verdi			
Skagerak Venture Capital I KS	12,4	12 000	12 000
Skagerak Seed Capital II AS	10,4	757	757
Skagerak Maturo Seed AS	5,8	5 850	5 850
Sum andeler vurdert til virkelig verdi		18 607	18 607
SUM		189 801	129 049

* Selskapet ble omdannet i 2018 og antall aksjer er opplyst i milliarder.

Sparebanken Sørs datterselskaper som konsolideres i konsernregnskapet har ingen vesentlige plasseringer i aksjer pr 31.12. Oversikten over er derfor lik for morbank og konsern.

Bankens investering i ventureselskap er i hovedsak en deltakelse i investeringselskap. Selskapet utarbeider selv verddivurderinger på grunnlag av underliggende porteføljeværdi, som banken benytter ved verdsettelse.

Konsernet har kommitert seg til ytterligere innbetalinger knyttet til investeringen i Skagerak Maturo V AS og Skagerak Maturo Seed AS. Pr. 31.12.2020 er uinnkalt kapital på 19 500 000 kroner (Pr. 31.12.2019 var det 9 300 349 kroner).

Det viser til note 34; Opplysninger om nærstående parter for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper.

NOTE 25 – DATTERSELSKAPER OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

MORBANK 31.12.2020					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100 %	1 125 000	2 095 695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	91 %	10 739	11 499
AS Eiendomsvekst	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	3 000	2 935
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50 %	601	0
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	100	0
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100 %	100	780
Sum					2 110 909

MORBANK 31.12.2019					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100 %	1 125 000	1 845 695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmegling	Kristiansand	91 %	5 728	6 983
AS Eiendomsvekst	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	3 000	2 935
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50 %	601	1 000
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	100	-
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100 %	100	1 450
Sum					1 858 063

Arendal Brygge AS er et felleskontrollert selskap og konsolideres ikke inn i regnskapet.

Eierandelene tilsvarer andelen av stemmeberettiget kapital.

Det viser til note 34; Opplysninger om nærstående parter for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med datterselskap.

NOTE 26 – TILKNYTTETE SELSKAPER

MORBANK 31.12.2020					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi	
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	21 %	607 958	
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	21 %	406 517	
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	22 %	111 668	
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30 %	450	
Torvparkering AS	Parkeringshus	Kristiansand	23 %	6 535	
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29 %	1 125	
Sum				1 134 253	

MORBANK 31.12.2019					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Bokført verdi	
Frende Holding AS	Forsikring	Bergen	20 %	482 868	
Brage Finans AS	Finansiering	Bergen	21 %	373 849	
Balder Betaling AS	Finansiering	Bergen	22 %	103 346	
Åseral Næringshus AS	Eiendomsforvaltning	Åseral	30 %	450	
Torvparkering AS	Parkeringshus	Kristiansand	23 %	6 400	
Søndeled Bygg AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	29 %	1 125	
Sum				968 039	

Det viser til note 34; Opplysninger om nærstående parter for tilleggsopplysninger knyttet til transaksjoner med tilknyttede selskaper.

NOTE 27 – FINANSIELLE DERIVATER

Sparebanken Sør og Sparebanken Sør Boligkreditt AS har avtaler som regulerer motpartsrisiko og netting av derivater.

Det er inngått ISDA avtaler med finansielle motparter hvor det er inngått tilleggsavtale knyttet til sikkerhetsstillelse (CSA). Konsernet har gjennom avtalene adgang til å motregne mellomværende dersom visse hendelser inntreffer. Beløpene er ikke motregnet i balansen med bakgrunn i at transaksjonene normalt gjøres opp brutto. Sparebanken Sør (morbank) har også inngått avtale om avregning (clearing) av derivater hvor motpartsrisikoen flyttes til sentral motpart (clearing house) som beregner behovet for sikkerhetsstillelse. Eiendelene og forpliktelsene i tabellen under kan motregnes.

31.12.2020						KONSERN
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	3 415	290	3 125	-2 157	968	
Derivater - gjeld	-687	-290	-397	472	74	
Netto	2 728	0	2 728	-1 686	1 042	

31.12.2019						KONSERN
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	757	422	335		335	
Derivater - gjeld	-422	-422	0		0	
Netto	335	0	335		335	

31.12.2020						MORBANK
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	907	290	617	-236	381	
Derivater - gjeld	-687	-290	-397	472	74	
Netto	219	0	219	236	455	

31.12.2019						MORBANK
MILLIONER KRONER	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter som ikke er nettoført	Finansielle derivater - nettopresentert	Avgitt/mottatt collateral	Netto	
Derivater - eiendeler	251	162	89		89	
Derivater - gjeld	-212	-162	-50		-50	
Netto	39	0	39		39	

Konsernet reklassifiserte presentasjonen av mottatt collateral pr 01.01.2020. Tidligere ble mottatt/betalt collateral presentert i linjen finansielle derivater. Mottatt collateral presenteres nå som gjeld til kredittinstitusjoner og betalt collateral presenteres som innskudd i kredittinstitusjoner. Sammenlikningstall er ikke omarbeidet.

NOTE 28 – OBLIGASJONSGJELD OG ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

VERDIPAPIRGJELD - KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Obligasjoner, nominell verdi	55 989	52 977
Verdireguleringer	735	273
Påløpte renter	161	180
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 885	53 430

ENDRING I VERDIPAPIRGJELD - KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	52 977	5 000	-3 724	1 736	55 989
Verdireguleringer	273			462	735
Påløpte renter	180			-18	161
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	53 430	5 000	-3 724	2 180	56 885

MILLIONER KRONER	31.12.2018	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2019
Obligasjoner, nominell verdi	47 969	16 063	-10 867	-187	52 977
Verdireguleringer	170			103	273
Påløpte renter	184			-4	180
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	48 323	16 063	-10 867	-89	53 430

ENDRING I ANSVARLIG LÅNEKAPITAL - MORBANK OG KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Ansvarlig lån	1 966	350	-666		1 650
Påløpt rente	5			-2	3
Sum ansvarlig lånekapital	1 971	350	-666	-2	1 653

MILLIONER KRONER	31.12.2018	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2019
Ansvarlig lån	1 600	500	-134		1 966
Påløpt rente	4			1	5
Sum ansvarlig lånekapital	1 604	500	-134	1	1 971

VERDIPAPIRGJELD - MORBANK

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Obligasjoner, nominell verdi	13 899	16 672
Verdireguleringer	184	-47
Påløpte renter	66	82
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14 149	16 707

ENDRING I VERDIPAPIRGJELD - MORBANK

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	16 672	0	-2 959	186	13 899
Verdireguleringer	-47			231	184
Påløpte renter	82			-16	66
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	16 707	0	-2 959	401	14 149

MILLIONER KRONER	31.12.2018	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2019
Obligasjoner, nominell verdi	17 904	3 600	-4 815	-17	16 672
Verdireguleringer	13			-60	-47
Påløpte renter	110			-28	82
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	18 027	3 600	-4 815	-104	16 707

ENDRING I ETTERSTILT SENIOROBLIGASJONSLÅN – MORBANK OG KONSERN

MILLIONER KRONER	31.12.2019	Emittert	Forfalt / innløst	Andre endringer i perioden	31.12.2020
Obligasjoner, nominell verdi	0	2 000	0	0	2 000
Verdireguleringer	0			2	2
Påløpte renter	0			0	0
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	2 000	0	2	2 002

NOTE 29 – UTLÅN OG GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Utlån til kredittinstitusjoner				
3 964	8 712	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	241	82
100	2 224	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2 219	100
4 063	10 936	Sum utlån til kredittinstitusjoner	2 460	182
Gjeld til kredittinstitusjoner				
419	2 236	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	250	38
1 770	4 520	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	6 176	1 752
2	9	Påløpte renter	9	2
2 192	6 765	Sum gjeld til kredittinstitusjoner	6 435	1 793

KONSERN						
MILLIONER KRONER	31.12.2019	Opptak av ny gjeld	Collateral*	Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2020
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	182	0	472	1628	179	2 460
Gjeld til kredittinstitusjoner	1793	2500	2157	0	-15	6 435
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	-1 611	-2 500	-1 686	1 628	194	-3 975

KONSERN					
MILLIONER KRONER	31.12.2018	Opptak av ny gjeld	Nettoendring kreditter	31.12.2019	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	119		63	182	
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 918		-125	1 793	
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	-1 799		188	-1 611	

MORBANK						
MILLIONER KRONER	31.12.2019	Opptak av ny gjeld	Collateral*	Repo-avtaler	Nettoendring kreditter	31.12.2020
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4063	0	472	1628	4773	10 936
Gjeld til kredittinstitusjoner	2192	2500	236	0	1838	6 765
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	1 871	-2 500	236	1 628	2 936	4 170

MORBANK					
MILLIONER KRONER	31.12.2018	Opptak av ny gjeld	Nettoendring kreditter	31.12.2019	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 010		1 053	4 063	
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 261		-69	2 192	
Sum netto gjeld til kredittinstitusjoner	749		1 122	1 871	

*Konsernet reklassifiserte presentasjonen av mottatt collateral pr 01.01.2020. Tidligere ble mottatt/betalt collateral presentert i linjen finansielle derivater. Mottatt collateral presenteres nå som gjeld til kredittinstitusjoner og betalt collateral presenteres som utlån til kredittinstitusjoner. Sammenlikningstall er ikke omarbeidet.

NOTE 30 – VARIGE DRIFTSMIDLER

KONSERN	Maskiner, inventar og transportmidler		Bygninger		Bruksrett leide lokaler i hht IFRS 16		Sum bygninger, inventar og bruksretter	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
MILLIONER KRONER								
Anskaffelseskost 01.01.	189	205	512	519	48	43	749	767
Årets tilgang	18	13	8	5	8	5	35	23
Årets avgang	-31	-29	-19	-12	0		-50	-41
Andre endringer	-42		47				5	-
Anskaffelseskost 31.12.	134	189	548	512	56	48	738	749
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	122	146	144	139	11	5	278	290
Akkumulerte av og nedskrivninger andre endringer	-30		30		0		0	
Bokført verdi 31.12	42	43	374	373	45	42	461	458
Ordinære avskrivninger	8	10	10	7	6	5	24	22
Nedskrivninger			3	2	0		3	2
Gevinst/tap ved salg	0		4	0			5	0

KONSERN	Immatrielle eiendeler	
	2020	2019
MILLIONER KRONER		
Anskaffelseskost 01.01.	190	181
Årets tilgang	36	20
Årets avgang	0	-11
Anskaffelseskost 31.12.	226	190
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	179	163
Bokført verdi 31.12	47	27
Ordinære avskrivninger	16	14

Antatt økonomisk levetid harmonerer med avskrivningstiden for de enkelte grupper av driftsmidler. Driftsmidlene avskrives lineært. Konsernets bygninger ligger i bankens eget distrikt og disponeres i det alt vesentlige til bankens eget bruk. Avskrivningssatsen for bygninger er i intervallet 2-5 %, avskrivningssatsen for maskiner, inventar, transportmidler og immaterielle eiendeler er i intervallet 10-33 %.

MORBANK	Maskiner, inventar og transportmidler		Bygninger		Bruksrett leide lokaler i hht IFRS 16		Sum bygninger, inventar og bruksretter	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
MILLIONER KRONER								
Anskaffelseskost 01.01.	176	192	484	491	48	43	708	726
Årets tilgang	18	13	6	5	8	5	32	23
Årets avgang	-31	-29	-15	-12			-46	-41
Andre endringer	-42		47				5	0
Anskaffelseskost 31.12.	121	176	522	484	56	48	699	708
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	111	134	147	143	11	5	269	282
Akkumulerte av og nedskrivninger andre endringer	-30		30				0	
Bokført verdi 31.12	40	42	346	341	45	42	430	426
Ordinære avskrivninger	8	10	9	7	6	5	23	22
Nedskrivninger			3	2	0		3	2
Gevinst/tap ved salg	0		3	0			4	0

MORBANK	Immatrielle eiendeler	
	2020	2019
MILLIONER KRONER		
Anskaffelseskost 01.01.	92	83
Årets tilgang	30	20
Årets avgang	0	-11
Anskaffelseskost 31.12.	122	92
Akkumulert av- og nedskrivninger 31.12.	81	65
Bokført verdi 31.12	41	27
Ordinære avskrivninger	16	14

Morbank har i 2020 integrert anleggsregisteret inn i regnskapssystemet. I den forbindelse er det ryddet i gamle anlegg mht utrangeringer. Dette har medført økt avgang av akkumulerte av og nedskrivninger. Videre har enkelte anleggsgrupper blitt endret mellom maskiner, inventar og transportmidler til Bygg. Overtatte eiendeler har tidligere ligget utenfor anleggsregisteret. Dette er i 2020 tatt inn som en integrert del under bygninger. Effektene av endring av anleggsgruppe og integrering av overtatte eiendeler er ført på egne linjer som andre endringer.

NOTE 31 – INNSKUDD FRA KUNDER

INNSKUDD FRA KUNDER FORDELT PÅ SEKTORER OG NÆRINGER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
28 084	29 834	Personkunder	29 836	28 074
9 325	9 078	Offentlig	9 079	9 326
561	660	Primærnæring	660	561
1 923	1 474	Industri	1 474	1 923
566	709	Utvikling av eiendom	655	561
1 117	1 402	Oppføring av bygninger	1 402	1 117
3 066	3 031	Eiendomsdrift	3 031	3 066
645	595	Transport	595	645
1 032	1 541	Varehandel	1 542	1 032
152	214	Hotell og restaurant	214	152
186	189	Borettslag	189	186
5 075	4 303	Forretningsmessig tjenesteyting	4 303	5 075
6 202	6 832	Sosial tjenesteyting	6 832	6 202
29	20	Påløpte renter	20	29
57 963	59 883	Sum innskudd fra kunder	59 833	57 949

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
46 975	51 073	Innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	51 073	46 960
10 960	8 790	Innskudd fra kunder med avtalt løpetid	8 790	10 960
57 935	59 863	Sum innskudd fra kunder	59 863	57 920
29	20	Påløpte renter	20	29
57 963	59 883	Sum innskudd fra kunder inkl. påløpte renter	59 883	57 949

NOTE 32 – ANNEN GJELD

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020	MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
59	41	Leverandørgjeld	53	68
16	14	Skattetrekk	21	22
37	31	Avregningskonti	31	37
142	180	Annen gjeld	187	145
37	38	Påløpne feriepenger	48	45
98	102	Øvrige påløpte kostnader	116	108
387	406	Sum annen gjeld	457	425

NOTE 33 – GJENNOMSNIITTLIGE RENTESATSER

MORBANK			KONSERN	
31.12.2019	31.12.2020		31.12.2020	31.12.2019
		Gjeld til kredittinstitusjoner		
2,42 %	0,26 %	Gjeld til kredittinstitusjoner	0,27 %	2,42 %
		Innskudd fra kunder		
1,15 %	0,42 %	Innskudd fra kunder	0,42 %	1,15 %
		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		
2,42 %	0,98 %	Obligasjonsgjeld flytende rente	0,90 %	1,38 %
0,11 %	0,00 %	Obligasjonsgjeld flytende rente EUR	0,00 %	0,11 %
2,45 %	2,45 %	Obligasjonsgjeld fast rente	2,61 %	2,50 %
		Obligasjonsgjeld fast rente EUR	0,25 %	0,25 %

Gjennomsnittlig rente er beregnet som veid gjennomsnitt av de faktiske rentebetingelser pr. 31.12, definert som helårlig etterskuddsrente. Ingen gjeldsposter har særlige vilkår.

Den samlede gjeld til kredittinstitusjoner er i det alt vesentlige i norske kroner. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer er i sin helhet i norske kroner.

NOTE 34 – OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

Sparebanken Sør har inngått transaksjoner med nærstående parter som beskrevet i herværende note, samt note 35. Transaksjoner med datterselskap er eliminert i konsernregnskapet.

Foruten lån gitt til særskilte betingelser til ansatte, er alle

transaksjoner med nærstående inngått på markedsmessige vilkår. Utover de transaksjoner som identifiseres i denne note og note 35, samt eliminerte transaksjoner innenfor konsernet Sparebanken Sør er det ikke transaksjoner eller utestående av betydning med nærstående parter.

TUSEN KRONER	Konsernledelse	Styret	Forstanderskapets leder
Lån utestående pr. 31.12.	20 814	12 182	2 322
Rentekostnader	200	303	67
Innskudd 31.12.	11 218	4 482	72
Renteinntekter	81	43	0

Datterselskaper	Lån	Renteinnt.	Innskudd	Rentekostn.	Forv. Honorar	Motatt utbytte	Driftsinnt.
Prosjektutvikling AS	20 538	818	105	1			
Eiendomsvekst AS	5 000	0	5 196	18			
Transitt Eiendom AS	2 305	213	0	0			
Sørmegleren Holding AS	0	124	21 720	6		4 296	2400
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	10 488 652	99 901	2 252 025	709	84 434	235 279	
Sum	10 516 495	101 056	2 279 046	734	84 434	239 575	2 400

Tilknyttede selskaper	Lån	Renteinnt.	Innskudd	Rentekostn.
Arendal Brygge AS	47 041	1 681	105	0
Torvparkering AS	156 197	4 796	9 624	18
Sum	203 238	6 477	9 729	18

Tilknyttede selskaper	Provisjonsinnt.	Provisjonskostn.	Personal-forsikring
Balder Betaling AS		1 354	
Brage Finans AS	4 197	5 182	
Frende Holding AS	31 282		4 886
Sum	35 479	6 536	4 886

Sparebanken Sør har fraregnet lån som er overført til Sparebanken Sør Boligkreditt AS. Avtalene er utformet slik at utlånene kvalifiserer til å fraregnes. Omfanget av slike fraregnede utlån er gjengitt nedenfor.

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	48 899	40 200

Sparebanken Sør Boligkreditt AS kjøper de fleste tjenester fra banken. Alle avtaler mellom selskapene er inngått på markedsmessige vilkår. Sparebanken Sør Boligkreditt AS har pr. 31.12.2020 en innvilget kredittramme på 5 000 mill. kroner i Sparebanken Sør. I tillegg har Sparebanken Sør Boligkreditt AS en til enhver tid tilgjengelig lånefasilitet med morbank hvor det betales en årlig kommisjon.

NOTE 35 – GODTGJØRELSE OG LIKNENDE

Informasjon i denne noten gjelder status for konsernets styre, ledelse og tillitsvalgte.

									2020
Konsernledelse		Antall	Samlet		Natural-	Periodisert	Samlet		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapital-	lønn	Bonus	ytelser	pensjons-	godtgjørelse	Lån	
		bevis				kostnad			
Geir Bergskaug	Adm. direktør	66 239	2 938	106	204	2) 4 537	7 785	2 987	
Lasse Kvinlaug	Viseadm. direktør/direktør BM	3 088	1 885	75	157	448	2 565	0	
Gunnar Thomassen	Direktør personmarkedet	3 206	1 766	72	277	348	2 463	3 811	
Rolf H. Søraker	Direktør konsernstab	1 644	1 460	63	164	318	2 005	1 847	
Marianne Lofthus	Direktør kapitalmarked	776	1 376	60	244	354	2 034	4 455	
Bjørn A. Friestad	Direktør risikostyring	4 119	1 506	64	211	360	2 141	1 152	
Gry Moen	Direktør forretningsutvikling	732	1 376	60	198	347	1 981	5 234	
Steinar Breen 1)	Direktør strategi og compliance	614	1 118	0	128	134	1 380	1 328	
Sum		80 717	13 425	500	1 583	6 846	22 354	20 814	

1) Ansatt fra april 2020.

2) Økning i periodisert pensjonskostnad skyldes endring i individuell avtale i 2020. Avtalen er endret fra ytelsesbasert til innskuddsbasert avtale.

Det er et bonussystem for alle bankens ansatte inkludert konsernets ledelse, ref. note 18.

									2019
Konsernledelse		Antall	Samlet		Natural-	Periodisert	Samlet		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapital-	lønn	Bonus	ytelser	pensjons-	godtgjørelse	Lån	
		bevis				kostnad			
Geir Bergskaug	Adm. direktør	60 625	2 891	68	188	2 186	5 333	2 968	
Lasse Kvinlaug	Viseadm. direktør/direktør BM	2 474	1 865	49	182	294	2 390	0	
Gunnar Thomassen	Direktør personmarkedet	2 592	1 744	47	258	350	2 399	3 328	
Rolf H. Søraker	Direktør konsernstab	1 030	1 463	41	133	318	1 955	2 258	
Marianne Lofthus	Direktør kapitalmarked	162	1 359	39	176	356	1 930	4 468	
Bjørn A. Friestad	Direktør risikostyring	3 505	1 486	42	200	300	2 028	1 301	
Gry Moen	Direktør forretningsutvikling	118	1 352	39	173	348	1 912	4 667	
Sum		70 506	12 160	325	1 310	4 152	17 947	18 991	

Administrerende direktør har avtale om ett års etterlønn ved pålagt fratreden før utløpet av avtalt tjenestetid.

Det er et bonussystem for alle bankens ansatte inkludert konsernets ledelse, ref. note 18.

						2020
Styret		Antall			Samlet	
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån
Stein A. Hannevik 1)	Leder	38 467	488	4	492	0
Inger Johansen	Nestleder	0	201	1	202	0
Marit Kittelsen 2)	Medlem	0	127	7	134	1 126
Erling Holm 2)	Medlem	0	243	11	254	3 500
Mette Harv	Medlem	0	235	0	235	0
Tom Erik Jebsen 2)	Medlem	2 500	124	5	129	0
Knut R Sæthre	Fast møtende varamedlem	0	140	0	140	0
Merete Østby 3)	Medlem	0	23	0	23	0
Erik Tønnesen 3)	Medlem	0	23	0	23	7 293
Trond Randøy 3)	Fast møtende varamedlem	0	23	0	23	0
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	776	138	40	178	263
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	776	140	22	162	0
Sum		42 542	1 905	90	1 995	12 182

1) Honorar fra styret og underkomiteer

2) Medlem i styret fra 01.01.2020 - 30.10.2020

3) Medlem i styret fra 01.11.2020

						2019
Styret		Antall			Samlet	
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	Honorar	Naturallytelser	godtgjørelse	Lån
Stein A. Hannevik	Leder	23 467	441	13	454	6 813
Inger Johansen	Nestleder	0	206	2	208	2 975
Marit Kittelsen	Medlem	0	131	8	139	1 150
Erling Holm	Medlem	0	240	23	263	0
Mette Harv	Medlem	0	220	2	222	0
Tom Erik Jebsen	Medlem	2 500	131	9	140	0
Knut R Sæthre	Fast møtende varamedlem	0	120	0	120	0
Jan Erling Tobiassen	Ansattvalgt	162	120	14	134	70
Gunnhild Tveiten Golid	Ansattvalgt	162	120	21	141	0
Sum		26 291	1 729	92	1 821	11 008

				2020
Forstanderskapet		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Jorunn Aarrestad	Leder forstanderskap	0	71	2 322
Terje Spilling	Nestleder forstanderskap	0	11	0
Rita Eretveit	Innskytervalgt	0	3	0
Anne Omholt Hovstad	Innskytervalgt	0	3	0
Ingvild Hovden	Innskytervalgt	97	6	998
Birgitte Midgaard	Innskytervalgt	0	57	390
Kristi Marie Tveit	Innskytervalgt	0	3	1 347
Linda Gjertsen	Innskytervalgt	0	6	1 088
Mette Vestberg Sørensen	Innskytervalgt	0	38	0
Ole Tom Haddeland	Innskytervalgt	0	6	181
Merete Fogh Lund	Innskytervalgt	0	3	2 650
Berit T Knudsen	Innskytervalgt	0	16	0
Tore Askildsen	Offentlig valgt	0	3	2 739
Dag Eide	Offentlig valgt	0	13	0
Bjørn Rudborg	Offentlig valgt	0	3	0
Nina Berit Gumpen Hansen 4)	Egenkapitalbeviser	174 209	13	0
Alf Albert	Egenkapitalbeviser	58 732	13	1 036
Ole Moe Dy	Egenkapitalbeviser	904	10	0
Helge Sandåker 2)	Egenkapitalbeviser	0	16	1 256
Kari Anne Norbø 2)	Egenkapitalbeviser	105	6	0
Svein Bringsjord 1)3)	Egenkapitalbeviser	6 854	25	1 545
Karen Andersen	Valgt av de ansatte	398	25	1 591
Hildegunn Smidsrød	Valgt av de ansatte	894	3	940
Tommy Holter Moi	Valgt av de ansatte	894	3	3 806
Nina Merete Olsen	Valgt av de ansatte	684	25	3 511
Bente Sørensen	Valgt av de ansatte	596	3	971
Hege Kirkhus	Valgt av de ansatte	894	6	3 096
Hans Arthur Frigstad	Valgt av de ansatte	162	3	2 562
Sum		245 423	393	32 029

1) Honorar forstanderskap og valgkomite

2) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 7.988.679 egenkapitalbevis

3) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør og 6854 egne egenkapitalbevis

4) Representerer Gumpen Eiendom AS

				2019
Forstanderskapet		Antall		
TUSEN KRONER	Rolle	egenkapitalbevis	1) Honorar	Lån
Jorunn Aarrestad	Leder, Innskytervalgt	0	63	2 333
Terje Spilling	Nestleder, Innskytervalgt	0	3	0
Øystein Haga	Innskytervalgt	0	16	2 438
Kai Magne Strat	Innskytervalgt	0	13	2 636
Ingvild Hovden	Innskytervalgt	97	6	1 250
Birgitte Midtgaard	Innskytervalgt	0	34	439
Kristi Marie Tveit	Innskytervalgt	0	0	1 537
Linda Gjertsen	Innskytervalgt	0	3	1 038
Mette Vestberg Sørensen	Innskytervalgt	0	36	0
Ole Tom Haddeland	Innskytervalgt	0	6	507
Ståle Rysstad	Innskytervalgt	0	49	0
Berit T Knudsen	Innskytervalgt	0	3	0
Nils Johannes Nilsen	Offentlig valgt	0	6	0
Vidar Stang	Offentlig valgt	0	6	0
Harald Fauskanger Andersen	Offentlig valgt	500	33	2 574
Tormod Nyberg 2)	Egenkapitalbeviser	20 000	3	0
Alf Albert	Egenkapitalbeviser	59 313	3	1 346
Egil B Galteland	Egenkapitalbeviser, vara	6 020	6	0
Helge Sandåker 3)	Egenkapitalbeviser	0	3	0
Kari Anne Norbø 3)	Egenkapitalbeviser	0	6	0
Svein Bringsjord 4)	Egenkapitalbeviser	5 854	33	1 901
Karen Andersen	Valgt av de ansatte	162	27	1 598
Ellen Haugen	Valgt av de ansatte	280	6	1 499
Per Bø	Valgt av de ansatte	280	6	3 013
Nina Merete Olsen	Valgt av de ansatte	70	27	3 701
Bente Sørensen	Valgt av de ansatte	360	3	863
Hege Kirkhus	Valgt av de ansatte	280	6	3 069
Birger Sløgedal	Valgt av de ansatte	312	6	1 676
Sum		93 528	412	33 420

1) Honorar forstanderskap og valgkomite

2) Representerer Acan AS

3) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør som eier 7.988.679 egenkapitalbevis

4) Representerer Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør

NOTE 36 – EGENKAPITALBEVIS, EIERANDELSKAPITAL OG FORESLÅTT UTBYTTE

DE 20 STØRSTE EGENKAPITALBEVISERNE PR. 31.12.2020

NAVN	ANTALL EKB	ANDEL AV EKB-KAP. %	NAVN	ANTALL EKB	ANDEL AV EKB-KAP. %
1. Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør	7 988 679	51,00	11. Carl Krogh Arnet	100 000	0,64
2. EIKA utbytte VPF c/o Eika kapitalforv.	723 017	4,62	12. Ottersland AS	100 000	0,64
3. Arendal Kom. pensjonskasse	450 000	2,87	13. MP Pensjon PK	85 523	0,55
4. Pareto Invest AS	417 309	2,66	14. Lombard Int Assurance S.A.	82 131	0,52
5. Glastad Capital AS	300 000	1,92	15. Apriori Holding AS	72 575	0,46
6. Hamjern Invest AS	279 388	1,78	16. Varodd AS	70 520	0,45
7. Wenaasgruppen AS	186 000	1,19	17. Geir Bergskaug	66 239	0,42
8. Gumpen Bileiendom AS	174 209	1,11	18. Birkenes Sparebank	66 000	0,42
9. Allumgården AS	151 092	0,96	19. K.T. Brøvig Invest AS	65 639	0,42
10. Catilina Invest AS	105 872	0,68	20. Profond AS	60 104	0,38
Totalt - 10 største eierne	10 775 566	68,79	Totalt - 20 største eierne	11 544 297	73,70

Sparebanken Sør har pr 31.12.2020 ingen egne egenkapitalbevis, Banken solgte i 2019 de 5 168 banken eide pr. 31.12.2018. Banken hadde pr 31.12.2020 totalt 15 663 944 utestående egenkapitalbevis, pålydende 50 kroner.

FORESLÅTT, IKKE VEDTATT UTBYTTE

	MORBANK	
	2020	2019
Totalt foreslått utbytte	219,0 mill. kroner	kr. 0 kroner
Foreslått utbytte pr egenkapitalbevis	kr 14 pr, bevis	kr 0 pr, bevis
Antall egenkapitalbevis	15 663 944	15 663 944

Utbytte for regnskapsåret 2020 er klassifisert som annen egenkapital pr. 31.12.2020. Den 26. mars 2020, etter anbefaling fra Finanstilsynet, vedtok forstanderskapet 0 kroner i utbytte for regnskapsåret 2019. Anbefaling kom som en konsekvens av situasjonen rundt koronapandemien.

EIERANDELSKAPITAL OG RESULTAT PR. EGENKAPITALBEVIS

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Antall egenkapital bevis	15 663 944	15 663 944
Pålydende pr.bevis i hele kroner	50	50
Eierandels kapital	783	783
Overkurs fond	451	451
Utjevningsfond	459	389
Sum eierandelskapital (A)	1 693	1 623
Sum egenkapital (morbank)	12 136	11 535
- hybridkapital	(1 075)	(1 375)
- Annen egenkapital	(219)	(125)
Egenkapital eks. hybridkapital og annen egenkapital (B)	10 842	10 035
Eierbrøk etter disponering (A/B)	15,6 %	16,2 %
Eierbrøk, vektet gjennomsnitt (1)	17,3 %	17,2 %

MILLIONER KRONER	2020	2019
Resultat for året morbank	1021	904
- renter hybridkapital	(69)	(60)
Utbyttegrunnlag morbank	952	844
Resultat morbank pr. egenkapitalbevis i hele kroner	10,5	9,3
Resultat for året konsern	1094	1125
- renter hybridkapital	(69)	(60)
Resultat for året konsern eks. renter hybridkapital	1 025	1 065
Resultat konsern pr. egenkapitalbevis i hele kroner	11,3	11,7

Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet som forholdet mellom årets resultat som tilfaller eierne av egenkapitalbevis iht. egenkapitalbevisbrøken i morselskapet og antall utstedte egenkapitalbevis ved utgangen av året.

Egenkapitalbevis eiet av administrerende direktør, ledende ansatte, medlemmer av styret og medlemmer av forstandskapet og deres personlige nærstående definert etter regnskapsloven § 7-26 og tilleggsforskrift § 8-20 er opplyst i note 34.

NOTE 37 – VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING

Ytterligere oppkjøp av virksomhet

Sparebanken Sør har fra tidligere en eierandel i Frende Holding AS på 20,19%. I forbindelse med utkjøp av Helgeland Sparebank i juni 2020, kjøpte banken ytterligere 57 936 aksjer til kurs 517,75 kr pr aksje. Total kjøpesum utgjorde 30 mill. kroner. Sparebanken Sør eier etter transaksjonen 21,0 prosent av Frende Holding som på oppkjøpstidspunktet ble verdsatt til 3,5 mrd. kroner.

Frende Holding AS er morselskapet til Frende Skadeforsikring AS og Frende Livsforsikring AS, som tilbyr skade- og livsforsikring til privatpersoner og bedrifter.

Selskapet eies av 15 frittstående sparebanker og har sitt hovedkontor på Jonsvoll i Bergen. Forsikringsvirksomheten er basert på distribusjon gjennom eierbankenes omfattende kontornettverk i sine respektive geografiske nedslagsfelt, via egne salgssentre i franchisekanalen og via elektronisk distribusjon gjennom eierbankene, partnere og frende.no.

Frende er fra tidligere perioder regnet som et tilknyttet selskap og bokføres i hht. egenkapitalmetoden. Det er etter årets transaksjon ingen endring i bokføringsprinsipp.

Ved oppkjøp fra aksjeinvestering til tilknyttet selskap i 2018 ble det foretatt en betydelig merverdianalyse. Ved videre oppkjøp i 2020 er en forenklet analyse foretatt, der det er bygget videre på tilsvarende forutsetninger som i 2018. Dette mht beløpets størrelse.

Kjøpet medførte en merverdi på 16,3 mill. kroner. Ledelsen tror at kjøpet positivt vil påvirke fremtidig inntjening utover verdiene av de enkelte eiendeler i selskapet. Eierandel i Frende Holding AS tilsvarer stemmerett.

Det oppkjøpte selskap har bidratt med 116,2 mill. kroner i inntekter i 2020. Dette er ført som inntekter fra eierinteresser i tilknyttede selskaper.

Basert på tall fra selskapet pr 2. kvartal 2020 fordeler merverdier og merverdianalyse seg på følgende områder:

MILLIONER KRONER	Sparebankens Sørs beregnede merverdier innregnet ved oppkjøp
Eiendeler	5
Anleggsmidler (Fag og It systemer)	10
Kundeportfølje	15
Gjeld	14
Økt andel bokført egenkapital på overtakelsestidspunktet	14
Netto identifiserbare merverdier	29
Goodwill	1
Kjøpesum	30

NOTE 38 – HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN OG BETINGEDE UTFALL

Det er ikke oppstått noen hendelser av vesentlig betydning for regnskapet etter balansedagen.

Beregninger

MILLIONER KRONER	31.12.2020	31.12.2019
Egenkapitalavkastning justert for hybridkapital		
Resultat etter skatt	1 096	1 125
Betalte renter hybridkapital	-69	-60
Resultat etter skatt, inkludert renter hybridkapital	1 018	1 065
IB Egenkapital	13 081	11 845
IB Hybridkapital	-1 375	-1 075
IB Egenkapital ekskl. hybridkapital	11 706	10 770
UB Egenkapital	13 752	13 081
UB Hybridkapital	-1 075	-1 375
UB Egenkapital ekskl. hybridkapital	12 677	11 706
Snitt egenkapital	13 416	12 463
Snitt egenkapital ekskl. hybridkapital	12 191	11 238
Egenkapitalavkastning	8,2 %	9,0 %
Egenkapitalavkastning ekskl. hybridkapital	8,4 %	9,5 %
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital		
Netto renteinntekter	1 914	1 926
Renter hybridkapital	-69	-60
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	1 845	1 866
Gjennomsnittlig forv.kap	140 400	125 900
I % av gjennomsnittlig forv.kapital	1,31 %	1,48 %
Ordinær drift (justert resultat)		
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	1 845	1 866
Netto provisjonsinntekter	347	344
Resultatandel tilknyttede selskaper (ekskl. verdijustering Balder Betaling/Vipps)	136	64
Sum andre driftsinntekter	7	10
Driftskostnader	958	918
Ordinær drift (justert resultat), før skatt	1 377	1 366
Resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser		
Netto renteinntekter, inkl. renter hybridkapital	1 845	1 866
Netto provisjonsinntekter	347	344
Resultatandel tilknyttede selskaper (ekskl. verdijustering Balder Betaling/Vipps)	136	64
Andre driftsinntekter	7	10
Driftskostnader	958	918
Tap på utlån, garantier og ubenyttede kreditter	31	-17
Resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser	1 346	1 383
Skatt (25 %)	336	346
Ordinær drift / justert resultat etter tap, etter skatt	1 009	1 037
Snitt egenkapital ekskl. hybridkapital	12 191	11 238
Egenkapitalavkastning resultat ekskl. Finans og justert for engangshendelser	8,3 %	9,2 %

I styrets beretning og i regnskapspresentasjoner er det referert til enkelte justerte resultater som ikke er definert i IFRS (alternative resultatmål eller alternative performance measures (APM)).

Alternative resultatmål

Sparebanken Sør presenterer alternative resultatmål (APM'er) som gir nyttig informasjon for å supplere regnskapet. Målene er ikke definert i IFRS (International Financial Reporting Standards) og er nødvendigvis ikke direkte sammenlignbare med andre selskapers resultatmål. Alternative resultatmål er ikke ment å erstatte eller overskygge regnskapstallene etter IFRS, men er inkludert i våre rapporter for å få frem den underliggende driften på en bedre måte.

Nøkkeltall som er regulert i IFRS eller annen lovgivning er ikke regnet som alternative resultatmål. Det samme gjelder for ikke-finansiell informasjon. Sparebanken Sør sine alternative resultatmål er presentert i oversiktene nøkkeltall, beregninger og styrets beretning. Alle APM'er presentert med sammenligningstall. APM'ene som nevnt under har vært brukt konsistent over tid.

Sparebanken Sør's alternative resultatmål og definisjoner:

APM	Definisjon
Egenkapitalavkastning	EK avkastning gir relevant informasjon om konsernets lønnsomhet ved å måle evne til å generere lønnsomhet fra aksjonærens investering. Egenkapitalavkastning er ett av konsernets viktigste finansielle måltall, og beregnes som: Resultat etter skatt i perioden (justert for rente på hybridkapital), dividert på gjennomsnittlig egenkapital (justert for hybridkapital).
Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis (inkludert utbytte)	Nøkkeltallet gir informasjon om verdien av bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis. Dette for å gi leseren en mulighet til å vurdere rimeligheten av egenkapitalbevisets børskurs. Bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis blir kalkulert som egenkapitalbeviserens andel av egenkapitalen (eksklusive hybridkapital) ved utløpet av perioden, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis.
Resultat / utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	Nøkkeltallet gir informasjon om resultat/utvannet pr. egenkapitalbevis i perioden. Resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved resultat etter skatt multiplisert med eierbrøken, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis. Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis er beregnet ved majoritetsinntekster multiplisert med eierbrøken, dividert på antall utstedte egenkapitalbevis.
Utlånsvekst i % siste 12 mnd.	Utlånsvekst siste 12 mnd. gir informasjon om aktivitet og vekst i konsernets utlånsvirksomhet. Banken benytter Sparebanken Sør Boligkreditt (SSBK) som et finansieringsinstrument og tallene inkluderer lån som er overført til selskapet da det er den samlede veksten som er relevant å sammenlikne. Utlånsveksten er beregnet som brutto utlån inkludert lån overført til SSBK ved periodeslutt minus brutto utlån inkludert lån overført til SSBK på samme tid året før, dividert på brutto utlån inkludert lån overført til SSBK på samme tid året før.
Innskuddvekst i % siste 12 mnd.	Innskuddvekst siste 12 måneder gir informasjon om aktivitet og vekst innenfor likviditetsstyringen i banken. Innskuddvekst er beregnet som innskudd ved periodeslutt minus innskudd på samme tid året før, dividert på innskudd på samme tid året før.
"Kostnadsprosent (Kostnader i % av inntekter)"	Gir informasjon om forholdet mellom inntekter og kostnader og regnes som et av Sparebanken Sørs viktigste måltall. Beregnes som sum driftskostnader dividert på sum inntekter.
Kurs/ bokført egenkapital pr. egenkapitalbevis	Måltallet benyttes til å sammenlikne børskursen mot bokført verdi. Denne benyttes ofte for å sammenligne banker og blir beregnet som følger: Kurs på egenkapitalbeviset til Sparebanken Sør ved periodeslutt, dividert på bokført verdi pr. egenkapitalbevis.
Tap på utlån i prosent av netto utlån (annualisert)	Måltall som viser tap på utlån i prosent av netto utlån. Beregnes som tap på utlån (inkludert tap på utlån på lån som er overført til SSBK) dividert på netto utlån, (inkludert utlån overført til SSBK) ved periodeslutt. Når informasjonen blir gitt for perioder som er kortere enn et år blir tap annualisert.
Brutto misligholdte engasjementer over 90 dager i % av brutto utlån	Nøkkeltallet blir presentert for å gi relevant informasjon knyttet til konsernets kreditteksponering. Nøkkeltallet beregnes ved at misligholdte lån (over 90 dager) divideres med brutto utlån, inkludert lån overført til SSBK ved periodeslutt.
Utlånsmargin (PM og BM)	Måler konsernets gjennomsnittlige margin på utlån, beregnet ved gjennomsnittlig rente på utlån i perioden, minus gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR i perioden. Gjennomsnittlig utlånsrente er beregnet som renteinntekt fra utlån til kunder dividert på gjennomsnittlig utlån til kunder i perioden.
Innskuddsmargin (PM og BM)	Måler konsernets gjennomsnittlige margin på innskudd, beregnet ved gjennomsnittlig 3 mnd. NIBOR i perioden, minus gjennomsnittlig rente på innskudd i perioden. Gjennomsnittlig innskuddsrente er beregnet som rentekostnader fra innskudd fra kunder dividert på gjennomsnittlig innskudd fra kunder i perioden.
Gjennomsnittlig utlånsrente	Se utlånsmargin (PM og BM) over
Gjennomsnittlig innskuddsrente	Se innskuddsmargin (PM og BM) over

Eierstyring og selskapsledelse

REDEGJØRELSE FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

Konsernet Sparebanken Sør består, i tillegg til morselskapet Sparebanken Sør, av følgende selskaper:

Sparebanken Sør er et uavhengig og selvstendig finans-konsern med hovedvirksomhet innenfor bank, verdipapirer og eiendomsmevling i Agder, Vestfold og Telemark samt Rogaland.

MORBANK 31.12.2020					
TUSEN KRONER	Type virksomhet	Forretningskontor	Eierandel	Aksjekapital	Bokført verdi
Sparebanken Sør Boligkreditt AS	Kredittforetak	Kristiansand	100 %	1 125 000	2 095 695
Sørmegleren Holding AS	Eiendomsmevling	Kristiansand	91 %	10 739	11 499
AS Eiendomsvekst	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	3 000	2 935
Arendal Brygge AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	50 %	601	-
Prosjektutvikling AS	Eiendomsforvaltning	Arendal	100 %	100	-
Transitt Eiendom AS	Eiendomsforvaltning	Kristiansand	100 %	100	780
Sum					2 110 909

Hovedkontoret og forretningsadressen er i Kristiansand. Hovedkontor for personmarkeds-avdelingen og deler av fellesfunksjoner er lokalisert i Arendal. Bankens organisasjons-nummer er 937 894 538.

Denne redegjørelsen tar utgangspunkt i NUES (Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse) og Oslo Børs' krav om å følge eller forklare avvik fra denne.

Selskapets intensjon med dette dokumentet er:

- Klargjøre rollefordelingen mellom bankens styrende organer og daglig ledelse
- Lik og sikker tilgang til pålitelig og tidsriktig informasjon om selskapets virksomhet
- Lik behandling av egenkapitalbeviserierne
- Optimalisere selskapets verdier i et langsiktig perspektiv

Prinsippene for eierstyring og selskapsledelse er konkretisert i bankens vedtekter, strategier, instruks for styret og adm. direktør, rammeverk for styring og kontroll, styringsdokument for bærekraft, og rutiner for egenhandel.

FORHOLDET TIL BANKENS ØVRIGE STYRINGSdokumenter

Bankens strategidokument angir de overordnede planene for konsernet, og for å utfylle helheten i konsernets styringsdokumenter skal det være tett sammenheng mellom et overordnet strategidokument og de utfyllende og mer detaljerte styringsdokumentene.

Struktur for de ulike styringsdokumentene fremgår under.

For enkelte styringsdokumenter foreligger det i tillegg utfyllende dokumenter som vedtas av administrasjonen. For å sikre at de ulike styringsdokumentene samsvarer med konsernets målsettinger, skal styringsdokumentene revideres og vedlikeholdes jevnlig, og normalt foretas en revisjon i løpet av en 12 måneders periode med beslutning av relevant instans.

For operasjonalisering av bankens strategiske målsettinger, utarbeides det detaljerte årlige handlingsplaner.

Dokumenteier er ansvarlig for løpende vedlikehold, herunder fremme forslag til endringer og sørge for at disse blir behandlet i henhold til bankens rutiner. Dokumenteier er ansvarlig for å implementere styringsdokumentene i organisasjonen.

For en samlet oversikt over de ulike styringsdokumentene vises det til dokumentet «Organisering av risikostyring i Sparebanken Sør».

VIRKSOMHETEN

Mål

Bankens overordnede målsetting er å skape vekst og utvikling i landsdelen på en langsiktig, ansvarlig og bærekraftig måte.

Hovedstrategier

For å skape vekst og utvikling i landsdelen har Sparebanken Sør en strategi for høy verdiskaping. Bankens strategiske målsetting skal nås gjennom nærhet til markedet, kundeorientering, relasjonsbygging, kompetanse, lokal beslutningskraft, konkurransedyktige produkter, motiverte medarbeidere, og kostnadseffektive prosesser. På den måten bygges bankens omdømme, det opparbeides kundeloyalitet, samt at bankens lønnsomhet sikres.

Sparebanken Sør har Agder, Vestfold og Telemark og Rogaland som sitt hovedmarkedsområde. I tillegg skal banken styrke sin posisjon i KNIF-segmentet (Kristen-Norges Interesfefellesskap), både innen PM og BM. Ekspansjonen innen KNIF gir vekstmuligheter og risikospredning. Veksten skal være kontrollert og basert på lønnsomhet og lav risiko.

Styret leder bankens virksomhet, og styrearbeidet følger en fastsatt årsplan og styreinstruks. Styret vedtar bankens strategi i et tre- til femårs perspektiv. Strategiplanen evalueres rullerende gjennom strategiperioden. Styret fastsetter årlig virksomhetens mål og risikoprofil.

Som tradisjonell sparebank med røtter tilbake til 1824 drives Sparebanken Sør i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Banken utfører alle vanlige bankforretninger og banktjenester, og tilbyr investeringstjenester i samsvar med de til enhver tid gjeldende regler. Se vedtektene på bankens hjemmeside www.sor.no.

Samfunnsansvar

I Sparebanken Sør er samfunnsansvar en integrert del av forretningsvirksomheten. Bankens samfunnsansvar kommer til uttrykk i bankens idegrunnlag om å bidra til vekst og utvikling i landsdelen, og målet for arbeidet med samfunnsansvar er å bidra til denne utviklingen på en ansvarlig og bærekraftig måte. Arbeidet med samfunnsansvaret bidrar til å styrke bankens konkurransekraft, redusere risikoen, og tiltrekke banken gode kunder, investorer og dyktige ansatte.

Sparebanken Sør forplikter seg til å ta hensyn til klima og miljø, sosiale forhold og god virksomhetsstyring i alle sine aktiviteter, inkludert utvikling av produkter og tjenester, rådgivning og salg, investerings- og kredittbeslutninger, produksjon og drift. Sparebanken Sør skal ikke medvirke til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

Ved å være en samfunnsbyggende aktør, bidrar Sparebanken Sør til en bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling gjennom å skape verdier for landsdelen. Banken støtter også prosjekter innenfor kultur, idrett og andre områder som bidrar positivt i regionen. I tillegg til tradisjonell sponing av lag og foreninger, viderefører banken den sterke tradisjonen med å gi pengegaver til allmenntilgode formål i egenskap av å være en selvstendig sparebank.

Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

Sparebanken Sør er underlagt myndighetenes antihvitvaskingsregelverk som skal bidra til å bekjempe hvitvasking og terrorfinansiering. I dette inngår både et automatisk varslingssystem av mistenkelige transaksjoner, og et ansvar for hver enkelt ansatt til å innrapportere enkeltsaker eller eventuelt gjennomføre forsterket kundekontroll. Banken har rutiner for dette og gjennomfører kontinuerlig opplæring av ansatte, spesielt i kundeopposisjon.

Miljømessige forhold

Sparebanken Sør tar hensyn til klimautfordringene. Vern om miljøet blir stadig viktigere, og banken ønsker å gjøre sitt for å bidra. Sparebanken Sør har definert arbeid med intern miljøeffektivitet som et prioritert område innen bankens klimaarbeid.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE

Selskapskapital

Sparebanken Sørs kapital er sammensatt ut fra flere hensyn. De viktigste er konsernets størrelse, et stabilt marked for langsiktig finansiering og bankens målsettinger i et langsiktig strategisk perspektiv. Gjennom årlig evaluering av styring og kontroll, herunder kapitalbehovsvurderinger (ICAAP), har konsernet sterk fokus på at kapitalen er tilpasset mål, strategier og risikoprofil. Kapitalsituasjonen følges kontinuerlig gjennom året med interne beregninger og rapporteringer.

Utbytte

Den risikjusterte avkastningen forutsettes å være høy og konkurransedyktig i markedet. Egenkapitalbeveiseiernes matematiske andel av resultatet fordeles mellom kontantutbytte og utjevningsfond. Det er en målsetting at 50 til 70 prosent av egenkapitalbeveiseiernes andel av årets resultat etter skatt skal utdeles som utbytte.

Bankens egenkapitalutvikling, soliditet, likviditetssituasjon og markedsmessige tilpasning vektlegges for kontantutbytts størrelse og andel av resultatet.

Styrefullmakter

Bankens vedtekter har ikke bestemmelser om kjøp av egne egenkapitalbevis. Vedtak om dette må behandles og vedtas i forstanderskapet, som kan gi fullmakt til styret. Slike vedtak/fullmakter samt beslutninger om forhøyelse av eierkapitalen, bygger ellers på Finansforetaksloven og prinsippene i Allmennaksjeloven.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

LIKEBEHANDLING AV AKSJE- EIERE OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE

Banken legger stor vekt på åpenhet i forhold til både de som skaffer banken egenkapital og finansiering, og de som har relasjoner til banken på annen måte.

Sparebanken Sør har en egenkapitalbevisklasse og alle egenkapitalbeveiseiere likebehandles. Banken forholder seg til Finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for en sparebank med noterte egenkapitalbevis. Eksisterende egenkapitalbevis har fortrinnsrett ved egenkapitalforhøyelser, med mindre særskilte forhold tilsier at dette fravikes. Fravikelse vil i så fall bli begrunnet, og begrunnelsen vil bli offentliggjort i børsmelding.

I de tilfeller der banken har transaksjoner i egne egenkapitalbevis, foretas disse på børs. Dersom det skulle forekomme ikke uvesentlige transaksjoner mellom Sparebanken Sør-konsernet og egenkapitalbeveiseiere, styremedlemmer, ledende ansatte eller nærstående av disse, skal styret sørge for at det foreligger verddivurdering fra uavhengig tredjepart.

Banken er bundet av Børsens regler for rapportering av finansiell og annen informasjon til markedet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

EGENKAPITALBEVIS OG OMSETTELIGHET

Sparebanken Sørs egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs, og er fritt omsettelige.

Enestebegrensninger lovmessige krav som for tiden fastsetter at erverv av kvalifisert andel av eierandelskapitalen, på 10 prosent eller mer, krever samtykke fra Finansdepartementet.

Børsnoteringen sikrer at banken forholder seg til de markedsvilkår som til enhver tid gjelder i egenkapitalmarkedet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

FORSTANDERSKAPET

En sparebank er i utgangspunktet en selveid institusjon og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskaper i forhold til hvilke organer en sparebank skal ha. Bankens styringsstruktur og sammensetningen av styrende organer vurderes å ligge innenfor anbefalingens formulering «så langt den passer, for sparebanker med noterte egenkapitalbevis».

Bankens øverste organ er forstanderskapet, som skal se til at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og egne vedtak.

Forstanderskapet består av 28 medlemmer, hvorav 12 representanter fra kundene, 3 representanter fra det offentlige, 6 representanter fra egenkapitalbeveiseiere og 7 representanter fra de ansatte. Det er vedtatt ordninger som sikrer en geografisk spredning i representasjonen fra bankens markedsområder.

Innkalling til forstanderskapets møter sendes ut med minst 21 dagers varsel. Forstanderskapet treffer ikke beslutninger i andre saker enn dem som er angitt i innkallingen.

Styret og revisor møter i forstanderskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

VALGKOMITEER

Iht. bankens vedtekter velges 3 valgkomiteer:

- Forstanderskapets valgkomite skal forberede valgene i forstanderskapet. Valgkomiteen på 8 medlemmer velges blant forstanderskapets medlemmer og skal ha representanter fra alle grupperinger som er representert i forstanderskapet.
- Kundevalgkomiteen skal forberede valg av kundevalgte representanter til forstanderskapet. Valgkomiteen på 4 medlemmer velges av de kundevalgte medlemmer av forstanderskapet.
- Valgkomiteen for egenkapitalbeveiseierne skal forberede valg av representanter fra egenkapitalbeveiseierne til forstanderskapet. Valgkomiteen på 4 medlemmer velges av de egenkapitalbeveiseiervalgte medlemmer av forstanderskapet.

Valgkomiteenes arbeid

Forstanderskapets valgkomite forbereder valg av leder og nestleder i forstanderskapet, styrets leder og nestleder, øvrige styremedlemmer, og øvrige varamedlemmer til styret eksklusive de ansattes representanter. Likeså valg av leder, medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen.

Forstanderskapets, kundevalgte, egenkapitalbeveiseiervalgte og ansattes valgkomiteers innstillinger skal begrunnes.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

STYRET, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Styrets sammensetning fremgår av vedtektene § 4-1.

Styret skal bestå av 7-8 medlemmer og 3 varamedlemmer, hvorav minst fire fra Agder og minst ett medlem fra Vestfold og Telemark. Av disse velges 2 medlemmer og 2 personlige varamedlemmer blant de ansatte. For de øvrige styremedlemmene velges ett fast møtende varamedlem med uttalerett. Styremedlemmene velges for 2 år.

Sammensetningen av styret er basert på kompetanse, kapasitet, mangfold, og i henhold til bankens vedtekter med hensyn til geografisk fordeling.

Styrets uavhengighet

Ingen i bankens daglige ledelse er medlem av styret.

Styremedlemmers uavhengighet

Alle styremedlemmer er uavhengig av ledende ansatte. Styremedlemmene er også uavhengige av vesentlige forretningsforbindelser.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

STYRETS ARBEID

Styret er ansvarlig for at de midler banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret skal sørge for en tilfredsstillende organisering av bankens virksomhet, holde seg orientert om bankens økonomiske stilling og påse at dens virksomhet, regnskapsføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelsen og bankens virksomhet for øvrig. Styret skal påse at banken har gode styrings- og kontrollsystemer for oppfyllelse av de bestemmelser som gjelder for virksomheten.

Styret gjennomfører årlig en egenvurdering.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret for å styrke arbeidet med finansiell rapportering og internkontroll. Minst ett av medlemmene skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner (formal- eller realkompetanse) innen regnskap og revisjon.

Revisjonsutvalget forbereder styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen, overvåker systemene for intern kontroll og risikostyring, har løpende kontakt med bankens valgte revisor, samt vurderer og overvåker revisors uavhengighet.

Styret velger 3 medlemmer til utvalget blant styrets medlemmer.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

Risikoutvalg

Risikoutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Risikoutvalget er et forberedende og rådgivende utvalg for styret og skal bidra til at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Risikoutvalget skal overvåke den samlede risiko og vurdere om konsernets styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Styret velger 3 medlemmer til utvalget blant styrets medlemmer.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengige av virksomheten.

Godtgjørelsesutvalg

Godtgjørelsesutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget skal bidra til å sikre at det er samsvar mellom bankens godtgjørelsesordninger, overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser.

Utvalget forbereder alle saker om godtgjørelsesordninger for styret. Utvalget skal støtte styrets arbeid med å fastsette og sørge for at banken til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordninger.

Banken har opprettet godtgjørelsesutvalg bestående av 3 styremedlemmer, hvorav 1 medlem er ansattrepresentant.

Flertallet i utvalget er i henhold til NUES anbefaling uavhengig av virksomheten.

Teknologiutvalg

Teknologiutvalget har egen instruks vedtatt av styret. Utvalget skal ha et særlig ansvar for å være orientert om finansteknologi og forbereder alle saker om strategiske valg innen teknologiområdet for styret.

Banken har opprettet teknologiutvalg bestående av 2 styremedlemmer.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Banken har etablert egen divisjon for Risikostyring. I henhold til lov og forskrift, samt internt vedtatte styrings-, kontroll- og rapporteringsrutiner er det klar ansvarsdeling mellom ulike organer i banken. Sentrale organer er forstanderskap, styret, ekstern revisjon, internrevisjon og konsernledelse.

Internrevisjon

Bankens internrevisor er underlagt styret og avgir årlig en rapport til styret om gjennomførte revisjonsprosjekter. Internrevisor skal på vegne av styret påse at det er etablert og gjennomført en tilstrekkelig og effektiv intern kontroll og risikostyring. Det er utarbeidet egen instruks for intern revisjonssjef. Styret godkjenner hvert år internrevisjonens årsplan og ressursbehov. Intern revisor kan delta som observatør i styrets møter.

Internkontroll

Banken har fastsatt retningslinjer og rutiner for gjennomføring av internkontroll basert på COSO-modellen. Modellen er en internasjonal standard for helhetlig risikostyring og er i stor grad benyttet innen finans. Ansvaret for den praktiske gjennomføringen av konsernets internkontroll-prosess er tillagt divisjon Risikostyring, organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Compliance

Banken er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter, og har etablert egen compliance funksjon. Denne er organisert uavhengig av forretningsenhetene.

Risikostyring og kapitaldekning

God risiko- og kapitalstyring står sentralt i Sparebanken Sørs langsiktige verdiskaping. Bankens overordnede mål følger av det strategiske forretningsgrunnlaget. Avkastningsmålet er styrende for bankens aktiviteter og konkretisering av delmål. Fokus settes på å sikre bankens kortsiktige og langsiktige konkurranseevne. Sparebanken Sørs markeds- og forretningsmessige mål balanseres mot bankens risiko- og -vilje. Risiko- og kapitalvurderinger er en integrert del av bankens strategiske og forretningsmessige prosesser.

Styret har vedtatt retningslinjer for bankens kapitalvurdering. Det gjennomføres årlig en prosess knyttet til bankens risiko og kapitalbehov (ICAAP). Styret påser dermed at banken har kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, og sørger for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. ICAAP-prosessen bygger på krav fastsatt av myndighetene, samt bankens egne vurderinger.

Hensyn til omverdenen i verdiskapingen

Som basis for sin virksomhet, skal banken legge til grunn strenge krav til redelighet og god forretningsetikk. Banken forventer derfor at ansatte og tillitsmenn skal ha høy grad av integritet, og holdninger i samsvar med bankens etiske retningslinjer. Disse gir føringer knyttet til kundepleie, gaver, taushetsplikt, deltakelse i annen næringsvirksomhet og transaksjoner med nærstående. Retningslinjene omfatter også informasjonsplikt for ansatte ved brudd på interne retningslinjer, lover og forskrifter. Fremgangsmåte for hvordan slik informasjon/varsling skal gis, er nærmere beskrevet i bankens varslingsrutiner.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Styrehonorarene fastsettes av forstanderskapet etter innstilling fra valgkomiteen. Honorarenes størrelse reflekterer styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmer. Medlemmer av styrets underutvalg, med unntak av de ansattvalgte, mottar særskilt godtgjøring.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Godtgjørelse til administrerende direktør og intern revisjonssjef fastsettes av styret, etter forslag fra Godtgjørelsesutvalget. Godtgjørelse til direktører i konsernledelsen fastsettes av administrerende direktør i samråd med Godtgjørelsesutvalget. Ingen av direktørene har resultatbasert avlønning utover å delta i bankens ordinære bonusprogram som omfatter alle ansatte i banken. Intern revisjonssjef har ikke resultatbasert avlønning og deltar heller ikke i bankens ordinære bonusprogram.

Styrets erklæring om lønn til ledende ansatte fremlegges årlig for forstanderskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Banken skal ha en åpen og aktiv dialog med alle interessenter. Det er bankens intensjon at kunder, egenkapitalbevisiere, långivere (finansmarkedsaktører) og offentlige myndigheter skal ha samtidig tilgang til korrekt, tydelig, relevant og utfyllende informasjon om bankens strategier og finansielle mål, økonomiske utvikling og finansielle stilling.

Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise børsmeldinger, eget Investor Relations-område på bankens hjemmeside samt regnskapsrapporter.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

SELSKAPSOVERTAKELSE

Sparebanken Sør er en selveiende institusjon som ikke kan bli overtatt av andre gjennom oppkjøp. Eierstrukturen er lovregulert, og ingen kan eie 10 prosent eller mer av bankens eierandelskapital. Ved erverv utover dette må det søkes tillatelse fra Finanstilsynet.

Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør har en eierandel på 51 prosent av egenkapitalbevisene i banken.

Lovpålagte eierbegrensninger antas å ligge innenfor anbefalingens formulering «så langt den passer, for sparebanker med noterte egenkapitalbevis».

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

EKSTERN REVISOR

Ekstern revisor velges av forstanderskapet og avgir årlig revisjonsberetning i forbindelse med behandlingen av årsregnskapet. Ekstern revisor deltar i styremøtet som behandler endelig årsregnskap. Ellers deltar ekstern revisor i Revisjonsutvalgets møter og har ett årlig møte med styret uten at administrasjonen er til stede. Ekstern revisors godtgjørelse behandles i forstanderskapet når årsregnskapet behandles. Forholdet til ekstern revisor er dessuten regulert i et eget engasjementsbrev, som blant annet omhandler partenes ansvar.

Revisjonsutvalget skal overvåke revisors uavhengighet, herunder hvilke eventuelle andre tjenester som er levert av revisor.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

Erklæring fra styret og daglig leder

Erklæring i henhold til Verdipapirhandellovens § 5-5

Styret og administrerende direktør i Sparebanken Sør bekrefter at bankens og konsernets årsregnskap for 2020 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Videre bekreftes det at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til banken og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken og konsernet står overfor.

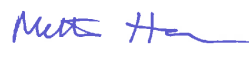
Kristiansand, 31. desember 2020 / 2. mars 2021

Stein A. Hannevik
Styrets leder

Inger Johansen
Styrets nestleder

Mette Ramfjord Harv

Knut Ruhaven Sæthre

Merete Steinvåg
Østby

Erik Edvard Tønnesen

Jan Erling Tobiassen
Ansattes representant

Gunnhild Tveiten Gold
Ansattes representant

Geir Bergskaug
Adm.dir.

Revisjonsberetning for 2020

Til Forstanderskapet i Sparebanken Sør

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebanken Sørs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Sparebanken Sør per 31. desember 2020 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Sparebanken Sør per 31. desember 2020 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2020. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

PricewaterhouseCoopers AS, Gravane 26, Postboks 447, NO-4664 Kristiansand

T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Revisjonsberetning for 2020

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

Konsernets og morbankens virksomhet er i det vesentlige uendret sammenlignet med forrige år. Vi har ikke identifisert regulatoriske endringer, transaksjoner eller andre hendelser som kvalifiserer som nye Sentrale forhold, og våre fokusområder har vært de samme i 2020 som året før.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Verdsettelse av utlån til kunder

Vi har fokusert på dette området fordi utlån utgjør en betydelig andel av verdien av eiendelene i balansen og verdsettelsen av utlån innebærer utstrakt bruk av skjønn og store mengder data som gjør beregningene av tap på utlån er komplekse.

Nedskrivning av verdien av utlån gjøres i henhold til IFRS 9. For utlån hvor det foreligger objektive indikationer på verdifall beregnes nedskrivning individuelt. For øvrige utlån beregnes nedskrivningsbeløpet basert på et modellrammeverk. Begge metoder innebærer bruk av skjønn som kan påvirke årets regnskapsmessige resultat og ha betydning for overholdelse av kapitaldekningsregelverket som følge av risikoklassifisering av utlån.

For utlån med objektive indikasjoner på verdifall har vi særlig fokusert på ledelsens prosess for identifisering av utlån med objektive indikasjoner på verdifall, ledelsens oppfølging av slike utlån og forutsetningene ledelsen legger til grunn ved beregning av nedskrivningsbeløpet.

For øvrige utlån hvor nedskrivning er beregnet basert på modellrammeverk har vi særlig fokusert på:

- Risikoklassifisering av utlån.
- Beregning av forventet kreditttap.
- Beregning av sannsynlighet for mislighold.
- Identifisering av vesentlig endring i kreditttrisiko.
- Hvordan utlån blir allokert til ulike trinn.

Ved vår revisjon av forventede tapsavsetninger vurderte og testet vi utformingen og effektiviteten av kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder. Vi konkluderte at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon. Videre testet vi detaljer både der nedskrivninger er foretatt basert på modellrammeverk og der nedskrivninger er foretatt individuelt basert på objektive indikationer på verdifall.

For utlån hvor det forelå objektive indikasjoner på verdifall og hvor nedskrivningsbeløpet var individuelt beregnet testet vi et utvalg. Vi vurderte realisasjonsverdien og kontantstrømmer som ledelsen hadde lagt til grunn for å underbygge nedskrivningsbeløpet. Vi utfordret de vurderinger ledelsen hadde gjort ved å intervju kredittmedarbeidere og ledelsen. Vi sammenlignet realisasjonsverdien med ekstern dokumentasjon der dette var tilgjengelig. Resultatet av denne testingen av individuelle nedskrivninger viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av nedskrivningsbeløpene.

For utlån hvor nedskrivning er beregnet basert på modellrammeverk opparbeidet vi oss en detaljert forståelse av prosessen og testet en rekke detaljer for å vurdere følgende:

- Kalkulasjoner og metode som ble benyttet.
- At modellen som ble benyttet var i henhold til rammeverket og at modellen virket som den skulle.
- Påliteligheten og nøyaktigheten av sentrale parametere og data som benyttes i modellen.
- Nøyaktig og fullstendig overføring av data fra modellrammeverk til regnskapssystem.

Vår testing ga ingen indikasjoner på vesentlige feil.

Vi har gjennomgått informasjonen i de sentrale notene om dette temaet, og fant at denne var tilstrekkelig og dekkende.

Banken benytter eksterne serviceorganisasjoner for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de

(2)

Revisjonsberetning for 2020

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

- Fastsetting av vesentlige parametere i modellen.

Vi viser til note 6 til note 11 til årsregnskapet for en beskrivelse av konsernets tapsmodell, kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder.

relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og til å teste kontroller som skal sikre integriteten av IT-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Revisor har i den forbindelse avgitt rapport om revisjon av rapporter og applikasjonskontroller. Revisors testing omfattet blant annet om sentrale beregninger foretatt av kjernesystemene ble utført i tråd med forventningene, herunder renteberegninger og amortiseringer. Testingen omfattet dessuten integriteten av data, endringer av- og tilgang til systemene. For å ta stilling til om vi kunne legge informasjonen i revisors rapporter til grunn for våre vurderinger, forsikret vi oss om revisorens kompetanse, kapasitet og objektivitet og gjennomgikk tilsendte rapporter og vurderte mulige avvik og iverksatte tiltak. Vi har også selv gjennomført testing av tilgangskontroller til bankens IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og tester underbygde at vi kunne legge til grunn at dataene som håndteres i, og beregningene som foretas av, bankens IT-systemer som støtter finansiell rapportering var pålitelige.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen

(3)

Revisjonsberetning for 2020

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

(4)

Revisjonsberetning for 2020

Uavhengig revisors beretning - Sparebanken Sør

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

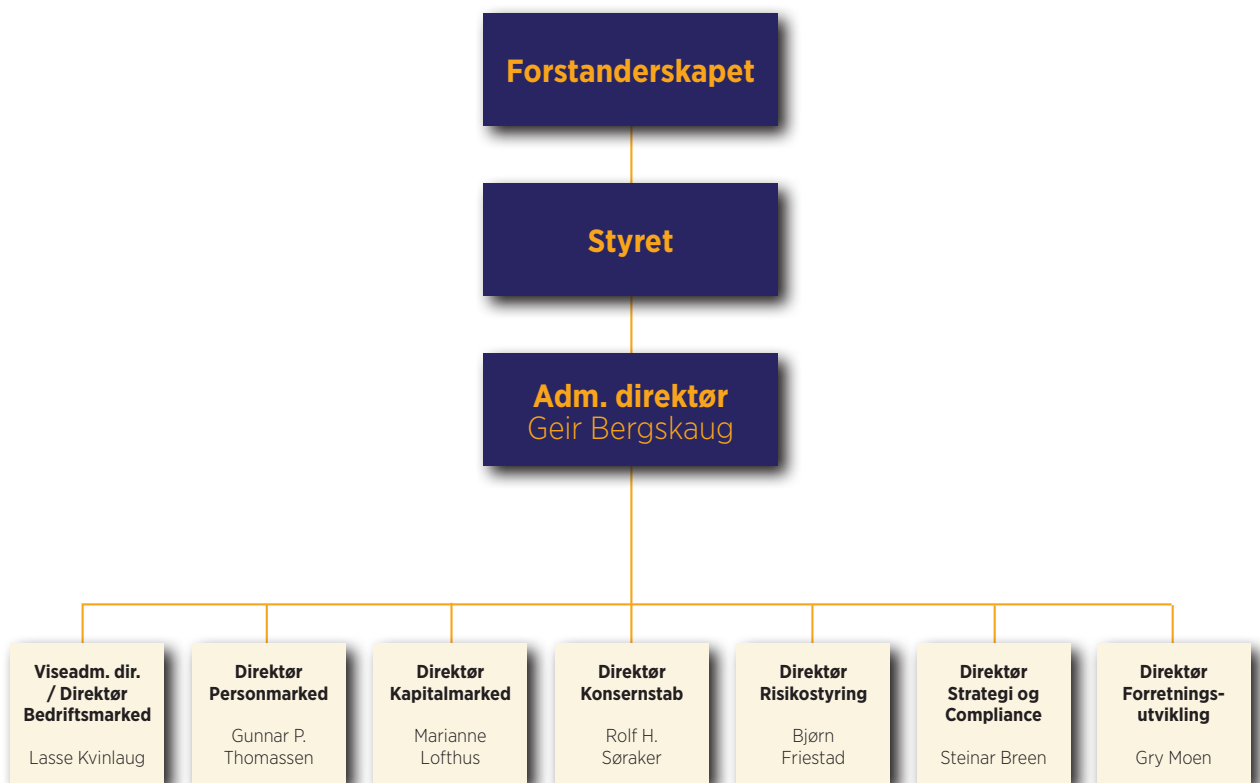
Kristiansand, 2. mars 2021

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Reidar H.', is written over a light blue horizontal line.

Reidar Henriksen
Statsautorisert revisor

Organisering

BANKENS AVDELINGER

Konsernledelsen

Geir Bergskaug (1960)

Administrerende direktør fra 1. januar 2014. Tidligere administrerende direktør i «gamle» Sparebanken Sør fra 1. november 2010. Arbeidet i Gjensidige som direktør og konserndirektør (1999-2010), styreleder i Gjensidige Bank (2008-2010), banksjef/direktør i DnB NOR (1988-1999). Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Tilleggsutdannelse fra Harvard Business School i Boston - GMP, INSEAD Fontainebleau Frankrike - MBA.

Lasse Kvinlaug (1961)

Viseadministrerende direktør fra 1. januar 2014 og leder for bedriftsmarkedet. Utdannet siviløkonom. Tidligere arbeidet i Sparebanken Pluss som viseadministrerende direktør, direktør og banksjef (1997-2013). Erfaring også fra Sparebanken NOR / Sparebanken ABC (1987-1997), som ass. banksjef med ansvar for bedriftsmarkedet i Kristiansand. Finans- og økonomikonsulent i Statoil (1984-87).

Marianne Lofthus (1961)

Direktør kapitalmarked fra 1. januar 2014 og daglig leder i Sparebanken Sør Boligkreditt. Var finanssjef i Sparebanken Pluss (2003 - 2013) og har mange års erfaring fra finansvirksomhet i Sparebanken Pluss, Norsk Hydro og Sparebanken NOR. Utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole.

Gunnar P. Thomassen (1965)

Direktør personmarkedsdivisjonen fra 1. januar 2014. Tidligere arbeidet i Sparebanken Sør som direktør, regiondirektør og banksjef (1999-2013). Erfaring også fra Ernst & Young Management Consulting og Industrifondet/ SND. Utdannet sivilingeniør fra NTH, linje for industriell økonomi.

Konsernledelsen

Rolf H. Søraker (1960)

Direktør konsernstab fra 1. januar 2014. Tidligere arbeidet i Sparebanken Sør i ulike roller siden 1986, som direktør konsernstab (2006 - 2013). Har tidligere erfaring fra skoleverket og forsvaret. Utdannelse fra Forsvaret, Høyskolen i Telemark og BI, Master of Management.

Bjørn A. Friestad (1959)

Direktør risikostyring fra 1. januar 2014. Hadde ansvar for kreditt og forretningsutvikling i Sparebanken Pluss (2001 - 2013). Har bred erfaring fra ulike virksomhetsområder i Sparebanken Agder/Sparebanken Pluss siden 1986. Utdannet siviløkonom og aut. finansanalytiker (AFA) fra Norges Handelshøyskole.

Gry Moen (1963)

Direktør forretningsutvikling fra 1. januar 2014. Arbeidet også i «gamle» Sparebanken Sør som direktør forretningsutvikling fra 2011. Var daglig leder i ABCenter Holding (2009-2010) og markedsdirektør i Sparebanken Sør (2006-2009). Har tidligere erfaring fra bl.a. Statoil, Telenor og LOS / Agder Energi. Utdannet fra Trondheim Økonomiske Høyskole / École Supérieure de Commerce Grenoble / Nantes. Master of Management BI.

Steinar Breen (1976)

Direktør strategi og compliance fra 1. april 2020. Var tidligere associate partner i EY sin konsulentvirksomhet for bank og finans. Har også erfaring fra Accenture. Er utdannet siviløkonom, cand. oecon. og autorisert finansanalytiker fra Norges Handelshøyskole.

SPAREBANKEN SØR